

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 596 4

Poznań, poniedziałek dnia 29 grudnia 1930

Rok XXV

Obluda w sprawie Brześcia

Najpierw nazywało się, że sprawa Brześcia, to tylko niegodziwe „plotki i insynuacje”. Do tej samej kategorii zakwalifikowano ciężkie oskarżenia nagłego wniosku Klubu Narodowego w Sejmie i Senacie.

Gdy na stół marszałkowski p. Światalskiego padła interpelacja w sprawie brzeskiej „centrolewu”, podająca już szczegóły z nazwiskami zarówno ofiar, jak głównych sprawców brzeskiego katowania i tortur moralnych, wówczas jawni cynicy z „Gazetą Polską” na czele poczęli kpić na temat „drobnego epizodu”, „rozdymanego przez masową histeryję”, a zamaskowani obłudnicy zaczęli innych wykręcać z trudnej sytuacji, w której się znaleźli, a własne sumienia rozgrzeszać: „Jeżeli to prawda..., potrzebne śledztwo, które stwierdzi prawdę..., w żadnym razie to nie zagadnienie polityczne...”

Z tragedji robi się tragifarsę.

Z tragedji Polski. Senator Korfanty ma wprawdzie słuszną, gdy powiada, że Brześć jest hańbą nie Polski, lecz Polski „sanacyjnej” tylko. Prawda to, jeżeli chodzi o stronę faktyczną, wewnętrzną, moralną. Ale niestety nazewną, zagranicą, to wygląda inaczej. Tam nie wchodzi się w szczegóły naszej sytuacji wewnętrznej, tam bierze się rzecz ogólnie: stało się w Polsce; w Polsce, to możliwe; oto moralne i polityczne oblicze Polski...

Dlatego Brześć jest tragedją Polski.

Z tragedji robi się tragifarsę, obłudną komedię wykrętów.

Potrzebne śledztwo? Pewnie. Ale jakie. Kto będzie je prowadził i przeciw komu? Dzisiejszy zwierzchnik sprawiedliwości w Polsce był wówczas prokuratorem w sprawie więźniów brzeskich, a więc osobą odpowiedzialną za to, co się w Brześciu działo.

I z miną obłudnych świętoszków daje się wyraz „zgorzeniu”: „Tylko nie robić z tego kwestji politycznej!...” A pytamy: czy ta „reka” była niepolityczna? Czy Brześć nie wyrósł z polityki? Czy Brześć nie był celem polityki?

Brześć jest zagadnieniem zarówno moralności, jak praworządności, jak polityki. Kto temu przeczy, kto po faryzeu-

Zamaskowana armja niemiecka stanowi groźną potęgę

Głos francuskiego dziennika o tajnych zbrojeniach niem.

Paryż, 29. 12. (Tel. wł.) Pod tytułem „Tajna armja niemiecka” zapoczątkował „Journal” serję artykułów, omawiających ukryte zbrojenia Niemiec. Ostatnie wydarzenia w Niemczech wykazały dobitnie, że celem niemałym wszystkich niemieckich organizacji politycznych jest wojskowe wykształcenie młodzieży.

Korespondentowi berlińskiemu wymienionego dziennika udało się dotrzeć do kół zaangażowanych w tę sprawę, u których znalazł potwierdzenie dotychczasowych przypuszczeń. Omawiając zabronienie wyświetlania filmu „Na zachodzie bez zmian”, które wydane zostało z powodu nacisku nacjonalistów, korespondent dochodzi do wniosku, że w czasie okupacji Nadrenji rząd Rzeszy napewno tak szybko przed kołami prawniczymi nie kapitulował. „Stahlhelm” i narodowi socjaliści stanowią dziś siłę, której w

Niemczech nie można się przeciwstawić. Polityka tajnego zbrojenia „Reichswehry” dała jak najlepsze wyniki i należy ją uważać już dziś jako rzecz dokonaną. Organizacja zamaskowanej armji dokonana została prawie na tych samych zasadach, jakie zastosowano w stosunku do armji pruskiej w latach 1807 i 1813. Traktat Wersalski ograniczając stan liczebny armji niemieckiej do 100.000, miał uniemożliwić eksperyment z przed stu lat. A przecież przez wojskową organizację policji, stworzenie tajnych związków wojskowych udało się Rzeszy postawić potężną armję na nogi. Cel, do którego Niemcy dążą jest ten sam, jak przed stu laty. „Stahlhelm” i narodowi socjaliści nie kryją się ze swymi zamiarami, oświadczając publicznie, że dążą do uzyskania przedwojennej potęgi Niemiec.

30 spraw na porządku obrad styczniowej sesji Ligi Narodów

Genewa, 28. 12. (Tel. wł.) Porządek obrad styczniowej sesji Rady Ligi Narodów, która, jak wiadomo, rozpocznie się dnia 19 stycznia, przewiduje około 30 spraw.

W dziedzinie rozbrojenia i bezpieczeństwa Rada przyjmie do wiadomości końcowe sprawozdanie przygotowawczej komisji rozbrojeniowej i opracowany przez nią projekt konwencji. Rada ma ustalić termin powszechnej konferencji rozbrojeniowej i zapewnić jej przygotowanie, a ponadto ma powziąć decyzję w sprawie zebrania się specjalnej komisji kontroli fabrykacji i ogłaszania danych, dotyczących fabrykacji broni, amunicji i sprzętu wojennego. Rada ustali również skład specjalnego komitetu, którego utworzenie postanowione zostało na ostatnim ogólnym zgromadzeniu Ligi, w celu kontynuowania badań nad projektem konwencji o wzmocnieniu środków, zapobiegających wojnom.

W dziedzinie politycznej Rada Ligi zbada dwie sprawy, dotyczące stosunków pomiędzy Litwą a Polską. Jedną z tych spraw wysunięta została w sprawozdaniu komisji komunikacyjno-transzycyjnej i dotyczy przeszkód, stworzonych swobodzie tranzytu w wyniku obecnego stanu tych stosunków, jak również zarządzeń, jakie winny być wydane w celu położenia kresu tej sytuacji. Druga kwestja dotyczy rokowań, do których podjęcia wezwano rządy polski i litewski celem zaprowadzenia w strefie linii administracyjnej ładu i spokojnych stosunków. We

wrześniu r. b. Rada wyraziła życzenie, aby informowano ją o przebiegu tych rokowań.

Następnie Rada zbada szereg spraw natury prawnej i finansowej, dotyczących obszaru kłajpedzkiego, a które raport Rady Ligi polecił dokładniej zbadać na skutek skargi rządu niemieckiego z dnia 20 września r. b.

W dziedzinie ochrony mniejszości Rada ma do zbadania pewną liczbę petycji lub apelów, dotyczących ochrony mniejszości na Górnym Śląsku, oraz skargi i noty rządu niemieckiego w sprawie położenia mniejszości niemieckiej w woj. Śląskiem oraz w Poznańskim i na Pomorzu.

W dziedzinie administracyjnej Rada przyjmie do wiadomości sprawozdanie z prac komisji mandatowej.

W dziedzinie technicznej Rada zapozna się z pracami drugiej konferencji, dotyczącej uzgodnienia działalności ekonomicznej oraz z pracami komitetu ekonomicznego i komitetu finansowego, zwłaszcza w dziedzinie kredytów rolniczych.

W dziedzinie humanitarnej Rada przyjmie do wiadomości wnioski komisji opjumowej w sprawie ograniczenia i fabrykacji narkotyków w związku ze zwołaną na maj r. p. konferencją. Ponadto Rada zapozna się ze sprawozdaniem komisji ankietowej o kontrolę nad spożyciem opjum na Dalekim Wschodzie oraz ze sprawozdaniem stałego komitetu centralnego opjumowego.

Konkurs literacki L. O. P. P.

Warszawa, 29. 12. (PAT) Zarząd główny L. O. P. P. ogłosił swego czasu konkurs na komedię lotniczo-gazową z wykluczeniem motywu wojennego, żadna jednak z nadesłanych prac nie odpowiadała warunkom konkursu. Przedewszystkiem okazało się, że żadna z nich wystawiona na scenie nie zdoła wypełnić wieczoru. Jury po sumiennej ocenie wszystkich nadesła-

nych rękopisów nie uznało za możliwe przyznać komukolwiek z uczestników pierwszej nagrody, — nie chcąc jednak zniechęcać młodych pisarzy do dalszej pracy, postanowiło jednogłośnie przyznać tylko drugą nagrodę w kwocie 700 zł utworowi noszącemu tytuł „Słoneczna ніć”. Autorką tej komedijki jest p. Marita Morsztynowiczówna z Poznania.

szowsku umywając ręce i uchylając się od współodpowiedzialności, prawi o abstrakcyjnej jak gdyby tylko, od dzisiej-

szej rzeczywistości oderwanej niemoralności, ten sam postępuje niemoralnie, nieuczciwie.

Odpowiedź na list otwarty profesorów uniwers. pozn. w sprawie brzeskiej

Od profesorów uniwersytetu poznańskiego, posłów Stefana Dąbrowskiego i Bohdana Winiarskiego, otrzymujemy następującą odpowiedź na list otwarty profesorów tejże wszechszkole, dowodzi raz jeszcze, że tam, gdzie chodzi o moralne podstawy naszego życia narodowego, wszyscy ludzie prawi są zgodni.

Wielce Szanowni Panowie Koledzy!

List otwarty, w którym, wstrząsnęci do głębi sprawą brzeską, wzywacie nas, byśmy „w imię honoru i dobra Polski wszystkimi siłami dążyli do zupełnego wyświecenia sprawy i pociągnięcia winnych do odpowiedzialności”, dowodzi raz jeszcze, że tam, gdzie chodzi o moralne podstawy naszego życia narodowego, wszyscy ludzie prawi są zgodni.

Już 10 b. m., natychmiast po ukonstytuowaniu się Izby Poselskiej, złożyliśmy swoje podpisy pod wnioskiem nagłym Klubu Narodowego, domagającym się pociągnięcia do odpowiedzialności tych wszystkich czynników w państwie, które zawiniły w sprawie brzeskiej. Sprawa ta, według naszego głębokiego przekonania, nie jest zjawiskiem przypadkowym, ale nieubłagana konsekwencją zaniku praworządności i moralności chrześcijańskiej w życiu publicznym. Jest to — jak pisaliśmy we wniosku nagłym — „sprawa rządu w Polsce i sposobu używania przezeń władzy, którą ma w ręku, jego stosunku do obowiązujących w państwie polskiem praw, sprawa sędziów i prokuratorów, ich sumienia i ich szacunku dla prawa, sprawa czci mundurów, noszonego przez wojsko polskie, sprawa naszego oblicza narodowego wobec świata, wreszcie sprawa całej naszej cywilizacji”.

Z głębokiej wiary w zdrowie moralne narodu czerpiemy pewność, że przedewszystkiem postawa społeczeństwa w sprawie brzeskiej przyczyni się skutecznie do zapewnienia Polsce rządów, opartych na niewzruszonych podstawach moralności i prawa.

Poznań, 27 grudnia 1930 r.

Stefan Dąbrowski,
Bohdan Winiarski,
profesorowie uniw. poznańskiego,
posłowie na Sejm Rzplitej.

Akcesy do protestu przeciwko Brześciowi

Profesor uniwersytetu poznańskiego dr. Paweł Gantkowski przesyła nam następujące oświadczenie:

Z powodu nieobecności w Poznaniu dziś dopiero zgłosić mogę akces mój do odezwy profesorów uniw. pozn. z dnia 23. b. m. w sprawie Brześcia.

Paweł Gantkowski.
Analogiczne oświadczenia przysyłają profesorowie uniwersytetu poznańskiego dr. Antoni Jurasz
Juljan Rafalski.

Pożar w Chylonji

Gdynia, 29. 12. (PAT) Wczoraj o g. 12-ej wybuchł w Chylonji pożar, wskutek którego spalił się doszczętnie dom, należący do firmy Gazolina. Ratunek był ogromnie utrudniony wskutek braku wody, silnego mrozu i wiatru. Straty obliczają na kilkaset tysięcy złotych.

Przeszkody w locie eskadry włoskiej.

Rabat, 29. 12. (PAT). Eskadra gen. Balbo natrafiła na burzę śnieżną, która unieruchomiła hydroplany w Boloma. Gen. Balbo zażądał nowych śmigieł.

Kalendarz ścienny na rok 1931 z wykazem imion świętych Pańskich dołączamy bezpłatnie do dzisiejszego numeru.

Podatki w preliminarzu na rok 1931-32

Polemika między postem prof. Rybarskim a min. Matuszewskim, przeprowadzona na posiedzeniu Sejmu w dniu 16 b. m. wytknęła drogę, po której poczyni się dalsza debata budżetowa. Gdy w latach poprzednich walka toczyła się prawie wyłącznie na polu wydatków, to obecnie punkt ciężkości przeniesie się w dziedzinę dochodów. Klub Narodowy już na pierwszym posiedzeniu komisji budżetowej zaproponował rozpoczęcie prac budżetowych od ustalenia sumy realnych dochodów. Wprawdzie większość rządowa wniosła ten odrzuciła, jednak siłą rzeczy wysunie się on na front rozważań budżetowych.

Państwo czerpie dochody — poza daninami publicznymi — z monopoli, cel, przedsiębiorstw, majątku ruchomego i nieruchomego, najrozmaitszych opłat administracyjnych itp. Nie zapuszczając się narazie w gąszcz tych wszystkich dochodów, ograniczymy się do tej dziedziny, która najwięcej obchodzi zainteresowane szerokie sfery społeczeństwa, a którą stanowią podatki bezpośrednie.

Dochód z podatków bezpośrednich zwyczajnych — nie licząc nadzwyczajnych, do których należy podatek majątkowy i 10-procentowy dodatek — w roku budżet 1928/9 wynosił 766 milionów, zaś w roku 1929/30 — 786 milionów. Na rok obecny 1930/1 przewiduje się w budżecie 668 milionów, a według wyników ze 7 miesięcy ściągnięto się niewiele ponad 700 milionów.

Trzeba pamiętać, że wymiar najważniejszych podatków bezpośrednich, a mianowicie dochodowego i przemysłowego w niższych kategoriach opiera się na stanie gospodarczym roku ubiegłego. A zatem wymiary na rok 1931/2 powinny być wynikiem sytuacji gospodarczej w roku 1930/1. Nie trzeba chyba na papierze wykazywać, jaką jest ta sytuacja: każdy ją najlepiej odczuwa w swym prywatnym gospodarstwie. Trzeba natomiast zapytać się, w jakiej mierze uwzględniła tę sytuację nowy preliminarz budżetowy?

Preliminarz rządowy na rok 1931/2 przewiduje dochód z podatków bezpośrednich na... 721 milionów zł. Suma ta jest o 6 proc. niższa od wyników roku 1928/29, a o 8 proc. niższa, aniżeli dochód w r. 1929/30, czyli w latach znakomitej koniunktury podatkowej. Natomiast suma preliminarza na rok 1931/2 jest o 8 proc. wyższa od przewidywanej w budżecie na rok obecny i mniej więcej równa temu, co się w tym roku ściągnie.

Same przytoczone cyfry wykazują, że między położeniem gospodarzem a preliminowanym dochodem z podatków bezpośrednich zachodzi rażąca dysharmonia. Produkcja się kurczy, ceny spadły, obroty także, a podatki mają wzrosnąć względnie utrzymać się na tej samej wysokości.

Zamiary ministerstwa skarbu w stosunku do poszczególnych źródeł podatkowych ilustruje następujące zestawienie.

Podatki	Wpływ w r. 1929/30	Budżet 1930/1	Preliminarz 1931/2
tysiące złotych			
gruntowy	50.897	60.000	60.000
od nieruchom.	46.042	42.000	45.000
przemysłowy	346.540	275.000	315.000
dochodowy	277.840	252.000	250.000
wojskowy	1.387	1.950	1.000
od kapitałów	17.092	7.000	6.000
zaległości podatkowych znie- sionych	68	80	10
odsetki zwłoki, egzekucje, grzywny	45.796	50.000	44.000
Razem . . .	785.664	668.000	721.010

Jak widzimy: podatek gruntowy i dochodowy preliminarzuje się w dotychczasowej wysokości, — podatek wojskowy i od kapitałów niżej, — natomiast podatek przemysłowy, od nieruchomości oraz odsetki za zwłoki i kary wyżej, niż w roku bieżącym.

Sprawie podatku przemysłowego należy się oddzielne omówienie, co czynimy niedługo. Narazie stwierdzamy, że nowy preliminarz nietylko nie przewiduje żadnej reformy podatkowej, o której tyle słyszeliśmy ze strony obozu rządowego podczas wyborów, ale — co gorsza — nie liczy się zgła nawet z tą złą koniunkturą, na którą zwała się wszystkie niedomagania gospodarcze.

Jeśli prezes Koła Narodowego poseł Rybarski określił sytuację podatkową lapidarnym zwrotem: „na froncie podatkowym bez zmiany”, — to postąpił bardzo łagodnie. Naprawdę bowiem jest coś nowego, a mianowicie: podwyższenie nowego preliminarza w stosunku do budżetu obecnego o — 53 miliony.

Zobaczymy niedługo, co z tym fan-tem zrobi większość rządowa. M. K.

P. P. S. na rozdrożach

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Warszawa, 28 grudnia. Tak się dziwnie złożyło, iż dwa pisma, stojące na diametralnie różnych stanowiskach — „Robotnik” i „Gazeta Polska” — tego samego dnia poruszyły zagadnienie P. P. S. W połowie stycznia 1931 r. odbędzie się posiedzenie rady naczelnej partii, które przedyskutuje tezy, jakie ma przedstawić najbliższemu kongresowi partii. Sama zaś partja stoi na rubieży pomiędzy dwiema epokami swej działalności.

Stąd też rozważania na temat partji, z której wyszli lub przez którą przeszli czołowi przywódcy obecnego systemu rządzenia w Polsce, nie mogą ująć uwagi społeczeństwa. Czołowy organ pułkownikowski rozpatruje działalność partji pod kątem jej użyteczności „wczoraj i dzisiaj”, a oficjalny organ partji w obliczu nowej sytuacji przeprowadza ankietę na temat „naszych (P. P. S.) zadań”.

Faktycznie położenie P. P. S. jest o sobliwie trudne. Do ostatniej chwili kierownictwo partji prowadziło taktykę par excellence oportunistyczną. O losie wydarzeń majowych zdecydował nikt inny, tylko P. P. S.: w krytycznym bowiem momencie, kiedy wypadki rozgrywały się na ulicach stolicy, podjęto, może wbrew intencjom sfer kierowniczych, strajk generalny; starczyło jednej rozmowy pomiędzy Piłsudskim a prezesem Związku Zawodowego Kolejarzy A. Kuryłowiczem, żeby Związek stanął po stronie rewolucjonistów i w ten sposób przechrzył szalę zwycięstwa.

A gdy wypadki poszły po innej linii, niż lewica przypuszczała, oportunizm nie opuszczał P. P. S.: wszak w r. 1927 Ignacy Daszyński wydał słynną broszur-

ę „O wielkim w Polsce Człowieku”; wszak P. P. S., najsilniejszy po B. B. klub w minionym Sejmie, systematycznie oscylował pomiędzy polityką współdziałania z rządem a polityką opozycyjną, głosując jeszcze w r. 1930 za budżetem jako koniecznością państwową, nie dopuszczając do przeprowadzenia dyskusji i głosowania nad wnioskami o votum nieufności dla rządu; wszak jeszcze w czerwcu 1928 r. Ign. Daszyński jako marszałek Sejmu ofiarowywał w rozmowie z Piłsudskim współdziałanie W tydzień po tej rozmowie miała miejsce rozprawa b. min. skarbu Czechowicza przed Trybunałem Stanu.

W takich warunkach rozgoryczenie kół pułkownikowskich zwraca się przede wszystkim przeciwko wczorajszemu swym kombatantom. Wszak niemal wszyscy dzisiejsi przodownicy „sanacji” przeszli przez P. P. S. Pracował w niej i W. Sławek, biorąc czynny udział, jak i A. Prystor, w organizacji bojowej; pracował i K. Switalski, będąc mniej zaangażowanym oficjalnie, niż inni; pracował jako czołowy firmant partji J. Moraczewski; niemal wszyscy ci najprawowitsi, ci „pierwszobrygadownicy” przeszli bądź przez P. P. S., bądź przez organizacje młodzieży czy społeczne, pozostające pod wpływami P. P. S.

Gorycz dzisiaj zalewa grupę pułkowników. „Gazeta Polska” z oburzeniem atakuje Liebermana i Niedziałkowskiego, zarzuca partji, że „zmienia się w oboz z zdecydowanej walki”, że „przewód-
cy wchodzą w ścisły sojusz z wszelką akcją destrukcyjną”, że współdziałała z drugą międzynarodówką, że „w wolnej Polsce powrócili do „bojówek”.

A tymczasem P. P. S. szuka nowych

dróg. Świadoma jest, że jej metody dotychczasowe zbankrutowały. Nie ma jednak woli dostatecznej, by przeciwstawić się całej bezwzględności panującego systemowi. Wiele czasu musi poświęcić na odrobienie tego, co tendencyjnie gloryfikowała, tworząc świadomie legendę, tusząc, że blask legendy będzie i ją opromieniał. Nie ma też woli dostatecznej, by z całą otwartością przystąpić do rewizji dotychczasowych swych dróg postępowania, by przystąpić do odsłonięcia historii przeszłości w całej jej bezwzględnej nagości i prawdzie.

Wszak Lieberman był jeszcze w roku 1919 użyty przez J. Piłsudskiego do bardzo intymnej misji na terenie paryskim w okresie konferencji pokojowej. Któż powracał do bojówek, któż reprezento-

wał „obóz zdecydowanej walki”? Powoli odkrywają się karty dziejów same. Niedawny socjalista St. A. Radek w panegiryku na cześć Kostka - Biernackiego zaczął odsłaniać kulisy słynnych wypadków majowych w Krakowie w listopadzie 1923 roku.

Trzeba z całą otwartością, przyznając się do win, przejść do dekonspirowania prawdy, rzeczywistej prawdy. Dowiedzielibyśmy się wielu ciekawych szczegółów, przystąpiłoby do łatwiejszej oceny współczesnej rzeczywistości. Byłoby to cenne i dla obecnego pokolenia, któreby zobaczyło istotną prawdę, byłoby też ułatwieniem oceny przyszłym historykom, którzy nie potrzebowałiby szukać po dokumentach i archiwach, o ile jeszcze w nich pozostała owe dokumenty. H. W.

Dokoła oświadczeń w sprawie Brześcia

Prasa warszawska podkreśla fakt, że wśród profesorów wyższych uczelni, którzy zabrali głos w sprawie Brześcia, znajdują się nazwiska wszystkich najwybitniejszych uczonych polskich.

Tak np. odezwę profesorów uniwersytetu warszawskiego, solidaryzującą się z wystąpieniem profesorów Wszechnicy Jagiellońskiej, podpisał m. i. szereg uczonych o światowej sławie, jak najznakomitszy współczesny badacz kultury antycznej prof. Tadeusz Zieliński, słynny matematyk prof. Wacław Sierpiński, prof. prawa międzynarodowego Zygmunt Cybichowski, filozofowie Witwicki, Łukasiewicz i Kotarbiński, lingwista i gramatyk Adam Antoni Kryński, socjolog Ludwik Krzywicki, historyk Wacław Tokarz itd.

Wystąpienie profesorów uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie

Na odbytem w tych dniach zebraniu profesorów uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, zwołanem celem ustosunkowania się wobec pisma profesorów krakowskich w kwestji Brześcia, referował sprawę prof. Marjan Zdziechowski.

Zebrani profesorowie, w liczbie 18, uchwalili wysłać na ręce prof. Michała

Wśród profesorów Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie znajdujemy m. i. takie nazwiska, jak historyka Oswald Balzera, geograf Eugeniusz Romera, antropologa Jana Czekanowskiego, prof. Franciszka Bujaka, prof. Stanisława Grabskiego, prof. Władysława Tarnawskiego, prof. Leona Pinińskiego itd. Są to wszystko ludzie, których dorobek naukowy znany jest w całym świecie.

Podobnie wybitne nazwiska zawierają oświadczenia profesorów innych wyższych uczelni.

Głos ich jest rzeczywiście głosem czołowych przedstawicieli kultury polskiej — głosem sumienia narodowego.

Siedleckiego w Krakowie, jako pierwszego rektora uniwersytetu wileńskiego, pismo następującej treści:

„Prosimy p. Rektora o wyrażenie kolegom naszego najszczerzego uznania za szlachetne i męskie wystąpienie w obronie etyki życia publicznego i praworządności”.

Dalsze akcesy

Do oświadczenia profesorów Wszechnicy Jagiellońskiej przyłączyli się w dalszym ciągu: ks. prof. M. J. Kaczmarczyk, prof. dr. Wilhelm Friedberg z wydziału filozofji, dr. Walery Łoziński z wydziału rolniczego, prof. Vorbrodt.

Do oświadczenia profesorów uniwersytetu warszawskiego przyłączył się w dalszym ciągu prof. hon. Bronisław Sawicki i następujący asystenci fizyki: dr. S. Szczeniowski, Marja Majewska, dr. C. Pawłowski, dr. H. Jeżewski, dr. A. Soltan, Z. Zajac, dr. Witold Majewski, dr. A. Jabłoński, dr. I. Bobrowna, dr. M. Pronerowa, dr. W. Kapuściński, I. Mantuflówna, W. Ścisłowski, J. Ehrenfeucht.

Do oświadczenia profesorów politechniki warszawskiej zgłosił swój akces prof. dr. Wiesław Chrzanowski.

Pod oświadczeniem docentów politechniki warszawskiej w sprawie Brześcia podpisali się: S. Miklaszewski, L. Wolfke, W. Werner, A. Dorabalska, W. Kączkowski, K. Szulc, W. Wierzbicki, F. Skupiński.

Pod oświadczeniem adjunktów i asystentów politechniki warszawskiej podpisali się: L. Staniewicz (junior), E. Czerwertyński, J. Tatar, J. Bonder, K. Kolarowski, A. Szyszkowski, J. Żórawski, A. Karczewski, W. Kieszkowski, Cz. Doria - Dernałowicz, S. Jakimowicz, W. Wachniewski, S. Pieśniowicz, J. Salcewicz, B. Więclawek, S. Kowalski, S. Żeromski, J. Konarzewski, J. Piskorski, H. Brzeziński, P. Wojcieszak, J. Gierlach, W. Kączkowski, A. Burhardt, W. Brydówna, H. Ziółkowski, L. Oselkowski, S. Kamiński, C. Grabowska, W. Pac - Pomernacki, W. Zencykowski, E. Bartoszewiczówna, R. Francki, S. Kowalewski, S. Książkiewicz, Polaczek, E. Mikołajewski, B. Drewski, J. Dubois, J. Hoser, S. Dumikowski, J. Jakubowski, K. Kolbiński, J. Skowroński, M. Kijewska, H. Iwanik, W. Kozłowski, B. Drewnowski, A. Kobylński, S. Marzyński, Z. Puget, L. M. Suzin, S. Brukowski, S. Mossakowski, Cz. Tann, T. Osiański, K. Zaraniewicz, H. Jarosz - Fedorska, S. Judyci, J. Mazur, J. Matysiak, J. Wasutyński, Z. Wojciecowska, W. Kuszelewicz,

Blisko 4 miliony bezrobotnych w Niemczech

Berlin, 28. 12. (Tel. wł.) Według ostatnich zestawień liczba bezrobotnych w Niemczech wynosi 3 977 000. Jak wiadomo, w Anglii bezrobotnych jest 2 300 000, we Włoszech 530 000, w Polsce około 300 000.

Udział Polski w międzynarod. kongresie miast

Warszawa, 29. 12. (PAT). Biuro Związku Miast Polskich otrzymało zaproszenie na 5. międzynarodowy kongres miast, który odbędzie się w Londynie w r. 1931. Wraz z zaproszeniem nadesłano kwestionariusze, na podstawie których opracowane będą referaty konkursowe. Kwestionariusze te będą wysłane do Londynu już w pierwszych miesiącach 1931.

Następcą zmarłego Bratianu został Duca

Bukareszt, 29. 12. (PAT). Komitet wykonawczy partii liberalnej na odbytym dziś zebraniu przystąpił do mianowania przywódcy partii na miejsce zmarłego Vintilli Bratianu. Brat zmarłego, Dinu Bratianu, zaproponował wybór b. ministra Spraw Zagranicznych Ducey, który też wybrany został przez aklamację. Następnie szereg najwybitniejszych członków stronnictwa, wygłosiło mowy, poświęcone działalności zmarłego szefa stronnictwa, a w końcu Duca zamknął obrady wielką mową na temat przyszłej roli w państwie stronnictwa liberalnego.

Jutro Duca przyjmie przedstawicieli prasy zagranicznej, przed którymi złoży oświadczenie na temat programu partii. Według zapewnień z kół miarodajnych partia liberalna podda rewizji dotychczasowe dyrektywy ekonomiczne, zwłaszcza co do kollaboracji kapitału zagranicznego.

Miljonowe defraudacje

w agencji celnej w Łodzi

Łódź, 29. 12. (Tel. wł.) W agencji celnej w Łodzi wykryto w ostatnich dniach olbrzymie nadużycia, których dopuścili się kasjer urzędu Rakowski oraz jego pomocnik Bieliński. Nadużycia te polegały na tym, że obydwa urzędnicy pobierali opłaty za przechowywanie towarów na składzie od przedsiębiorstw ekspedycyjnych, wpisując do ksiąg fikcyjne sumy bardzo niskie, właściwie natomiast należności inkasowali do własnej kieszeni.

Według prowizorycznych obliczeń komisji śledczej nadużycia te były dokonywane w ciągu co najmniej 5 lat, a suma zdefraudowanych pieniędzy sięga kwoty 1 miliona złotych.

Według wszelkiego prawdopodobieństwa w aferę tę wmiészane są również niektóre firmy ekspedycyjne i tylko im należy sobie tłumaczyć, że nadużycia te w ciągu 5 lat pozostały niewyjawione.

„Niemcy na rozstajnej drodze“

Na marginesie broszury niem. publicysty Hagemanna

Wiedeń, 29. 12. (PAT). N. Wr. Tageblatt donosi: Prezes niemieckiego stronnictwa centrum, prałat ks. dr. Kaas w przedmowie do broszury publicysty niemieckiego Hagemanna pod tytułem „Niemcy na drodze rozstajnej“ wywodzi, że nigdy nie było równie wielkiego niebezpieczeństwa wciągnięcia Niemiec w politykę awantury. Skrajny nacjonalizm i bolszewizm pragnie pchnąć naród niemiecki w politykę konfliktów międzynarodowych. Dr. Kaas oświadcza się za politykę bardziej czynną, niż dotychczasowa ale ewolucyjną, której programem będzie wyrównanie zbrojeń, rewizja granic wschodnich, zniesienie zakazu „anschlusu“ i t. d.

Programu tego będą się Niemcy trzymać niezależnie od tego, czy w międzyczasie pod kierownictwem Włoch utworzy się front rewizjonistyczny państw południowo-wschodniej Europy. Do urzeczywistnienia

swego programu będą Niemcy dążyły nie w drodze gwałtu lecz w drodze porozumienia. Naród niemiecki żywi jeszcze ciągle nadzieję, że krytyczna faza zacznie się dla Europy dopiero wtedy, gdy Niemcy nadzieję tę utracą. Obciążenie fizyczne i psychiczne każdego narodu ma swoje granice. Samson niemiecki nie da się na całe życie związać kartelem wersalskim. Tragedja Samsona może się powtórzyć w dziedzinie politycznej. Przyjdzie czas, kiedy strażnicy status quo zginą pod gruzami własnego gmachu. „N. W. Tageblatt“ twierdzi w związku z powyższymi wywodami, że dr. Curtius próbuje po raz ostatni w Genewie jako spadkobierca polityki Stresemanna poprzeć żądania niemieckie w sprawie ochrony mniejszości i że jest on zdecydowany ustąpić z gabinetu, jeżeli polityka jego dozna w Genewie niepowodzenia.

Ukraina żywicielem państwa sowieckiego

Ryga, 29. 12. (Tel. wł.) Na odbywającej się obecnie w Charkowie sesji CIK-a republiki ukraińskiej prezes rady komisarzy ludowych, Czubar, ogłosił plan gospodarczy Sowieców na Ukrainie na rok 1931.

Z ogłoszonych danych wynika, że ogólna produkcja Ukrainy stanowi około 60 proc. produkcji całego państwa sowieckiego. W roku 1931 rząd sowiecki zamierza poczynić znaczne inwestycje celem powiększenia produkcji surowców, głównie węgla i rudy żelaznej, potrzebnych przemysłowi środ-

kowych gubernij. Wyasygnowano na ten cel około 3 miliardów rubli. W zagłębiu donieckim mają uruchomić 70 nowych kopalni węgla.

Sowiecki plan gospodarczy dąży w ten sposób do forsownego wywozu surowców ukraińskich do reszty państwa, nie przewiduje natomiast prawie żadnych inwestycji na rozwój przemysłu i budowę nowych fabryk, przerabiających surowce w kraju.

Ukraina liczy, według ostatnich danych urzędowych, ponad 30 milionów ludności.

Francja wobec kryzysu światowego

Paryż, 27. 12. (PAT) Germain Martin oświadczył dziennikarzom, że aż do ostatnich miesięcy Francja zdawała się być ominięta przez fatalne konsekwencje kryzysu ekonomicznego, który objął cały świat. Okazuje się jednak obecnie, że już i eksport francuski został poważnie dotknięty przez to, że szereg narodów, przechodzących kryzys ekonomiczny, w wysokim stopniu ogranicza zakupy wyrobów przemysłowych. Podkreślając fakt wielkiego i stałego dopływu kapitałów zagranicznych do Francji, Germain Martin stwierdził, że wszelkie objawy znie-

chęcenia i pesymizmu we Francji są absolutnie nieuzasadnione, wobec tego nawołuje swych rodaków, aby żaden z nich nie śmiał brać udziału w rozpowszechnianiu alarmujących pogłosek, mogących tylko szkodzić krajowi. W zakończeniu mówca zaznaczył, że Francja po rychłym uchwaleniu pożyczek kolonialnych oraz wielkiego planu ożywienia gospodarstwa narodowego znajdzie nową okazję do rozwinięcia zmniejszonej działalności. Rząd będzie czujny i potrafi odegrać rolę arbitra i niejako spiritus movens tej powszechnej działalności kraju.

Kobiety a Brześć

Posel z Klubu Narodowego p. E. Peplowska zamieszcza pod powyższym nagłówkiem artykuł w „Gazecie Warszawskiej“, przypominając rolę kobiet wobec doniosłych zagadnień moralnych.

„Na ławach Sejmu — pisze dalej p. Peplowska — zasiadły posłanki i w historycznym głosowaniu nad nagłością wniosku w sprawie Brześcia i one udzieliły wzięły.

„Zrozumiałą jest rzeczą, że, wchodząc do życia politycznego, musiały należeć do różnych stronnictw, że w walce partyjnej nieraz przeciwstawiały się sobie, ale zdawało się nie ulegać w-

pliwości, że tam, gdzie chodzi o najważniejsze zasady ruchu kobiecego — wszystkie kobiety znajdują się po jednej stronie, że nie istnieje Polka, któraby aprobowała gwałt, znanie się, znieważanie godności ludzkiej więźnia nawet, gdyby chodziło o przestępcę kryminalnego, a nie działacza politycznego odmiennych przekonań; któraby mogła zachować obojętność wobec znieważenia sprawiedliwości i pohańbienia imienia polskiego.

„W głosowaniu nad nagłością wniosku w sprawie Brześcia posłanki wzięły udział i siedem posłanek, należących do Bezpartyjnego Bloku, głosowało przeciw.

„Głosowanie to jest przekreśleniem

roli kobiet w polityce, jest sprzeniewierzeniem się ideałom, w imię których walczyliśmy o równouprawnienie, jest kompromisem moralnym, do którego żadna solidarność partyjna zmuszać nie może.

„Jeżeli fakty, przytoczone przez mówców, posłów Nowodworskiego i Czapińskiego, nie przekonały dostatecznie posłanek z B. B., mają przecież obecnie szczegółowy opis w interpelacji centrolewu i w liście profesorów krakowskich.

„Czemuż milczą, czemu nie oddzieliły swych nazwisk od hańby brzeskiej?“

Nieprawda

Czytamy w „Gaz. Warszawskiej“: „Dość szeroko rozeszła się po Warszawie w okresie świątecznym wiadomość, jakoby jeden z wybitnych posłów grupy zachowawczej B. B. w rozmowie z senatorem Wojciechem Korfantym zaraz po wyjściu jego z więzienia dowiedział się, wprost od niego, że nie doznał on w więzieniu obchodzenia się z nim niewłaściwego, lżenia oraz bicia ze strony oficerów, pełniących służbę w więzieniu. Twierdził to sam ów poseł, który miał rozmawiać z senatorem Korfantym. Otóż z całą stanowczością stwierdzić możemy, że jest to całkowita nieprawda, i to tak dalece całkowita, że wogóle między pos. Korfantym a owym posłem z grupy zachowawczej B. B. rozmowy żadnej nie było.“

Organ sen. Korfatego, katowicka „Polonia“ zamieszcza również w nr. 2237 kategoryczne oświadczenie, że Korfanti po opuszczeniu więzienia wogóle z żadnym „sanatorem“ słowa nie zamienił.

„Polonia“ kończy następującymi słowami:

„Dalej jesteśmy upoważnieni do oświadczenia, że wszelkie fakty wymienione w interpelacji sejmowej w sprawie Brześcia stanowią tylko część smutnych przeżyć więźniów brzeskich.“

Przy łóżu chorego marsz. Joffre'a

Paryż, 28. 12. (PAT). Biuletyn o stanie zdrowia marszałka Joffre'a, wydany o godz. 10 rano, stwierdza, że noc miał chory spokojną. Stan lokalny w chorej nodze dość zadowalający oraz zaznacza się pewna nieznaczna poprawa w ogólnym stanie zdrowia. Zresztą trudno jest robić jakiegokolwiek prognozyki na przyszłość.

Biuletyn z godz. 15.30 zaznacza, że dalszej poprawy nie zaobserwowano. Chory jest niezwykle osłabiony. Zaprzeczono wiadomości, jakoby dokonano potwornej operacji. Lekarze stanowczo zabronili odwiedzania chorego.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.8925 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.922 zł.

Kurs mark i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 marek niem. w dewizach 212.05 do 212.55 zł, gotówką 211.65 zł, za 100 guldenów gd. w dewizach 172.91 zł do 173.17 zł, gotówką 172.65 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 29. 12. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.

Standardy: a) żyta 694.5 gr. (113.2 f. w. h.); b) pszenicy 744 gr. (126.4 f. w. h.); c) jęczmienia przemiałowego 667 gr. (113.1 f. w. h.); d) owsa 568.5 gr. (78.1 f. w. h.)

„Ceny orientacyjne“ parytet Poznań

Zyto	18,00—18,50
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	22,50—24,00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy	20,00—21,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	25,00—27,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	19,25—20,50
Usposobienie stałe.	
Mąka żytnia wł. work. 65%	30,75
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	42,75—45,75
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	11,25—12,25
Otręby pszenne	12,50—13,50
Otręby pszenne (grube)	14,50—15,50
Rzepak	41,00—43,00
Groch Victoria	28,00—33,00
Ogólne usposobienie spokojne.	
Sytuacja na rynku zbożowym bez zmian.	

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 29. 12. 1930 r.

Dzisiejsze zebranie giełdowe miało tendencję utrzymaną. Zainteresowanie było większe w akcjach niż w pap. procent.

Z pap. procent. doszło do notowania tylko 5 proc. poż. konwers., za którą płacono 48 proc. oraz 5 proc. premj. dolarową po 53.— w placeniu. Z pap. lokacyjnych P. Z. K., w których nie było żadnych obrotów, poszukiwano przy zupełnym braku materiału 8 proc. listy dolarowe (stare) po 90 proc. oraz 6 proc. listy żytnie po 16,25.

Z akcji bankowych płacono za Bank Polski 150.— oraz za Bank Związku 70.— 71.— Z akcji przemysłowych płacono za Cegielskiego 39.—, za C. Hartwiga 24.— i za Lubań-Wronki 50.—, natomiast od dawano R. Maya po 47.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu).

5% Pożyczka konwersyjna 48% P.

(Kurs w złotych).

5% Pożyczka premjowa serja II 53.— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).

Bank Polski I em. 150.— P.

Bank Zw. Sp. Zar. I em. zł. 70—71.— P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).

Cegielski H. I em. zł. 39.— P.

C. Hartwig I em. zł. 24.— P.

Lubań-Wronki I—IV em. ex kup. 50.— P.

Dr. Roman May I em. zł. 47.— O.

Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 29. 12. 1930 r.

Waluty

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.89, sp.: 8.91, kup.: 8.87.

Dewizy:

trans. sprzed. kup.

Nowy Jork	8,918	8,988	8,898
kabel			
Londyn	43,31 ³ / ₄	43,42 ¹ / ₂	43,21
Paryż	35,05	35,14	34,96
Wiedeń	125,53	125,84	125,22
Praga	26,46	26,52	26,40
Włochy	46,72	46,84	46,60
Szwajcaria	173,19	173,62	172,76
Belgia	124,72	125,03	124,41
Holandja	359,35	360,25	358,45
Sztokholm	239,26	239,86	238,66
Gdańsk	172,25	173,68	172,82
Berlin	212,42		

Tendencja przeważnie słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poż. inwest.	97,00	97,50
5% poż. premj. dol.	55,00	54,50
3% poż. budj.		50,00
5% poż. konw.		50,00

Akcje w złotych:

Bank Dyskontowy	0,00—108,00
Bank Polski	154,00—154,75
Bank Przem. Lwów	0,00—35,00
Bank Zach. dnu	0,00—70,00
Polski Przemysł	0,00—110,00
Sole Potasowe	0,00—94,00
Puls	0,00—56,00
Częstocice	0,00—31,75
W. T. F. Cukru	0,00—33,00
W. T. Węgla	0,00—35,50
Modrzejów	0,00—10,25
Norblin	0,00—31,00
Ostrowieckie Zakłady	0,00—41,00
Rudzki	0,00—10,26
Starachowice	0,00—13,25

Tendencja niejednolita.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 29. 12. 1930 r.

Pszonica ma. ch. 75—76 kg.	249,00—251,00
Tendencja mocniejsza.	
Pszonica jara 80 kg. fr. wag.	
Berlin	0,00—280,00
Tendencja mocniejsza.	
Zyto marcu. 70—71 kg.	156,00—158,00
Tendencja stała.	
Zyto statk. cif Berlin sprz.	0,00—172,00
Tendencja stała.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	200,00—216,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	186,00—194,00
Tendencja spokojna.	
Owies march. od st. załad.	140,00—146,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	26,75—33,75
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia przemial do 60%	23,80—26,75
Tendencja spokojna.	
Ospa pszenna	09,75—10,00
Tendencja cicha.	
Ospa żytnia	9,00—9,50
Tendencja ledwo utrzymana.	
Groch Victoria	24,00—31,00
Groch jadalny	23,00—25,00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	18,00—21,00
Makuch rzepakowy	9,20—9,90
Ma uch iniany	15,20—15,50
Wytłoki suche paryt. Berlin	5,70—5,90
Srót Soja	12,70—13,00
Ziemniaki jadalne białe	1,00—1,20
Ziemniaki jadalne czerwone	1,20—1,40
Ziemniaki jadalne żółte	1,40—1,70
Ogólna tendencja spokojna.	

W 12 rocznicę powstania wielkopolskiego

Obchód dzielnicy winiarskiej

Dzielnica Winiary uczęciła 12 rocznicę wybuchu Powstania Wielkopolskiego, a szczególnie pamięć swych 90 poległych w tem powstaniu, osobnym obchodem. Rano o godz. 8.30 odprawił ks. prob. Zuchowski w kaplicy parafialnej mszę św. za spokój dusz poległych. W nabożeństwie uczestniczyły wszystkie towarzystwa winiarskie ze sztandarami.

O godz. 6 wieczorem z inicjatywy Komitetu Zjedn. Tow. odbyła się przed lokalem zebrań tegoż zbiórka towarzystw, poczem w pochodzie udano się przed pomnik poległych, gdzie po patriotycznym przemówieniu ks. wik. Rabowskiego nastąpiło złożenie

Rocznica powstania w Główniej

Ubiegłej niedzieli urządził Komitet Towarzystw w Główniej uroczystość ku uczczeniu 12 rocznicy powstania Wlkp. Przy udziale miejscowych organizacji, odprawił ks. prob. Chilomer w kościele paraf. uroczystą mszę św. za poległych, przyczem ks. Czwojdziniński wygłosił podniosłe, stosowne do uroczystości kazanie.

Po nabożeństwie — miejscowa drużyna harcerska złożyła na cmentarzu wieniec na grobach poległych w powstaniu wielkopolskiem, dając tem samem inicjatywę do zaopiekowania się ich grobami.

Po południu, w wypełnionej po brzegi sali p. Koczorowskiego, odbyła się uroczysta akademja. Na wstępie — ks. prob. Chilomer, sam czynny powstaniec — poświęcił kilka serdecz-

12-lecie powstania w Zaniemyślu

Niezwykle uroczyste obchodzili miasteczko nasze pamiętną chwilę wybuchu powstania wielkopolskiego. Od ruchowo wzięto w tej uroczystości udział całe nasze obywatelstwo bez względu na stan i pochodzenie. Było to święto nawskróś narodowe, łączące serca wszystkich bez wyjątku w miłości Ojczyzny, oraz w radości z odzyskanej przed 12 laty wolności.

Już dnia 26 — wieczorem odbył się capstrzyk organizacji powstańczych, sokolich, społecznych, który z orkiestrą na czele, przy blaskach pochodni przeszedł przez miasto.

W sobotę rano o godz. 10 — odbyło się nabożeństwo w miejscowej świątyni, gdzie mszę św. odprawił ks. prob. Nawrowski. Po nabożeństwie ruszono w pochodzie na mogiły powstańców, gdzie złożono wieniec, a ks. prob. N. wygłosił niezwykle piękne i na wskroś

wspólnego wienca. Na zakończenie Tow. śpiewu „Gędźba“ wykonało dwie pieśni, „Na groby“ i „Ziemio ojców“.

Zpod pomnika pochód udał się do salki parafialnej na uroczystą akademję. Zagał ją prezes Komitetu Zjedn. Tow. p. Skrzypiński, a na program złożyły się deklamacje pp. Wł. Jakubowski i Hel. Skrzypczakówny, wykład o znaczeniu Powstania Wielkopolskiego, wygłoszony przez p. red. Powidzkiego i dwie pieśni wykonane przez chór „Gędźby“. Akademja odbyta przy zapełnionej sali, zakończyła się wspólnym odśpiewaniem „Roty“.

nych słów pamięci poległych, poczem koło śpiewackie pod kierownictwem p. Rucińskiego odśpiewało „Gaude Mater Polonia“.

Zkolej p. Henryk Śniegocki harcmistrz Z. H. P. w interesującym referacie przedstawił w barwny sposób czasy porzobiorowe, przechodząc następnie do szczegółowego przedstawienia przygotowań i działań powstania wielkopolskiego.

W drugiej części uroczystości, Narodowy Teatr Objazdowy odegrał 3 aktówkę p. t. „Cud nad Wisłą“. Przerwy wypełniono deklamacjami i odśpiewaniem „Warszawianki“ — przez Koło Śpiew. Wspólnym odśpiewaniem „Roty“ — zakończono podniosłą uroczystość. (jur.)

wszystkich wzruszające przemówienie. Przypomnienie wielkich chwil z przed 12 laty przez czcigodnego mówcę, wszystkim niemal wycisnęło łzy z oczu.

Znów pochodem — z muzyką na czele, ruszono w Rynek, gdzie po odśpiewaniu Boże coś Polskę — pochód się rozwiązał.

Wieczorem odbyła się na sali p. Andrzejewskiego uroczysta akademja, którą zagał p. Beutler. Nastąpiły piękne deklamacje, oraz występ chóru miejscowej „Lutni“.

Przemówienie zastosowane w całej pełni do ustroju chwili, wygłosił insp. szkolny p. Władysław Kapałczyński z Środy.

Zakończono akademję odśpiewaniem „Roty“. Uroczystość wywarła na wszystkich obecnych niezapomniane wrażenie.

ilość kartek nr. 4, z powodu różnych dopisków na tychże kartkach, bądź też użycia kolorowego papieru, czego jednak komisje obwodowe w swych protokołach nie ustaliły i ważności kartek nie kwestjonowały. Zauważyć należy, że dopiski ołówkowe na rzeczonych kartkach pochodzą przeważnie z jednej ręki, na co wskazuje charakter pisma. W szczególności w obwodzie głosowania nr. 61 w Głusku, gmina Zembrzyce, w powiecie lubelskim, okręgowa komisja unieważniła 18 kartek, w obwodzie nr. 63 w Prawiednikach, gm. Zembrzyce, 66 kartek, w obwodzie nr. 64 w Zembrzycach 30 kartek z nr. 4, ogółem 114 głosów.

Powyzsze postępowanie okręgowej komisji wyborczej sprzeczne jest z przepisami art. 84 i 88 ordynacji wyborczej oraz z wyjaśnieniem Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 1930 r. N. W. 1595/28.

W komisji obwodowej nr. 61 w Głusku, przy obliczaniu głosów, zastępca przewodniczącego Czesław Pliszczynski, kierownik szkoły w Głusku, wyjmował kartki z kopert, wysypywanych na stół z urny wyborczej, podawał je przewodniczącemu komisji obwodowej, Kazimierzowi Zielińskiemu, a ten po rozwinięciu kartki i dokładnym jej obejrzeniu odczytywał głośno numer i okazywał kartkę obecnym członkom komisji wyborczej i mężom zaufania list. Mąż zaufania listy nr. 1, Tomasz Kozek ze wsi Dominowa, układał kartki z nr. 4, oglądał je na wszystkie strony, a potem obliczył wszystkie, przyczem sprawdzono ilość kartek z ilością oddanych głosów. Okazało się, że tylko dwie kartki z nr. 4 były nieważne, jedna jako włożona do dwóch kopert, a druga jako włożona do koperty razem z inną kartką, oznaczoną 0. Wszystkie inne kartki z nr. 4 komisja obwodowa po dokładnym sprawdzeniu uznała za ważne, przyczem do protokołu komisji obwodowej nie były zgłoszone żadne zastrzeżenia. Okoliczności powyższe mogą stwierdzić świadkowie: Kazimierz Zieliński, Hieronim Misiewicz, Czesław Pliszczynski, zamieszkały w Głusku, oraz Tomasz Kozak, zamieszkały we wsi Dominowie, gminy Zembrzyce.

(Podobnie dla innych obwodów). Z powyższego wynika, że kartki nr. 4 unieważnione w liczbie 18 i 30 przez okręgową komisję wyborczą w obwodzie nr. 61 i 64 w powiecie lubelskim zostały zepsute przez poczynione znaki i dopiski już po obliczeniu głosów przez obwodowe komisje wyborcze.

5. Nadużycia wyborcze, opisane pod 4), były zaś możliwe z tego powodu, że akta wyborcze z komisji obwodowych nie były dostarczone bezpośrednio do komisji okręgowej, lecz bądź to pozostawiane w lokalach wyborczych, w urzędzie gminy, jak w obwodzie nr. 61 w Głusku, bądź też przesyłane za pośrednictwem starostwa. Nadto zaś akta wyborcze, a w szczególności kartki z numerami list nie były należycie opieczetowane. Niektóre z pakietów, zawierające akta wy-

borcze i kartki, były zalakowane, ale bez przyłożenia pieczęci, co naturalnie nie zabezpieczało przesyłki przed niepowołanymi wpływami na stan tychże i treść ich zawartości. I tak, gdy w komisji obwodowej nr. 64 w Zembrzycach członek tejże komisji, Józef Gano, po obliczeniu głosów rzucił, aby kartki z numerami i dokumenty wyborcze opieczetować, a nie tylko zalakować pakiety bez przyłożenia pieczęci, i w tym celu poprosił miejscowego proboszcza o pożyczenie pieczęci, pomocnik sekretarza gminy Włocki, który nie wiadomo z jakiego tytułu był obecny przy obliczaniu wyników głosowania, odezwał się: „najlepsza pieczęć będzie, jak pana się zaarrestuje“ i polecił aresztować Józefa Gano za rzekomą agitację wewnątrz lokalu.

Już sam fakt niesłusznego unieważnienia przez okręgową komisję wyborczą 114 głosów oddanych na listę nr. 4 w 3 obwodach głosowania, przyznanych tej liście przez komisje obwodowe, wywarł wpływ decydujący na liczbę mandatów, przyznanych tej liście. W razie nieunieważnienia tych kartek Lista Narodowa osiągnęłaby dwa mandaty, zamiast jednego tylko. Wobec powyższego już ten fakt sam przez się stanowi w myśl art. 107 ord. wyb. podstawę do unieważnienia wyborów do Sejmu w całym okręgu nr. 26.

Venizelos w drodze do Polski

Białogród, 29. 12. (PAT). Venizelos opuścił Białogród o godz. 20.30, udając się do Wiednia. Na dworcu żegnał greckiego premiera prezes ministrów gen. Piotr Zivkovic, min. spraw zagr. Marinkovic, min. dworu Jovtic, zastępca min. spraw zagr. Fotic, poseł grecki w Białogrodzie i wyżsi urzędnicy min. spraw zagr.

Warszawa 29. 12. (Tel. wł.). W związku z oczekiwanym w dniu jutrzejszym przyjazdem Venizelosa prasa podaje, że znakomity mąż stanu przybędzie wraz z małżonką, z jednym z wyższych urzędników min. spraw zagr. i ze swoim sekretarzem. W pierwszym dniu pobytu poza urzędem wziętym przyjęciami Venizelos będzie podejmowany obiadem przez min. Zaleskiego, poczem odbędzie się raut w salonach państwa min. Zaleskich. Następnie dnia odbędzie się przyjęcie w poselstwie greckim.

EPIDEMJA GRYPY objęła całą Polskę. Fatalne obecnie pogody są jej potężnym sprzymierzeńcem. Grypa grozi dziś każdemu. Środkiem wypróbowanym, zapobiegającym wszelkim infekcjom w ustach i krtań, gdzie się lokują zarazki grypy, anginy, dyfterji, szkarlatyny, odry jest Paramint Erbe. Zażyjaj wszędzie, gdzie zachodzi może obawa zakażenia, tabletki Paramint, które według dzisiejszego stanu wiedzy najlepiej chronią przed zakażeniem. Nie zwlekaj przeto ani dnia i kup natychmiast w najbliższej aptece lub drogerji tabletki Paramint Erbe. Pw 7 490-50.19

Protesty wyborcze listy narodowej

Okręg 26: Lublin

W proteście do Sądu Najwyższego powiedziano m. in.:

1. Wielu przewodniczących obwodowych komisji wyborczych zażądało zaświadczenia podpisu pełnomocnika listy nr. 4 przez notariusza lub przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej, wbrew przepisom ordynacji wyborczej, którą tego rodzaju postanowień nie zawiera.

Niedopuszczenie mężów zaufania, stwierdzone osobiście na miejscu przez pełnomocnika listy, miało miejsce, między innymi, w obwodowej komisji wyborczej Lubartów nr. 3 i Michałów nr. 7 w powiecie lubartowskim. W tej ostatniej komisji wobec osobistej interwencji pełnomocnika listy nr. 4, który stwierdził upoważnienie męża zaufania, oraz jego zastępcy, został wprowadzony mąż zaufania dopuszczony dopiero w godzinach popołudniowych do asystowania przy głosowaniu, natomiast komisja wyborcza nie dopuściła go do obecności przy obliczaniu głosów, wbrew art. 80 i 82 ordynacji wyborczej. Fakt ten stwierdzić może świadek Sienkiewicz, zamieszkały we wsi Rudno w pow. lubartowskim.

W obwodowej komisji wyborczej w Brzeźnicy Książęcej nr. 37 w powiecie lubartowskim przewodniczącą komisji Mieczysław Szopa, nauczyciel z Niedźwiady, zakwestjonował również podpis pełnomocnika listy na upoważnieniu męża zaufania listy nr. 4, Piotra Pękała i tegoż zastępcy, nie dopuścił męża zaufania tejże listy do asystowania przy głosowaniu, a zastępcę przewodniczącego komisji wyborczej, Antoniego Gryzio, który był zdania, że mąż zaufania listy nr. 4 nie należy usuwać z lokalu wyborczego, przewodniczącą Szopa, zwymyślał, przyczem wyjął rewolwer. Fakt ten stwierdzić może Antoni Gryzio, zamieszkały w Brzeźnicy Książęcej, gmi-

ny Tarło i Piotr Pękała, zamieszkały tamże.

2. U wejścia do lokalu wyborczego w Łuce nr. 23 w powiecie lubartowskim pełnomocnik listy nr. 4 zastał strażaka, Feliksa Bajdaka, z Niedźwiady, rozdającego wyborcom, wchodzącym do lokalu wyborczego, mieszczącego się w urzędzie gminy Łucka, kartki do głosowania nr. 1. Na zwróconą mu przez pełnomocnika listy uwagę Feliks Bajdak usprawiedliwił się, że postawił go także instruktor pożarniczy, Jan Warko z Lubartowa, z poleceniem rozdawania kartek do głosowania z nr. 1. Świadkiem i t. d.

Taką samą rolę, jak wymieniony wyżej Bajdak, spełniała w lokalu komisji wyborczej Michałów nr. 7 w powiecie lubartowskim, Leokadja Godowska, żona posterunkowego policji państwowej, która stojąc u wejścia do lokalu wyborczego, trzymała dużą ilość kartek do głosowania z 1 i jawnie przyznawała się do rozdawania tych kartek, na oczach wielu wyborców. Fakt ten może stwierdzić i t. d.

3. W wymienionej już komisji wyborczej w Brzeźnicy Książęcej sekretarz komisji, Władysław Zmuryk, podczas obliczania głosów ściągnął ze stołu większą ilość wyjętych z urny kartek z nr. 4 i schował je do kieszeni, natomiast przy wyjmowaniu kopert z urny jeden z obecnych rzucił na stół, przy którym siedziała komisja, dużą ilość kartek z nr. 1. Powyższe okoliczności mogą stwierdzić: ks. I. Perczyński, proboszcz w Brzeźnicy Bychawskiej, p. Lubartów, ks. Antoni Zieliński, proboszcz w Brzeźnicy Książęcej, Antoni Gryzio w Brzeźnicy Książęcej, gmina Tarło.

4. Okręgowa komisja wyborcza w Lublinie, sprawdzając wyniki głosowania, unieważniła w trzech, na końcu sprawdzanych obwodach, znaczną

BLACK TULIP
AU REVOIR
CALIFORNIAN POPPY

3 ULUBIONE ZAPACHY
NA CAŁYM ŚWIECIE

J. E. ATKINSON Ltd.
DOSTAWCY NAJWYŻSZEGO DWORU
DO NABYCIA WE WSZYSTKICH PIERWSZO-
RZĘDNYCH MAGAZYNACH I PERFUMERJACH

LONDYN PARYŻ

„Kokieteryjny stosunek rządów porewolucyjnych“ do duchowieństwa

* powodu „wysokiej oceny wpływów“ jego

W czasopiśmie „Droga“, redagowanym przez posła z B. B. p. Horzycę, zamieścił w numerze 12 b. wojewoda p. Borkowski artykuł, w którym wykazuje, że parlamentaryzm jest dobry dla społeczeństw zamożnych, jak dla Francji, Anglii itp., ale nie dla ubogiej i społecznie tak zróżnicowanej Polski. Rządy antyparlamentarne zaś muszą ciągle walczyć z partjami, jako jedynymi gotowymi i aktywnymi organizacjami sił społecznych, a w walce tej szukają oparcia bezpośrednio u tych grup społecznych, które przy ustroju parlamentarnym nie mogą liczyć na większe wpływy.

Jako takie grupy wymienia p. Borkowski ziemianstwo i wielki przemysł. Osobno traktuje duchowieństwo. O stosunku rządów pomajowych do duchowieństwa powiada b. wojewoda p. Borkowski:

„Kokieteryjny stosunek rządów porewolucyjnych (pomajowych — red) do duchowieństwa tłumaczy się wysoką oceną wpływów, jakie ta warstwa posiada na liczną część ludności zawodowo czynnej, a także na sporą ilość ludzi z warstwy ubogiej. Wpływy duchowieństwa w Polsce są coprawda bardzo niejednolite. W epoce przedwojennej zmniejszyły się one bardzo wybitnie w Małopolsce z powodu walki, jaką z duchowieństwem stoczyli ludowcy. Naogół jednak można oceniać wpływ duchowieństwa jako bardzo znaczny, tem znacniejszy jeszcze, że duchowieństwo wyszło w Polsce obronną ręką z epoki parlamentarnej“.

B. wojewoda p. Borkowski nazwał

rzecz po imieniu, prosto, po kupiecku: stosunek „sanacji“ do duchowieństwa katolickiego jest „kokieteryjny“ z powodu „wysokiej (przez „sanację“) oceny wpływów“ duchowieństwa na masę. To wszystko. Warto to szczerze wyznaczyć zapamiętać.

P. Borkowski powiada o ziemianach, że są „de facto zupełnie uzależnieni od nowych rządów“. Wielki przemysł współpracuje z nimi, jakby współpracował z każdym innymi. A duchowieństwo?

„Duchowieństwo jest bardziej samodzielne, aczkolwiek i ono do pewnego stopnia musi się liczyć z nową władzą, starając się zresztą nie zrywać więzów z grupowaniami i siłami społecznymi, z którymi dawniej było związane.“

„Przechodzenie duchowieństwa do obrotu rządowego odbywa się dość powoli i w ograniczonym zakresie, pomimo poważnych starań ze strony rządzącej“.

Wobec tych uwag b. wojewody p. Borkowskiego powiada „Gazeta Warszawska“:

„Do pewnego stopnia... Słusznie. Stopniem tym jest i musi być dobro Kościoła i dobro narodu, z którym duchowieństwo jest w pracy swej ściśle związane. Ale stopniem tym nie jest i nigdy nie będzie walka z opozycją katolicką, podejmowana w celach t. zw. „państwowotwórczych“, a naprawdę dla utrzymania się przy władzy. W dążeniu „sanacji“ do tego celu duchowieństwo weźmie udział w bardzo „ograniczonym zakresie“.

Nowy kodeks postępowania cywilnego

Pod jubileuszową datą 29 listopada 1930 r. wydano nowy kodeks postępowania cywilnego, ogłoszony w „Dzienniku Ustaw“ nr. 83, z 3 grudnia 1930 r. Jak wiadomo, procedura cywilna jest jedną z najbardziej podstawowych instytucji w każdym systemie prawnym, regulując bezpośrednio najważniejszy może dla obywatela dział wymiaru sprawiedliwości, bo dochodzenie prywatnych praw przeciw temu, który im się opiera, a pośrednio wpływając na inne działy, duchem swym, rutyną i tendencjami wyciskając na nich swe piętno.

Po „prawie o ustroju sądów powszechnych“ i „kodeksie postępowania karnego“ (kpk) jest nowy kodeks postępowania cywilnego (kpc) trzecim wielkim krokiem naprzód ku ujednostajnieniu wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Nawiasem mówiąc, o ile dziś opinia jakakolwiek jest już możliwa, krok ten wydaje się nam nietylko największy, lecz także najlepszy, gdyż n. p. postępowanie karne, jak dotychczas, wcale nie zdobyło sobie uznania praktyków.

Zgóry trzeba jednak zaznaczyć, że mimo wydania kpc. na realizację jego trzeba nam będzie jeszcze trochę poczekać. Kodeks ten ma bowiem wejść w życie dopiero z dniem 1 stycznia 1933 r., a więc za lat z górą dwa. Wydaje się to trochę dużo, szczególnie jeżeli się zważy, że kodeks ten, wobec obecnego stanu prawnego wcale nie jest tak bardzo rewolucyjny, i że n. p. kodeks postępowania karnego, mimo zmian zupełnie zasadniczych, można było wprowadzić w ciągu 15 miesięcy (ogłoszony 20 marca 1928 r., zaczął obowiązywać od 1 lipca 1929 r.)

W kołach prawników nowa procedura cywilna wywołała naogół wrażenie bardzo korzystne. Podkreślamy: wrażenie, gdyż skrytykować ją, jakkolwiek opinię w ciągu kilkunastu dni jest wobec ustawy tego rodzaju fizyczna niemożliwością. Kodeks zawiera 516 artykułów, a biorąc pod uwagę, że nie obejmuje wykonania przymusowego wyroków (egzekucji), postępowania w sprawach małżeńskich i rodzinnych, o ubezwłasnowolnieniu, postępowania wywoławczego, można przyjąć, że rozmiarowi odpowiada obecnie obowiązującej u nas ustawie postępowania cywilnego. Podobnie jest na tem się jednak nie kończy: cały szereg przepisów, wzięty prawie dosłownie z obecnej procedury, przejęto szereg instytucji w prawie że niezmięnionej postaci, unikając jednak bardzo szczęśliwie wielu jej braków i usuwając wszystko to, co jest w niej ciężkie, niepraktyczne, „pryncypjalne“ i przestarzałe.

Pozostawiając omówienie poszczegól-

nych instytucji z punktu widzenia życia praktycznego na później, ograniczymy się narazie do ogólnikowego nadszkicowania głównych zmian w stosunku do obecnego stanu.

Przedewszystkiem nowa procedura wprowadza możliwość rozstrzygnięcia spraw bez konieczności osobistego stawiennictwa na termin. Procedura niemiecka żąda zasadniczego ustnego przedstawienia całokształtu sprawy na rozprawie, stwierdzając, że „niedopuszczalne jest powoływanie się na pisma“ (§ 137 ust. 3). Przepis ten stał się w ostatnich latach najzupełniej martwą literą, gdyż przy 70 rozprawach na wokandzie ustne przedstawienie sprawy jest fizyczną niemożliwością. Dlatego dzisiejsza rozprawa ustna, szczególnie w procesach adwokackich, jest w większości wypadków czczą formalnością. Mimo to jednak przeciw niestającemu, choćby nawet napisał cały tom na swe usprawiedliwienie, i choćby z pism jego wynikało, że sprawa jego jest jasna jak słońce i czysta jak iza, zapada nieuchronnie wyrok zaoczny. Nowa procedura zna wprawdzie wyroki zaoczne jako takie, jednak pozwala na rozpatrywanie sprawy w nieobecności jednej lub obu stron, o ile strona o to wniosła i udzielił wyjaśnień na piśmie. Sąd oczywiście może w każdej chwili wezwać ją do stawiennictwa osobistego, lub zastępstwa przez pełnomocnika.

„Drugim, niesłychanie zasadniczym uproszczeniem jest możność przesłuchiwania stron pod przysięgą. Jest to instytucja, wzięta z procedury austriackiej, z dość znacznymi zmianami. Dotychczas bowiem przysięga strony była unormowana niesłychanie formalistycznie: przysięgę trzeba było „wskazać“ przeciwnikowi, który mógł ją „odkazać“. W braku zgody obu stron co do tekstu przysięgi trzeba było nałożyć ją osobnym wyrokiem, t. zw. wyrokiem warunkowym, po którego prawomocności dopiero wydawało się „wyrok wyjaśniający“. Wszystko to obwarowane licznymi przepisami. W nowej procedurze polskiej sprawa jest bardzo prosta: jeżeli postępowanie dowodowe nie dało dostatecznych wyników, sędzia przesłuchuje strony, a po ustaleniu okoliczności ważnych dla rozstrzygnięcia, odbiera od stron przysięgę. Koniec. Wyrok.

Formalistyka procedury niemieckiej zmierzała do utrzymania powagi przysięgi, zamierzając przeciwdziałać lekkomyślnemu jej traktowaniu. Praktycy sądowi są naogół zdania, iż zamiar ten się nie udał. Likwidacja formalistyki w nowym kpc pozostaje więc jako czysty zysk.

Bardzo rygorystyczne są nowe przepisy o nakazach zapłaty. Dotychczas-

sowy stan przedstawia się w ten sposób, że sąd wydaje nakaz zapłaty, od którego wnosi się sprzeciw. Jeżeli sprzeciw wniesiono, wniosek o nakaz zapłaty uważa się za skargę. Jeżeli sprzeciwu nie wniesiono, sekretarz sądowny wydaje t. zw. nakaz wykonawczy, który ma znaczenie takie, jak wyrok zaoczny, od którego więc służy sprzeciw.

Nowy kpc zna dwa rodzaje nakazów zapłaty: z dokumentu i zwykły. Są one w skutkach bardzo różne: nakaz zapłaty z dokumentu, który wydaje się wówczas, jeżeli całe rozczenie można udowodnić dokumentami, które trzeba przedłożyć, jest wykonalny natychmiast, z chwilą wydania, przyczem, o ile nakaz dotyczy weksla lub czeku, egzekucję można przeprowadzić całkowicie, aż do przetargu publicznego włącznie, z innych dokumentów natomiast tylko zajęcie. Sprzeciw w ciągu tygodnia, przy wekslach i czekach trzy dni. Po ich upływie nakaz ma znaczenie prawomocnego wyroku. Jest to więc środek niesłychanie sumaryczny, może nawet zbyt ostry. O tem jednak osobno. Nakazu zapłaty zwykłego doręcza się wraz z pozwem (skargą). Sprzeciw można wnieść w ciągu dwóch tygodni. Po upływie tego czasu nakaz staje się prawomocny. Przedtem jednak nakazu wykonywać nie można. Osobnego nakazu wykonawczego niema. Rygor ten wydaje się jeszcze niebezpieczniejszy, niż w poprzednim wypadku. Wystarczy bowiem wyjechać na cztero tygodniowe wakacje i pozostawić w domu służącą, która odbierze doręczenie, a po powrocie można otrzymać prezent w postaci prawomocnego nakazu: choć pretensja jest najzupełniej nieuzasadniona.

W tych więc ostatnich punktach

nowy kpc poszedł w swej dążności do zapewnienia szybkiego wymiaru sprawiedliwości nieco zbyt daleko, bo wymiar szybki, a sumaryczny, to nie to samo.

Co tu zdaje się nam być wadą, to w innych częściach kodeksu jest niewątpliwie zaletą: dążenie do szybkiego załatwiania spraw. Cały szereg przepisów szczególnych dąży do tego celu. N. p. sędziemu bez ważnego powodu nie wolno odroczyć rozprawy, nawet gdyby strony same zgodnie o to wniosły. Sąd może przybrać na koszt strony stenografa, skrócić termin bez wysłuchania przeciwnika, przedłużyć go ponownie jednak tylko po wysłuchaniu przeciwnika i t. p.

Formalistykę ogranicza się do minimum. Oddanie pisma w polskim urzędzie pocztowym jest równoznaczne z oddaniem go do sądu. O przysiędze stron już wspominaliśmy. W sądach grodzkich uzasadnienie wyroku na piśmie następuje tylko na żądanie strony. Skargę eksmisyjną można wnieść równocześnie z wypowiedzeniem. Wspominamy tu tylko o przepisach dalej idących, niż procedura obecnie obowiązująca.

Tendencje te są niewątpliwie bardzo chwalebne, i dyktowane jak najlepszymi chęciami. Jeżeli jednak zważymy, że to, co w życiu potocznym nazywamy formalnością, w prawie przeważnie, poza nielicznymi wyjątkami, bywa rękomią bądź to szczegółowego rozpatrzenia stanowiska strony przeciwniej, bądź też ma inny sens, nieraz bardzo doniosły, trzeba stwierdzić, że często ostateczność przeciwna jest w skutkach gorsza, niż utrudnienia proceduralne. Czy będzie to można odnieść do nowego kpc, okaże praktyka w bardzo krótkim czasie. (adr.)

Ilustracja.

Polska

jest naszą najmiłszą lekturą.

Z niecierpliwością

wyczekujemy każdego nowego numeru.

Zalecamy

wszystkim amatorom wartościowych pism ilustrowanych natychmiastowe jej zaabonowanie!

Ku uczczeniu pamięci gen. Tad. Rozwadowskiego

Otrzymujemy następującą odezwę:

Święto Bożego Narodzenia i Zmiana Roku jako święta radości i du chowego skupienia pobudzają nas do ofiarności na cele dobroczynne, społeczne i ku uczczeniu pamięci naszych przedwcześnie zgasłych bohaterów. Jednym z nich był ś. p. gen. Rozwadowski, którego zwłoki jako kilkakrotnego obrońcy Ziemi Czerwieńskiej spoczywają w grobowcu Orląt Lwowskich. By pamięć Jego utrwalić w umysłach młodszych pokoleń powstała myśl wystawienia mu pomnika. Centralny Komitet Wykonawczy budowy tego pomnika zwraca się dlatego do ofiarności całego społeczeństwa a osobliwie do Izb. Klubów, Koncernów, Stowarzyszeń, Związków itp z gorącą prośbą o ofiary na ten wzniosły cel.

Ofiary przyjmuje Centr. Kom. Wyk. za pośrednictwem dzienników, Komitetów Lokalnych, lub najlepiej wprost przez wpłatę na Konto czekowe nr.

410.730 P. K. O. Kraków, Centr. Kom. Wyk. budowy pomnika gen. Rozwadowskiego, ul. Studencka 2 (F. Latinik).

Księgarnia Krakowska, ul. św. Krzyża 13 wysyła na zamówienie książki: „General Rozwadowski“, cena 12, w oprawie 16 zł i „Bitwa pod Warszawą“ pióro gen. Latinika, cena 3 zł. Dochód z tych książek przeznaczony jest częściowo na fundusz pomnikowy.

Centr. Komitetowi ofiarował bezpłatnie JWny Z. Pruszyński, właściciel zakładu art.-litogr 100.000 nalepek po 5 i 10 groszy na listy i kartki. Centr. Kom. Wyk. wysyła takowe na zamówienie co najmniej 100 sztuk. Zbliża się czas, w którym najlepiej się udają odczyty, akademie, koncerty i inne imprezy na cele dobroczynne. Upraszamy zatem o urządzenie takich imprez na cel pomnika gen. Rozwadowskiego. Prelegentów z odczytami dostarczą na żądanie Centr. Kom. Wykonawczy (adres: Kraków, ul. Studencka 2, F. Latinik).

Za Wydział Centr. Kom. Wykonawczego: Latinik

WIADOMOŚCI POTOCZNE

O godność „Króla 27 grudnia“

Tradycyjna uroczystość w Bractwie Kurkowym. Zaszczytą godność zdobył p. W. Jankowski

Wczoraj na Szelągu odbyło się strzelanie o godność „króla 27 grudnia“. Najcelniejszy strzał miał p. W. Jankowski, który zdobył ten zaszczytny tytuł. Pierwszym rycerzem został p. Daniel Szykowski, drugim — p. M. Pogorzelski.

Po sprawdzeniu wyników przez komisję wymiarową wszyscy udali się do sali brackiej, gdzie prezes dokonał oficjalnej proklamacji króla. Na wstępie tej tradycyjnej uroczystości uczczono przez powstanie pamięć zmarłego członka zarządu wielce zasłużonego obywatela s. p. J. Jarockiego, po czym prezes p. Ratajczak mówił o powstaniu Wielkopolskim, w którym bractwo kurkowe brało czynny udział. Następnie nadmieniał, że obecny król 27 grudnia p. W. Jankowski należy do szeregow bractwa już od roku 1890, jest zatem senjorem, co dowodzi, że również i starsi skutecznie rywalizują z młodszymi w strzelaniu. Po tem przemówieniu prezes złożył nowemu królowi srebrny łańcuch, oraz przypiął odpowiednią odznakę, prosząc by insygnia te przez czas swej kadencji nosił z godnością i szacunkiem.

Z kolei członek zarządu p. Jaruszewski dokonał proklamacji I. rycerza Daniela Szykowskiego jednego ze starszych członków, który w Bractwie odznacza się wybitną gorliwością i jest dla wielu przykładem; drugiego rycerza, dotychczasowego króla p. M. Pogorzelskiego, proklamował prezes okręgowy p. Radomski. P. Pogorzelski bierze również stale żywy udział w zy-

ciu organizacyjnym Bractwa i jest znakomitym strzelcem.

Strzelanie o godność króla 27 grudnia zaprowadzono dopiero przed 9 laty, ku uczczeniu powstania. Projekt ten wniesiony w 1921 roku został entuzjastycznie przyjęty, nie dziw więc, że o tę godność związaną z powstaniem szczególnie ubiega się bractwo kurkowe. Za przykładem Poznania poszła i prowincja, gdzie również zaprowadzono tę uroczystość. Dziwnym zbiegiem okoliczności pierwszy rycerze A. Zemski i R. Fromm z 1921 r. nie zostali udekorowani temi odznakami. Obecny prezes, błąd ten naprawił i wczoraj dokonano tego uroczystego aktu. Pierwszego rycerza p. Zemskiego dekorował major Türk, drugiego — p. Fromma — p. radca Słomiński.

Następnie sekretarz Rychlewski odczytał wyniki strzelania do tarczy płytkowej. Przewodali tu kolejno Kunze, Jaruszewski, Frankiewicz, Rychlewski i Woźniak. Do tarczy punktowej strzelali najlepiej pp.: Zygmant, Al. Ratajczak, M. Pogorzelski, Poznański, Gadomski i t. d. W końcu dzielono się wrażeniami z przeżytych w okresie powstania. W pięknych słowach przemówił na ten temat radny p. Libera, a dorzucił ciekawe wspomnienia i uwagi pp. Radomski i Ratajczak, podkreślając zasługi Paderewskiego oraz więźnia brzeskiego p. sen. Korfantego. Odśpiewaniem Boże coś Polskę zakończono miłą uroczystość. (z)

Dwa zabójstwa

Zarąbał toporem — Zbrodnica napaść

Widownią krwawego zajścia była wieś Adamowo w pow. wolsztyńskim. Zamieszkały tam cukiernik Władysław Waligórski w wyniku jakiejś sprzeczki rzucił się z toporkiem na ucznia kołodziejskiego Nikodema Dudziaka, kóremu zadał 11 ran i to tak ciężkich, że nieszczęśliwy natychmiast wyzionął ducha. Waligórskiego aresztowano.

W Jankowie Zalesnym (pow. odolanowski) powracający z zabawy Antoni Szczeniak napadnięty został przez braci Wojciecha i Franciszka Skrzypczaków oraz Franciszka Kubelkę. Bandyci poranili Szczeniaka tak ciężko jakimś tępem narzędziem w głowę, iż zmarł pod ich rękami. Zabójców ujęto i odstawiono do więzienia sądowego w Ostrowie. (k)

KALENDARZYK

Poniedziałek, 29 grudnia 1930.
Słońce: wschód 8,04 — zachód 15,45 —
długość dnia 7 godzin 41 min.

Księżyc: wschód 11,59 — zachód 0,5 —
po I kwadrze.

Kal. rz.-kat.: Tomasz h. — jutro Dawid
kr. i pr.

Kal. słow.: Gosław bl. — jutro Ludomił.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Poniedziałek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana + 1 st. C., mgła, wiatr połudn.-wschodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 756 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 2 st. C., najniższa 0 st. C.

Przewidywania pogody na wtorek: Pogodnie przy temperaturze w pobliżu zera. Nocą przymrozki.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Wczoraj + 1,12 m., dziś + 1,10 m.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka Sapieżyńska, plac Sapieżyński 1. — Apteka pod Eskulapem, pl Wolności 13. — Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.

Lazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 47.

Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61. W innych dzielnicach pełnią służbę apteki tamtejsze.

ZYCIE SOKOLE

— Tow. Gimn. „Sokół“ Poznań - Winiary. Ważne zebranie odbędzie się dnia 6 stycznia o godz. 16 w własnej szatni. Na porządku obrad wybór nowego zarządu. Przybycie członków pożądane.

WIECZORY, KONCERTY

— **Tradycyjny bal maskowy Koła Śpiewackiego Polskiego**, który wśród obywatelstwa gruda naszego ma ustaloną opinię sympatycznej rozrywki karnawałowej odbędzie się w wieczór Sylwestrowy, tj. w środę, dnia 31 grudnia br. w salach Ogrodu Zoologicznego. Początek o godz. 21. Prócz dekoracji, doborowej orkiestry, kolorowych świateł reflektorów itd., będzie premjowanie kilku najoryginalniejszych masek-kostiumów pięknymi nagrodami. Zainteresowanie balem jest wielkie. Wobec tego mamy nadzieję, że szan. obywatelstwo zapelni salę po brzegi, dając tem dowód sympatii dla Koła naszego. — Komitet.

— **K. P. H. przy XII i XXVI druż. harcerskiej.** Na cele tegorocznych kolonij harcerskich urządza Koło Przyjaciół Harcerzy przy XII drużynie harcerskiej wielki bal sylwestrowy w sali „Boulevard“ przy placu Nowomiejskim 5. Zaprasza się sympatyków harcersstwa. Podczas zabawy różne niespodzianki. Początek o godzinie 20.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Noc sylwestrowa a obyczajność.** — Wobec przedłużenia t. zw. godziny policyjnej na noc sylwestrową do godz. 4, a częściowo nawet do godz. 7, można się spodziewać przykrych następstw, przypominających awantury z przed pięciu laty. To też zwracamy się z serdecznym apelem do rodziców i nauczycieli, aby przestrzegli młodzież przed waleśaniem się po ulicach i lokalach, do dorosłych zaś, aby pospieszyli tłumnie na nabożeństwa dziękczynne i w sposób katolicki i poważny żegnali rok stary, a prosili Miłosierdzie Boże o zwycięstwo idei trzeźwości w narodzie naszym, tak bardzo obecnie potrzebującym ludzi oszczędnych, trzeźwych i prawych. — Sekretarjat generalny Polskiej Ligi Przeciwalcoholowej.

— **Z Tow. Śpiewu „Halka“ Poznań-jeżyce.** Dnia 6 stycznia Tow. obchodzi 39 rocznicę założenia. Program następujący: O godz. 9,30 zbiórka w lokalu posiadającym p. Jasyka, ul. Kraszewskiego i pochód do kościoła; o godz. 10 msza św., w czasie której chór mieszany towarzystwa odśpiewa stare koledy; o godz. 11 zebranie uroczyste; referat, deklamacje i inne urozmaicenia. Wieczorem o godz. 19 w salach Ogrodu Zoologicznego zabawa karnawałowa.

— **Wyszli z druku katalog zakwalifikowanych przez Izbę Rolniczą w r. 1930 ziemniaków - sadzeniaków, w języku polskim i francuskim.** Katalog ten oprócz spisu gospodarstw, posiadających dane odmiany, zawiera także charakterystykę zakwalifikowanych odmian, a więc ich użyteczność, czas dojrzewania, wymagania glebowe, oraz ich cechy rozpoznawcze. — Katalog można nabyć w Wielkopolskiej Izbie Rolniczej, Wydział Nasienny, Poznań, ul. Mickiewicza 33, pokój nr. 20, parter.

— **Legalizacja następcza narzędzi mierniczych.** Naczelnik Okręgu Legalizacji Narzędzi Mierniczych ustalił tak zwane dnię perjodycznej legalizacji następczej narzędzi mierniczych dla komisariatów I, II i VIII miasta Poznania na czas od

2 stycznia do 28 lutego. Poszczególni posiadacze narzędzi mierniczych otrzymają osobne wezwania ze wskazaniem dnia, w którym powinni przedłożyć swoje narzędzia miernicze do legalizacji. Ci zaś, którzy takich wezwań z jakiegokolwiek powodu nie otrzymają, powinni posiadane narzędzia miernicze, noszące cechę legalizacyjną z roku 1929 lub starszą, przedłożyć do legalizacji w Miejscowym Urzędzie Miar, Wały Jagielly 2 b, w czasie od 16 do 28 lutego.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Gwiazdka Poznańskiego Klubu Wioślarzów** odbyła się 20 bm. w salce kawiarni „Warszawianka“ przy Alejach Marcinkowskiego. Prezesa, p. Hirsbergowa, lamala się z wszystkimi wioślarzami opłatkiem — był i tradycyjny wśród dużych i małych dzieci „gwiazdor“, który obdarzył każdą z obecnych upominkiem. Śpiewano kolendy i spędzono przy szklance herbaty wieczór w serdecznym nastroju, omawiając zamierzenia sportowe na dalszą i krótszą przyszłość. Przy tej sposobności podaje się do wiadomości, że przy Klubie utworzyła się sekcja sportów zimowych (narciarstwo, łyżwiarstwo). Bliższych informacji w sprawie tej udzieli p. Feliks Kaubówna, ul. Marsz. Focha 94 oraz sekretarka Klubu, p. Janina Nitówna — tel. 7226.

— **Koło Towarzystwa Rekodzielników** urządziło w poniedziałek, 22 bm. uroczyste rozdanie gwiazdki wdowom i dzieciom po zmarłych i poległych członkach. Uroczystość zagał p. prezes Stanisław Gostyński, poczem przemówił do dzieci w sposób serdeczny i wzruszający. Po wspólnym odśpiewaniu kolęd przemówił do dzieci ks. mans. Matuszcak. Nastąpiła wspólna kawa oraz deklamacje dzieci. Obdarowano 18 dzieci, 11 wdów i 6 ubogich członków Towarzystwa. Po wspólnym śpiewie zakończono piękny wieczór gwiazdkowy.

— **Z targu.** Dnia 29 b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 4,80—5,00 zł; masła mleczarskiego 5,20—5,60 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 3,20—3,70 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg słoniny świeżej 2,40 do 2,60 zł; słoniny wędzonej 3,40—3,60 zł; wieprzowiny 2,20—2,60 zł; wołowiny 2,00 do 3,20 zł; cielęciny 2,00—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalec 3,40—4,00 zł; za drób: kura 3,00 do 5,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 2,50 do 5,00 zł; 1 kg tucznej gęsi 2,80 zł; para gołębi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg; bażant 4,50—5,50 zł; królik 3,00 do 4,00 zł; zając 6,00—7,00 złotych; indyk 7,00—10,00 zł; za ryby: 1 kg karpia 4,40—4,80 zł; szczupaka 6,00—7,00 zł; lina 5,20—5,80 zł; okonia 2,80—3,20 zł; karasia 2,80—4,00 zł; 1 kg białych ryb 1,40—1,60 zł; 1 kg węgorza 5,20 zł; sandacza (mrożonego) 6,00 zł; 1 kilogram suma 4,00 zł. Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: główka kapusty białej i włoskiej 15—30 gr, modrej 40 gr; 1 kg ziemniaków 6—8 gr; 50 kg 2,00 do 2,50 zł; 1 kg marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 20 gr; szpinaku 30—50 gr; za kg. jarmużu 30—40 gr; pietruszki 50 do 60 gr; 1 kalafior 0,40—1,60 zł; 1 kg bobu 1,20 zł; główka zielonej salaty 20—30 gr. Za owoce: 1 kg. jabłek 1,20—2,40 zł; gruszek 1,20—1,60 zł; borówek 2,80 zł; winogron 4,00—4,40 zł; 1 kg orzechów włoskich 4,00 zł; laskowych 4,20—4,60 zł; 1 kg. świeżych śliwki 0,80—1,20 zł. — Targ mały ożywiony. Dowozy słabe, szczególnie na targu rybnym, gdzie sprzedawano przeważnie ryby śnięte. (hu)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Smarowidło zażyte wewnętrznie.** Pewna 17-letnia uczennica krawiecka, chora na grype, wskutek pomyłki zamiast lekarstwa zażyła ekspeleru. Gdy skutki pomyłki stały się widoczne, domownicy przywołali Pogotowie Lecznicze, które po energicznych zabiegach przywróciło zdrowie do przytomności. Po przepłukaniu żołądka pozostawiono chorą w domowej opiece. (z)

— **Kwasu solnego napil się wskutek pomyłki mieszkaniec ul. Czajczej 12 p. Ignacy Stachowiak.** Choremu udzielił pierwszej pomocy Pogotowie Ratunkowe i przewiozło go do lecznicy miejskiej. (z)

— **Złamanie ręki.** Pani Jadwiga Sobkowiak (lat 55), ul. Mylna 7, przechodząc ul. Dąbrowskiego, tak fatalnie upadła, że złamała prawą rękę. Przywołane Pogotowie Lecznicze udzieliło jej pierwszej pomocy. (z)

— **Pożar w fabryce obuwia.** W fabryce obuwia firmy Małolepszy przy Tamie Garbarskiej 25-28 zapaliło się z powodu niedostatecznego zabezpieczenia pieca. — Ogień stłumiła przywołana straż pożarna. Spłonęła tylko część podłogi i skrzynia.

— **Wypadki samochodowe.** Przy Wierzblicach narożnik ul. Stromej najechny został przez samochód P. Z. 11 113 p. Bolesław Przybylski. Z powodu pokaleczenia na nodze, p. P. udał się pod opiekę lekarską. — Na Rynku Śródeckim samochód P. Z. 43 178 zderzył się z wozem trolejbusu P. Z. 46 928. Obydwa pojazdy zostały uszkodzone. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— **W sprawie postrzelenia p. Antoniego Długiego w Rakoniewicach** przez p.

Uczucie przepięnienia, bóle kiszki, bóle w bokach, ucisk w piersiach, bicie serca, usuwa stosowanie naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa“, usuwając zbytnie przekrwienie mózgu, w oczach, w płucach i sercu. Zadać w aptekach i drogerjach. nw 6639

Deryngową, właścicielkę składu tamże, donosi nam p. Długi, że doniesienia nasze są nieścisłe. Nie było żadnego sporu, a tem mniej napadu, lecz jedynie odniesienie kupionego towaru i odebranie zwrotu zapłaconych pieniędzy. W sprawie postrzału toczy się przeciwko p. Deryngowej śledztwo, które jeszcze nie jest ukończony.

— **Porzucony łup.** W czasie patrolu zauważył posterunkowy na ul. Mylnej dwóch podejrzanych osobników, z których każdy niósł wypchany worek. Gdy nieznanymi spostrzeżli policjanta, rzucili worki i zaczęli uciekać. Worki zawierały koguta, 7 kur. królika i 8 żywych gołębi pocztowych bez obrączek oraz 4 heble, 3 piłki i strug. Wszystkie te przedmioty jak i drób pochodzą niewątpliwie z kradzieży. (z)

— **Kradzieże i włamania.** Przy ul. Grunwaldzkiej 20 nieznanymi złodziejami włamano do mieszkania p. Witolda Urbańskiego i skradli 2 ubrania i płaszcz męski oraz inne rzeczy, wartości około 750 zł. — Przy ul. Żydowskiej 30 włamano się do piwnicy właściciela składu korzenno-ego Antoniego Grussa i skradziono większą ilość mydła i pasty do obuwia. (z)

KRONIKA SĄDOWA

— **Za zabójstwo.** Późną nocą przed niedawnym czasem przechodził ulicą Mylną p. Leon Antkowiak. Nagle z pewnego lokalu wyskoczył jakiś człowiek, jak się później okazało, Stanisław Olszewski i zaczął strzelać. Jedną z kul ugodziła Antkowiaka w brzuch; nieszczęśliwy wkrótce zmarł wskutek tej rany. Zbrodniarz odpowiadał za swój czyn przed sądem okręgowym w Poznaniu, który skazał go za zabójstwo bez zastanowienia się na rok i 3 miesiące więzienia. Oskarżony wyrok przyjął. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Wypadek samochodowy.** W dniu 21 bm. w Zbąszyniu najechnał samochód P Z 48 086, kierowany przez szofera W. Zborowskiego, na rowerzystę A. Zmudę, który odniósł poważne obrażenia. W stanie nieprzytomnym odwieziono go do szpitala w Zbąszyniu. Przeprowadzone dochodzenia ujawniły, że Zmuda sam był winien wypadku. (z)

— **Pożary.** W powiecie gnieźnieńskim w Myszkach spłonęła stodoła z masyżnymi rolniczymi i zbożem; straty wynoszą 19 tys. zł. — Również spalił się stóg zboża (60 wozów żyta) rolnikowi Fr. Moczykarskiemu z Gramolic pow. koźmiński. Poszkodowany ocenia stratę na 3 tysiące złotych. (z)

— **Podczas ćwiczeń przysposobienia wojskowego w Drzewcach** (pow. gostyński) postrzelony został 21-letni Feliks Ruzs. Kula karabinu przeszła Ruzsowi w ramię. Stan rannego jest bardzo ciężki. Winę przypisuje się instruktorowi p. w. Metelskiemu, który przeprowadzał ostre strzelanie bez zastosowania odpowiednich środków ostrożności. (k)

— **Wielki pożar w Zbąszyniu** (pow. strzelecki). Spłonęła tu stodoła ze zbożem i narzędziami rolniczymi, własność Andrzeja Puchowicza. Straty ocenia się na 90 tys. zł. Są poszlaki, że ogień podłożono. Jako podejrzanych przytrzymała policja braci Andrzeja i Kazimierza Durskich z Ostrowa, w pow. strzeleckim. (k)

— **Napady w Bydgoszczy.** Na ul. Kujawskiej napadnięty został przez kilku osobników mieszkaniec Bydgoszczy Franciszek Małolepszy. Rabusie pod groźbą pobicia zmusili Małolepszego do częstowania wódką, a jeden z nich nazwiskiem Jan Górski przedstawił się jako urzędnik kryminalny i żądał 300 zł, skradzionych rzekomo przez Małolepszego pewnej wdowie. Ostatecznie zabrano mu 20 zł i zaprowadzono do pewnej restauracji, gdzie napastnicy zmusili Małolepszego do ponownego częstowania wódką. Gdy napadnięty wybiegł na podwórze, by uciec — rabusie rzucili się za nim, żądając wydania pieniędzy. Ostatecznie całą bandę spło-

Lasek Dolny

przy Luboniu

Od 1 stycznia 1931 roku otwieramy agenturę Kurjera Poznańskiego

w składzie p. Pelagji Iwańskiej
w Lasku Dolnym, przy Luboniu
w willi p. Wł. Smyczyńskiego.

Agentura powyższa przyjmuje przedpłatę i ogłoszenia po cenach oryginalnych, bez żadnych dopłat. Mieszkańców Lasku i bliskiej okolicy prosimy o skorzystanie z dogodności tej.

Dotychczasowa agentura w Luboniu pozostaje nadal czynną.

szła policja, która później ujęła wszystkich a mianowicie: braci Jana i Franciszka Górskich, Jana Chelmińskiego, Józefa Kubackiego i Bronisława Kuhla, wszystkich z Bydgoszczy w wieku od 17 do 25 lat. — Na ul. Nakielskiej nieznanymi osobnikami napadli na woźnicę Sylwestra Korbała. Bandyci zadali mu 4 pchnięcia nożem w szyję i bok, a po zrabowaniu pościeli z wozu zbiegli niepoznani. (k.)

— **Pożary na Pomorzu.** W zabudowaniach gospodarza W. Krejki w Skórczu pod Starogardem wybuchł groźny pożar, który zniszczył chlew i stodołę. Pastwa płomieni padła poza tem cztery konie, kilkanaście sztuk trzody chlewnej i zapasy zboża. Straty są znaczne. W Nowym Dworze pod Lubawą sponęły w gospodarstwie rolnika Jeszkiego trzy budynki gospodarcze wraz z stodołą, napelnioną zbożem. Straty wynoszą około 30 tys. zł. Groźny pożar wybuchł w Grudziądzu w kamienicy narożnej przy ul. Sobieskiego. Przed przybyciem straży pożarnej usiłowało kilka kobiet z okien trzeciego piętra wyskoczyć, a dwóch chłopców, Tadeusz i Henryk Pietsch, nie widząc ratunku, spuszczali się po rynnie do mniej zagrożonych ubikacji. Tymczasem przybyła na miejsce wypadku straż pożarna, ratując zropnaczone kobiety. Chłopców wyratował pewien marynarz. Pożar, który stłumiono, wybuchł na szczęście za dnia. W przeciwnym razie byłyby skutki nieobliczalne; straty materialne i tak są bardzo poważne. (x)

— **Mord rabunkowy.** W Bystrawiu pod Tucholą w czasie zatargu pewnego handlarza z jakimiś młokosami, strzelił jeden z nich z rewolweru, kładąc handlarza trupem na miejscu. Zabójcy obrabowali swoją ofiarę, ciało zaś wrzucili do rowu. Policja jest już na tropie zbrodniarzy. (x)

— **Skutki zabawy z zapalnikami.** Dziesięcioletni syn gospodarza Faralisa w Rumianach pod Brodnicą, bawiąc się w stajni zapalnikami, wznicił pożar, który strawił trzy budynki gospodarcze, stodołę, chlew i stajnię. W płomieniach zginęło pięć koni. Straty wynoszą około 27 tysięcy złotych. (x)

— **Śmiertelny wypadek.** Przy odwożeniu buraków wpadł 18-letni Albin Pietruszewski z Komierowa pod Sępólnem tak nieszczęśliwie pod koła, że doznał złamania obu nóg. Przewieziony do szpitala w Włocławku, zmarł kilka dni po wypadku. (x)

— **Śmierć w płomieniach.** W mieszkaniu robotnika Jankowskiego w Głukowie pod Kartuzami powstał wskutek krótkiego spięcia przewodu elektrycznego pożar, który ogarnął łóżeczko, w którym spoczywało 2-letnie dziecko Jankowskiego. Gdy matka, zajęta w tym czasie na podwórzu, wróciła do mieszkania, zastała dziecko w płomieniach. Wskutek odniesionych poparzeń zmarło maleństwo następnego dnia. (x)

— **Zderzenie pociągów.** Dnia 23 b. m. rano nastąpiło na dworcu przetokowym w Zajaczkowie niedaleko Tczewa zderzenie pociągów. Pociąg towarowy z Gdyni najechał na pociąg, który miał odchodzić do Chojnic. Oba parowozy zostały silnie uszkodzone. Kilka wagonów towarowych, w których znajdowały się meble, przewróciły się. Szkody są poważne. Wypadków w ludziach na szczęście nie było. Dalsze dochodzenia w toku. (dt)

Z WIELKOPOLSKI

— **Środa.** (Świątokrądzwo.) W nocy na 24 bm. nieznanymi złoźczyńcy włamali się do kościoła katolickiego w Gieczu (pow. średzki), rozbili skarbniki i skradli około 50 złotych. (z)

— **Śrem.** (Pożar.) W nocy na 24 bm. spaliła się stodoła ze zbożem i narzędziami rolniczymi gospodarza Jana Korca w Radzewie pow. śremskiego. Szkoła wynosi 2100 zł. Zachodzi podejrzenie, iż ogień został podłożony. (z)

— **Września.** (Pod znakiem gwiazdki.) Tutejsze instytucje dobroczynne i różne organizacje społeczne okazały przed świętami Bożego Narodzenia wiele serca dla biednych miast, względnie dla dzieci swych towarzyszów. Tradycyjnym zwyczajem Tow. Pań św. Wincentego obdarowało hojnie swych biednych. Czerwony Krzyż urządził ładną gwiazdkę w poradni dla matek i dzieci. Tow. Powstańców i Wojaków im. Wład. Wewiórowskiego, Tow. Inwalidów itd. Wszystkie te imprezy znalazły szczerą oddźwięk u całego społeczeństwa.

— (Średnia szkoła dla dziewcząt.) Grono tutejszych obywateli podjęło akcję uzyskania dla Wrześni średniej szkoły dla dziewcząt typu gimnazjalnego. W tym celu odbyło się zebranie rodziców dziewcząt, podczas którego wyrażono życzenie, aby niezwłocznie poczynić kroki, celem uzyskania koedukacji z gimnazjum państwowym w osobnym budynku. Podano myśl, aby na ten cel przeznaczyć z czasem szkołę wydziałową, urządzając w niej powoli żeńskie gimnazjum. Wybrana przez ogół rodziców komisja przedstawi sprawę odpowiednim władzom. (y)

— **Inowrocław.** (Inicjatywa założenia lotniska.) Z powodu mylnych informacji w ostatnim zeszycie „Lotnika” poznańskiego, miejscowy komitet miejski L. O. P. i P. prostuje, że inicjatorem założenia lotniska cywilnego w Inowrocławiu był inwalida wojenny kpt. em. Wacław Zablocki, kandydat na posła Stron Narodowych. Inicjatywę kpt. Zablockiego podjął komitet i postarał się wcielić ją w czyn.

Sprzedaż Kurjera Poznańskiego

Riwierze Francuskiej

uskuteczniła
Polskie Biuro Podróży „Francopol”
Nice, 14 rue Halévy

Biurowo to zaopatruje w pismo nasze następujące miejscowości:

- Nicea**
Kioski gazetowe głównych ulic miasta
- Cannes**
Księgarnia Perrier, 4 rue d'Antibes
- Juan-les-Pins**
Księgarnia Gracias, Av. de la Gare
- Monaco**
Księgarnia 1 bis rue Grimaldi
- Menton**
Główny kiosk gazetowy.

— (Z Rady miejskiej.) Na ostatniem posiedzeniu Rady miejskiej w dniu 18 bm. Klub Narodowy zgłosił interpelację z powodu pozostawiania na stanowisku radcy magistratu p. Józefa Krantza, skazanego przez sądy na 3 miesiące więzienia za oszczerstwo. Sprawa ta ma być rozstrzygnięta przez Województwo Poznańskie. — Wprowadzono w urząd radnego p. Józefa Smyka oraz uchwalono wydać zapomogi świąteczne bezrobotnym w naturaljach, a mianowicie równowartość 10 zł dla kawalerów oraz 20 zł dla żonatych. Z powodu braku funduszy odmówiono wypłaty trzynastej pensji pracownikom miejskim.

— (Kronika sądowa.) Inowrocławski wydział bydgoskiego sądu okręgowego rozpatrywał świeżo sprawę Kazimierza Witkowskiego, który dłuższy czas był posirachem pobliskiego miasteczka Gniewkwa. W ma za sobą bogatą przeszłość kryminalną, a ostatnie jego „występy” były napadami bandyckimi w okolicy Gniewkowa. Oskarżonemu udowodniono winę i zasądzono go na pięć lat ciężkiego więzienia.

— (Zjazd powiatowy Kółek Włościanek.) Ostatni zjazd powiatowy Kółek Włościanek był nader liczny, gdyż odbył się przy udziale około 400 członkiń. Przewodniczyła p. Niegolewska. Jak widać ze sprawozdania, kółka powiatu inowrocławskiego wiele zdziałały na wsiach i mają za sobą obfitą w plony działalność społeczną. Zjazd wypadł wspaniale i pozostał jak najlepsze wrażenie.

— (Kurs przeciwgazowy.) Zorganizowany przez nasz oddział Polskiego Czerwonego Krzyża kilkutygodniowy kurs obrony przeciwgazowej udał się w roku bieżącym znakomicie, a w dniu 17 bm. odbył się egzamin szczegółowy dla absolwentów kursu. Egzamin zdało 46 osób, przeważnie młodzieży klas wyższych gimnazjum. Egzaminatorami byli prelegenci kursu, a w liczbie ich było sześciu lekarzy oraz dwu oficerów. Wszyscy egzaminowani absolwenci kursu uzyskują miano podinstruktora ratownictwa przeciwgazowego. (em.)

— **Pniewy.** (Kradzież z włamaniem.) W nocy na 25 bm. nieznanymi złoźczyńcy włamali się do mieszkania pastora Ottona Beja w Pniewach i skradli 350 zł, futro damskie i 2 płaszcze. Obydwa płaszcze złodzieje później podrzucili. (z)

— **Wolsztyn.** (Pożar.) W nocy na 25 bm. w Adolfowie pow. wolsztyńskiego sponęła stodoła z narzędziami, własność wdowy Elżbiety Stachowiakowej. Poszkodowana ocenia stratę na 2 800 zł.

— (Nieszczęśliwy wypadek.) W czasie polowania na polach kębskich postrzelił się 14-letni uczeń gimnazjalny Stefan Adamczewski. Odniósł on poważną ranę na dłoń lewej ręki. W szpitalu odjęto mu jeden palec. (z)

— **Ostrów.** (Dzieciobójstwo.) Dnia 25 bm. znaleziono na cmentarzu ewangelickim karton zóty, a w nim zwłoki noworodka płci żeńskiej, obwinie w bieliznę. Policja czyni energiczne starania w celu ujawnienia wyrodnej matki. (z)

Z POMORZA

— **Grudziądz.** (Osobiste.) Ks. subregens Partyka z Pelplina został mianowany proboszczem w Grudziądzu w miejsce ks. proboszcza Dembka, obecnie biskupa w Łomży. Ks. Partyka był przed 10 laty administratorem parafii grudziądzkiej, którą zdał wówczas ks. prob. Dembkowi. (x)

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:
Dnia 24 grudnia zgłoszono: Szczepan Hadyniak, robotnik, 71 l. Tadeusz Chojan, 4 mies, 26 dni. Krystyna Szwab, 4 l.

6 mies, 18 dni. Prakseda Dopierańska, z d. Tomaszewska, wdowa, 64 l. Wiktorja Orzacka, z domu Kasprzak, 22 l. Urszula Lisiakówna, uczennica szkolna, 7 l. Stanisław Strycki, em. kolejarz, 83 l. Pelagja Koprucka, z domu Konea, 29 l. Henryk Konieczny, 15 dni.

Uroczystość 30-lecia

Związku Młodych Drogerzystów
Związek Młodych Drogerzystów obchodził 28. b. m. 30 rocznicę swego istnienia. Z tej okazji odbyła się w kościele Pana Jezusa msza św., poczem dalszą uroczystość urządzono w wielkiej sali Ogrodu Zoologicznego.

Zebrańie zagał prezes p. A. Gólkowski. Po uczczeniu przez powstańców zmarłych członków, oddano dalsze przewodnictwo w ręce zasłużonego na niwie drogistowskiej senjora p. W. Gladysza. Sprawozdanie z zebrania konstytucyjnego zdał sekretarz p. W. Harkiewicz. Obszerny, doskonale opracowany referat ilustrujący historię rozwoju Tow. Młodych Drogerzystów, wygłosił p. H. Biedermann.

Zkolei wręczono zasłużonym członkom, którzy pracowali przez 15 lat dla dobra Towarzystwa efektowne dyplomy. Oto nazwiska odznaczonych: W. Ciaciuch, K. Donat, A. Fajtanowski, Ks. Gadebusz, K. Iglar, L. Kasprzewicz, T. Korytowski, J. Kręglewski, R. Kurczewski, L. Mroczkowski, Br. Śniegocki, W. Thiel i W. Wyszynski. W końcu składano Towarzystwu życzenia. M. i. przemawiali pp.: Łukaszewicz im. Izby Przem.-Handlowej, dyr. Ligocki, reprezentant Zw. Pracow. Kup. p. Cofta, magister Wilczek, p. Janczewski, Gustowski i inni. Odczytano też nadesłane z życzeniem listy oraz telegramy i na tem zakończono uroczystość.

Wieczorem o 20 odbyła się zabawa w salach Ogrodu Zoologicznego, która przeciągnęła się w miłym nastroju do późnej nocy. (z)

Kulig na rzecz Towarzystwa Przeciwgruźliczego

W dniach od 3 do 6 stycznia odbędzie się w Zamku w Bąblinie wielka zabawa kuligowa. Program tej 3-dniowej zabawy urozmaicony: tańce, łowy, kulanie, śanieczkowanie, premjowanie piękności płci nadobnej i „brzydkiej”, śpiewy chóralne, występ solowy p. Fedyczkowskiej, artystki Opery poznańskiej itd. Na miejscu zainstalowano salon fryzjerski, śniadalnię B-cj Dawidowskich, cukiernię Fangrata. Hotel na miejscu, tak, że życzący mogą zamawiać pokoje, jeśli zechcą dłużej, niż jeden dzień się zabawić. Słowem w tych trzech dniach Zamek w Bąblinie będzie wyglądał jak Wesołe miasteczko w świetle ogni bengalskich. Wstęp włącznie z przejazdem saniami do Zamku po zł 5.— od osoby. Dla studentów 50 proc. niżki. Połączenie kolejowe, przez wstawienie nadzwyczajnego pociągu z Poznania do Obornik i Bąblina o godz. 16,10 zapewni gościom podróż wygodną. Cały czysty dochód przeznaczony na rzecz Tow. Przeciwgruźliczego.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś po raz czwarty ciesząca się wielkim powodzeniem operetka Kalmána „Fiołek z Montmartre”. W głównych partjach pp. Tyłewska, Grey, Bratkiewicz, Sendek. Wiele pomysłowych ewolucji tanecznych ukladu p. Ciesielskiego, piękne dekoracje projektu p. Dołyckiego. Dyryguje p. Latoszewski. We wtorek, 30 bm. przepiękna warietowa opera „Siła przeznaczenia” w premierowej obsadzie z pp. Bojar-Przemieniecka, dr. Roesslerówna, Karpackim i Urbanowiczem w partjach głównych. Kasa zamawiań w biurze ogłoszeń „Par”, ul. 27 Grudnia 18 od godz. 10—17.

— **Wielka reduta sylwestrowa w salach Bazaru** wzbudziła zrozumiałe zainteresowanie. Wielki ten bal aranżują baletmistrz Teatru Wielkiego p. J. Ciesielski oraz soliści baletu pp. Sawicki, Chrzanowski, Mikołajczak, Szajewski. Przygrywać do tańca będą trzy znakomite zespoły orkiestrowe. Bilety u p. Szejbrowskiego, ul. Gwarna 20. Początek o godz. 22. Kostjumy i maseczki mile widziane.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś oryginalna komedia Verneuil'a „Radość kochania”, która zdobyła sobie duże powodzenie dzięki wybornej grze całego zespołu. We wtorek wspaniała tragedia Szekspira „Otello”, która stała się prawdziwym wydarzeniem artystycznym bieżącego sezonu. W roli tytułowej p. Bracki, w roli Jagona — p. Nowacki; Desdemona — p. Biesiadecka. W środę ucieśna komedia Z. Przybylskiego „Wicek i Wacek” z pp. Biesiadeckim, Godlewskim i Szczurkiewiczem w roli pp. Klepackich. Odbywają się codziennie próby arcywesołej farsy pt. „Koralja i spółka”, słynnej ze swych za-

let i niezrównanego komizmu. „Koralja i spółka” wejdzie na afisz Teatru Polskiego w sobotę, 3 stycznia.

Teatr Polski, wkraczając w sezon karnawałowy, przygotowuje kilka nowości. Po farsie „Koralja i spółka” grana będzie „Pani ministrowa” A. Grzymały-Siedleckiego, ciesząca się obecnie olbrzymim powodzeniem w Teatrze Letnim w Warszawie. Następnie ukaże się najnowsza komedia A. Nowaczyńskiego „O żonach złych i dobrych”, o której z za kulis dochodzą jak najbardziej pochlebne wieści.

— **Sylwester w Teatrze Polskim.** Stali bywalcy wieczorów sylwestrowych w Teatrze Polskim, będą mieli możność i w tym roku spędzić chwile wesołe dzięki staraniom artystów Teatru Polskiego, którzy nie szczędzą trudów, by groteska pod tyt. „Poznań w nocy” wypadła jak najświetniej. Sprzedaż biletów w kasie Teatru Polskiego od godz. 10—17.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś i jutro wyborna komedia Carpentera p. t. „Gdy kawaler zostaje papą”, ciesząca się wzniosłym powodzeniem. Szczery, beztrojski humor, żywa akcja i przekomiczne sytuacje — oto zalety tej miłej komedii, przyjmowanej huraganami oklasków przez rozhabowaną do łez publiczność. Wesoły kawaler-papa w interpretacji p. Kadena, oraz miła i zabawna Tony w wykonaniu p. Koronkiewiczówny w otoczeniu całego zespołu zbierają zasłużone oklaski. Reżyserja p. dyr. Rudkowskiego, dekoracje p. Al. Kobrynia.

— **Wieczór sylwestrowy w Teatrze Nowym** odbędzie się w środę, 31 bm. o godzinie 23,15. Artyści Teatru Nowego dają na przywitanie Nowego Roku wesołą rewię, na którą złożą się najnowsze przeboje stolicy (skecz, satyra, piosenki, tańce itd.) Będzie to niewątpliwie największa atrakcja w Poznaniu.

III KONCERT SYMFONICZNY FILHARMONJI POZNAŃSKIEJ

Dyrygent: Bronisław Wolfstał — Solista: Zdzisław Jahnke.
W niedzielę, dnia 4 stycznia 1931 roku, w południe o godz. 12-tej, w auli uniwersyteckiej odbędzie się III koncert symfoniczny Filharmonji Poznańskiej. Koncertem dyryguje Bronisław Wolfstał, jeden z najwybitniejszych polskich dyrygentów, którego wielki talent kapelmistrzowski podziwialiśmy na koncertach Filharmonji w ubiegłym sezonie. Jako solista wystąpi świetny skrzypek-wirtuoz dyr. Zdzisław Jahnke, który odegra koncert Saint-Saënsa.

Bilety od poniedziałku do nabycia w składzie cygar A. Szejbrowskiego, ul. Gwarna 20. zw 27 051

— **Z Teatru „Rewja”.** Obecny, świąteczny program rewji p. t. „Cyrk świąteczny” z udziałem znakomitego piosenkarza Karola Hanusza grany będzie tylko do wtorku, 30 b. m. włącznie. W środę, dnia 31 grudnia, wchodzi na afisz nowa rewja, iskrząca się humorem i weselem p. t. „W szale karnawału!” W rewji tej wystąpi po raz ostatni w zupełnie nowym repertuarze p. Karol Hanusz, w towarzystwie najlepszych sił stałego zespołu teatru. — Dnia 31 grudnia o godz. 23 m. 45 w nocy dyrekcja rewji przygotowuje wielką niespodziankę dla swych zwolenników, którzyby chcieli spędzić przełomowe chwile zmiany Roku na Nowy w postaci specjalnego przedstawienia sylwestrowego p. t. „Szalony Sylwester”. — Prócz całego zespołu Teatru Rewji wystąpi w tem przedstawieniu doskonała wodewilistka Teatru Wielkiego w Poznaniu p. Xenia Gray, oraz świetna para tancerzy w osobach p. Jana Fabiana i E. Popielewskiej. — Bilety na wszystkie wyżej wymienione przedstawienia są już do nabycia w składzie cygar Szejbrowskiego, ul. Gwarna 20, tel. 56-38. nw 6642

Teatr Wielki

DZIŚ — „Fiołek z Montmartre”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Przedprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par”, ul. 27 Grudnia 18, od godz. 10 do 17. W niedzielę i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11,30 do 13,45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Radość kochania”.
Wtorek, 30. 12. „Otello”.
Środa, 31. 12. „Radość kochania”.
Środa, 31. 12. o godz. 23,30 „Poznań w nocy”.
Czwartek, 1. 1. popoł. „Wicek i Wacek”. (Ceny znizone).
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej nabyć można w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Gdy kawaler zostaje papą”.
Wtorek, 30. 12. „Gdy kawaler zostaje papą”.
Środa, 31. 12. „Gdy kawaler zostaje papą”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarewskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr Popularny

DZIŚ — „Ogniem i mieczem”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej nabywać można w księgarni p. Dippla, pl. Wolności nr 11, tel. 17-94, a w kasie teatru na godzinę przed każdym przedstawieniem; w niedzielę i święta od godz. 11 do 13.

Teatr Rewja

DZIŚ — „Cyrk świąteczny”.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

O CZEM NAM MÓWIĄ HERBY NASZYCH MIESZCZAN

Polskie a przecież „niepolskie” miasta — Język urzędowy nic nie znaczy — Ani sfera rządząca — Jak wyglądało w roku 1914, a co się okazało w 1918? — Co oznacza „gmerk”? — „Herby mówiące” i „kreskowe” — Wilk czy pies? — Kosz i bocian.

W „Roczniku V” Muzeum Wielkopolskiego umieszczona została rozprawa ś. p. dra Bolesława Namysłowskiego: „Herby mieszczaństwa poznańskiego”, plon dwuletniej mozolnej pracy, powstałej na tle wielkiego zamilowania autora do badań heraldycznych. Nie silę się na wyczerpującą krytykę całości pracy, gdyż na szczególome sprawdzenie dociekań i poszukiwań autora trzeba poświęcić niemiernie czasu niż on sam, a niewiadomo też, ile błędów wkra- dło się w tekst nie z winy autora, lecz dopiero podczas druku manuskryptu, który po Jego zgonie był pozostał. Z tych powodów ograniczam się do ogólnej charakterystyki i do sprostowania najbardziej uderzających niedokładności.

Autor omawia heraldykę mieszczańską na podstawie materiału archiwalnego, t. j. aktów z XVI i XVII wieku w Państwowym Archiwum w Poznaniu, a przytem uwzględnia również herby tych kupców, przeważnie niemieckich, którzy wcale nie byli mieszkańcami miasta Poznania, lecz tylko utrzymywali stosunki handlowe z kupcami poznańskimi lub też tylko handlowali na terytorium polskim. Odróżnienie grupy kupców poznańskich, obywateli miasta, od drugiej grupy kupców obcych byłoby tak samo pożądanem jak rejestr nazwisk na końcu pracy, zwłaszcza wobec głośnego twierdzenia autora o „obcym etnicznie charakterze naszych miast t. zw. „polskich”, a mimo to niepolskich (!)” (na str. 20). — Co na to nasi historycy i archiwarjusze? Tego rodzaju twierdzenia napotykalibyśmy dotąd tylko w opracowaniach niemieckich, a nie wiem też, na czym je się opiera? Tak, zarząd miasta Poznania był w XV i XVI stuleciu w rękach niemieckich przybyszów, językiem urzędowym był wtedy język niemiecki i łaciński, lecz to nie może jeszcze nikogo uprawniać do tego rodzaju wniosków. Komu nie wystarczy odnośny materiał dowodowy w aktach radzieckich, niech przeczyta małą rozprawę Th. Wotschke’go (Niemca) p. tyt. „Ein Sprachenstreit in Posen im Jahre 1535 (w Histor. Monatsblätter f. d. Pr. Posen VIII (1907) nr. 1). Również obcy etnicznie charakter mógł mieć Poznań w r. 1914 — ale jakim był stan faktyczny, dowiedział się świat w grudniu roku 1918.

Także z innego względu należałoby rozróżnić obywateli miasta i obcych kupców. Wiemy, jakie znaczenie ma dla historii sztuki ustalenie przynależności herbów do osób i rodzin. Znajdujemy znaki herbowe wszędzie: na zabytkach sztuki, na sprzętach domowych, na wyrobach ze złota i cyny, a nie wiemy częstokroć, do kogo się one odnoszą — czy do obywateli poznańskich, czy też do obcokrajowców? Wyświetlenie tych kwestyj heraldycznych pozwoliłoby w niejednym wypadku dowiedzieć, że dany zabytek nie został importowany do kraju ani wtenczas ani też później, lecz powstał na miejscu, w warsztatach tutejszych artystów, na zamówienie jakiegoś miłośnika sztuki, mieszkającego w Polsce.

Jako przykład poruszę kwestję, pochodzenia obrazu cechowego w Muzeum Wielkopolskim: Zaśnięcie N. P. Marji, która posiada t. zw. „herb mówiący” fundatora obrazu, a mianowicie literę A z listkiem koniczyny na tarczy. (O tym obrazie napisał dłuższą rozprawę ks. prof. dr. Dettloff w „Zapiskach Muzealnych”, zeszyt IV — V 1920). Niewiadomo czy obraz ten, tematowo i kompozycyjnie oparty o miedzioryt Schongauera, powstał w południowych Niemczech, w Szwabji, czy u nas, w warsztacie jednego z naszych poznańskich malarzy. Jedni uważają go za dzieło niemieckiego artysty (rzekomo nabył ten obraz hr. Grabowski gdzieś w Niemczech (?)), drudzy oświadczyli się za pochodzeniem poznańskim, wśród ostatnich także p. dr. Pajzderski (w „Kur. Pozn.” z r. 1916 nr. 64). Z używania takiego herbu nie musi wynikać, że fundator był niekoniernie Niemcem; mógł być tylko pochodzenia niemieckiego, gdyż i mieszczaństwo poznańskie używało podobnych „herbów mówiących”. Listek koniczyny ma np. w herbie swoim bogaty mieszczanin poznański Jakób Szyplier, syn Abrahama, który w pierwszej połowie XVII wieku między innymi na cels kościoła Marji Magdaleny zapisuje: 100 zł na srebrny kielich do kaplicy kupiec-

kiej, 100 zł na krucyfiks dla tejże kaplicy, 300 zł na cyborium, 1000 zł na złoty kielich, na którym herb jego własny (trójlistna koniczyna) ma być, w którym ofiara majestatowi Boskiemu na wieczne czasy czynionaby była i t. d.) por. Wicherkiewiczowa, Rynek Poznański i jego Patrycjat (1925, str. 117).

Nie ograniczając się w swej pracy do herbów mieszczańskich, autor uwzględnia całkiem słusznie i herby szlachty mieszczańskiej. Wskazuje przytem na różnych miejscach, że „herby nieme”, należące do typu kreskowego, posiada także heraldyka polska i że różnica pomiędzy polską a niemiecką heraldyką, jak również pomiędzy mieszczańską a szlachecką coraz więcej się zacierała, tak samo jak granice między patrycjatem mieszczańskim a szlachtą były przez długi okres zatarte. Autor zwraca również uwagę na zmienianie herbów oraz na używanie przez niektóre rodziny dwu rodzajów herbów: kreskowego i obrazkowego. Natomiast trzeba sprostować opinię autora co do pochodzenia słowa „gmerk”. Pochodzi ono nie od „gmerania”, lecz od niemieckiego „Gemark”, „Markzeichen”, „Marke” u rzemieślników.

Do rodzin, które zmieniły swój herb kreskowy na obrazkowy, należy m. in. także rodzina Ridtów. Zacharjusz Ridt posiada herb kreskowy (gmerk), tak samo Konrad Ridt, natomiast Hieronim Ridt ma już herb obrazkowy; według autora był to „wilk z kością w łapach w tarczy i klejnocie”. Tego samego herbu używa Krzysztof Ridt; istnieje exlibris z dewizą: „Christus Redemptio peccatorum. Christophorus Ridt. Posnaniensis 1580” (w Państw. Archiwum w Poznaniu), dalej tablica nagrobkowa (poziłaczana) z trumny Krzysztofa Ridta (w Muzeum Wielkopolskim), odnaleziona w r. 1913 przy robotach ziemnych na dawnym ew. cmentarzu (oraz przedstawiająca herb Ridtów) rzeźba z piaskowca, pochodząca prawdopodobnie z jednej z kamienic Ridtowskich przy Rynku (obecnie w sieni gmachu Tow. Przyj. Nauk przy ulicy Seweryna Mielżyńskiego). Z nazwiskiem Krzysztofa Ridta, zagorzałego luteranina, zmarłego w roku 1606 (często mylnie podane 1607 i 1609) wiąże się, jak wiadomo, legenda o wilku, zanotowana w kronice klasztornej panien Benedyktynek poznańskich. Być może, że podanie to zrodziło się w wyobraźni ludu, który w herbie Ridtów chciał widzieć wilka ogryzającego kość. W rzeczywistości zaś herb ten wcale nie przedstawia wilka, lecz psa z obrozą na szyi. Mamy więc i w tym wypadku do czynienia z herbem mówiącym, zastępującym nazwisko właściciela, które w aktach radzieckich występuje w następujących odmianach: Ridt, Ryd, Rit, Rut (Rüde zaś znaczy po niemiecku samiec pies). Znamy już kilka takich poznańskich herbów mówiących: Storchowie mają bociana nad tarczą, w której znajduje się gmerk, herb Pawła Korba przedstawia kosz w tarczy i t. d. Pracę ś. p. Namysłowskiego, która zawiera około 170 herbów, należałoby uzupełnić przez zestawienie znaków herbowych, napotykalnych na wielkopolskich zabytkach sztuki oraz przez zbieranie gmerków naszych budowniczych (murarzy i kamieniarzy), naszych złotników i konwisarzy.

Dr. Alfred Brosig.
Poznań.

Pisma nadesłane

„Przyroda i Technika”. Zeszyt 9. Treść: Prof. dr. Z. Weyberg: „Słów kilka o ciachach bezpostaciowych”. — Dr. L. Monné: „O budowie i rozwoju plemników w świecie zwierzęcym”. — Dr. S. Bak: „O niektórych formach budownictwa ludowego”. — Dr. L. Sedlaczek-Komorowski: „Współczesne poglądy mechanistów i finalistów”. — Sprawy bieżące. — Postępy i zdobycze wiedzy. — Rzeczy ciekawe. — Słowniczek wyrazów obcych i terminów naukowych.

„Przegląd Historji Sztuki” Zesz. 4. Treść: M. Morelowski: „Nieznany karton do arasu serji „Potopu” a Coxcyen i Tous”. — J. Eckhardt: „Włoska „Pięta” z XVI wieku w kościele św. Wojciecha w Poznaniu”. — T. Mańkowski: „Materiały do działalności Jana Regulskiego”. — Polskie instytucje naukowe. — Sprawy muzealne. — Recenzje i sprawozdania. — L. Lipska: „Bibliografia historii sztuki polskiej za czas od 1919—1924”.

ŻYCIE KULTURALNE

„ŚWIAT” MA LAT 25.

Z Warszawy piszą nam:

Na młodzieńca jest to w sam raz, a „Świat” jest dzisiaj tak samo młodzieńczo rozpędzony i żywy, jak w roku 1905, gdy zakładał go Stefan Krzywoszewski pod auspicjami i z pomocą Erazma Piltza, jednego z najbardziej pomysłowych redaktorów, jakich miała nasza prasa w ostatnim półwieczu. Szło o to, aby stworzyć tygodnik „aktualności”, zarówno literacko-artystyczny jak społeczny i w pewnej mierze polityczny nawet, chociaż ta polityka była tylko jak gdyby zabarwieniem podskórkiem zawsze żywej aktualności.

Takiego tygodnika wówczas w Polsce nie było. Krzywoszewski musiał stworzyć nowy typ, zastosowany do naszych stosunków i stworzył go modelowo. To też zdobył od razu wielki sukces dla tej nowej dziennikarsko-literackiej potrawy w polskim menu, bo też współpracowników zdobył pierwszorzędnych. Obok wytwornie a zajmująco piszącego samego redaktora, z lamów „Świata” przemawiali zaczęli tacy mistrze jak Reymont, Weysenhoff Rittner, tacy publicyści jak niesłychanie płodny a rozumny Wincenty Kosiakiewicz, jak od wielkiego dzwonu odzywający się a świetny w piórze Antoni Choloniowski, jak Świętochowski, Perzyński, Makuszyński, Grzymała-Siedlecki, Wacław Grubiński, Nowaczyński, Strug, Nałkowska. Od lat kilkunastu jest też zastępcą redaktora naczelnego p. Eustachy Czekalski, zarazem kierownik działu powieściowego, w którym ukazywała się np. „Gromada” Weysenhoffa, „Marzyciel” Reymonta i zadebiutował po raz pierwszy w Polsce, Joseph Conrad, a to przekładem powieści „W oczach Zachodu”, dokonany przez p. H. J. Pajzderską. Do stałego składu redakcji należy też od wielu lat wybitny publicysta Stanisław Sierosławski.

Taki wzięwszy rozped, jest „Świat” od ćwierć wieku leaderem naszej prasy obrazkowej w typie literackim i reportażowym wielkiego formatu. Nie myśli też schodzić z czoła i niestrudzenie duma ciągle nad czemś nowem i ciekawem. Zdawałoby się, że dwadzieścia pięć lat pracy zaostrzyło tylko energję Krzywoszewskiego i otwarło jej nowe źródła, chociaż była to praca w nielada warunkach. „Świat” przetrzymał przecież cenzurę rosyjską z doby „konstytucyjnej” a także zalałwał się skutecznie z cenzurą okupantów niemieckich i zdobywał nawet papier w owych bezpapierowych czasach wojennych, tak że żadnych dłuższych przerw z tego okresu w kronice swojej nie notuje. To także osobna sztuka! Otaczany powszechnem uznaniem i niemięjszą sympatją, którą zdobywają mu także osobiste zalety redaktora, wchodzi „Świat” w drugie ćwierćwiecze przy powszechnych oklaskach i gratulacjach, bo dobrze się zasużył.

W. P.

NAUKA

Publikacja o polskiej meteorologii. Z okazji konferencji hydrologicznej państw bałtyckich, odbytej w Warszawie w maju rb., ministerstwo robót publicznych wydało w języku francuskim bardzo ciekawą broszurę o historii i pracach polskiej meteorologii morskiej (La Section Marine de l’Institut Météorologique de Pologne à Gdynia, Warszawa 1930). Broszura, wydana bardzo starannie i zaopatrzona w liczne fotografie i mapy meteorologiczne, pozwala zaznajomić się szczegółowo z działalnością Wydziału Morskiego Państwowego Instytutu Meteorologicznego w Gdyni. Służbę meteorologiczną na wybrzeżu polskim rozpoczęto w roku 1920, w Gdańsku. W roku 1927 „Pim” przeniósł się do Gdyni, gdzie obecnie posiada własny gmach, bardzo dobrze wyposażony. Na wybrzeżu polskim jest teraz 12 stacji meteorologicznych, w tem trzy pierwszego stopnia (Nowy - Port, Gdynia, Puck), dwie drugiego stopnia (Hel i Jurata), oraz reszta (Jastarnia, Chalupy, Karwia, Rozewie, Kuźnica, Chłapowo i Oksywie) trzeciego stopnia. Z obserwacji wydziału morskiego „Pim’a” zasługują na wyróżnienie bardzo drobiazgowo komunikaty o stanie lodów na Bałtyku, oraz nadzwyczaj sumienne przepowiednie pogody. (Dr. S. B.)

Z Pol. Akademji Umiejętności. Wydział historyczno-filozoficzny odbył posiedzenie z odczytem prof. A. Krzyżanowskiego na temat „Sektura Empirykusa Zarzysów Pireńskich Ksiąg 3”.

Wileńskie Tow. Filozoficzne odbyło posiedzenie z odczytem p. F. Korniszewskiego n. t. „Inteligencja, jej istota, rodzaje i rozwój”, (zw)

TEATR

Co grają w Katowicach? Donoszą nam z Katowic: Dramat Teatru Polskiego wystawił „Dobrego wojaka Szwajka”, szereg obrazów przerobionych ze słynnej powieści czeskiej Haszeka, oraz Nicodemiego „Cień” z p. Wernicz i p. Groblickim. (E)

UMARŁ „KOZMIANOWSKI DYREKTOR”.

Z Krakowa piszą nam:

Nic w tem by nie było dziwnego, gdyby dzisiejsze pokolenie Krakowian zdziwiło się, że w Skolimowie, w schronisku dla artystów teatralnych, zmarł eks-dyrektor sceny krakowskiej, o którym już nikt z młodszych nie wie, że wogóle był. Jakób Glikson, współczesnik Stanisława Kozmiana, liczył już 83 lata a od prawie czterdziestu lat dyrektorem krakowskim być przestał. Zrazu administrator przy Kozmianie, przejął następnie teatr na siebie i starał się nic nie uronić z rozpedu i z poziomu, jaki nadał naszej scenie wielki jego poprzednik. Miał do tego starannie dobierany repertuar i aktorów takich jak Żelazowski, Hoffmanowa, Sołski, Frenkiel, Szymanowski, Wojdałowicz, Sobiesław, Siemiaszko, Roland-Konopka, Siemiaszkowa (wówczas Sierpińska), Wojnowska, obie Trapszówny, Sliwicki, Knake-Zawadzki, Siennicka... Młodzieńkiem to był w owym czasie gwiazdki przeważnie, ale błyszczały mocno już w tych latach 1884-1892.

Ustąpił Glikson miejsca Pawlikowskiego, gdy w r. 1892 miasto zbudowało nowy gmach. Przez pewien czas dopomagał jeszcze Pawlikowskiemu we Lwowie, potem usunął się zupełnie z teatru. Jako człowiek uczciwy i szczerzy miłośnik sztuki, cieszył się szacunkiem u towarzyszy pracy w owych czasach, kiedy aktorzy musieli „ciągnąć” bardzo mocno przy ustawicznych premierach, a sielanka między publicznością a teatrem tak się romantycznie kształtowała, że np. bywało, iż Glikson sam sprzedawał studentom na schodach teatru, „parter stojący” po trzydziści centów, dodając często do biletu komentarz i zachętę. Bo „parter stojący” rządził wtedy oklaskami i sukcesem. Dziśsi widzowie nie uwierzą może, iż takie czasy były... (tk)

OCHRONA PRZYRODY

Wilno broni swego lasu. Piszą nam z Wilna: Na naszym Antokolu — który cała Polska zna chociażby z literatury („Dwórki na Antokolu”) mamy las, który znajduje się pod duchową opieką wszystkich przyjaciół przyrody. Miano go zachować rąbać — przyjaciele wnieśli sprzeciw. Udała więc się na miejsce komisja miejska, w jej składzie konserwator dr. Lorentz i prof. M. Limanowski. Jest nadzieja że powstrzymamy niszczącą siekierę, tak jak tego życzy sobie kulturalne Wilno. (ow)

MUZYKA

Offenbach w Operze warszawskiej. Z Warszawy donoszą nam: Na pięćdziesięciolecie zgonu Offenbacha wystawiła nasza opera „Orfeusza w piekle”, jedno z arcydzieł majstra od kankanów. Obsadę dano pierwszorzędną z p. Karwowską jako Furydykę na czele, z pp. Mańkiewiczówną, Doboszem, Freszlem i innymi, lecz nie było to tak wesołe ani tak szampańskie, jak by trzeba. Proza szwankowała dość silnie, jak zwykle bywa u śpiewaków operowych, poza tem „aktualizacje” zupełnie się nie udały, począwszy od jazdy Jowisza na samochodzie itd. Najwięcej werwy miał p. Dołycki, który drygował z mocnym nerwem. (mw)

„TEATRO REALE” OTWIERA SEZON.

Z Rzymu donoszą nam:

Nasza Opera Królewska, pierwsza po La Scali, a może zjecha rywalizująca z medjołańską świątynią bel canta (choć głośno o tem się nie mówi) zaczyna sezon trzema operami: „Manon” Pucciniego, „Zmierzeniem Bogów” Wagnera, oraz „Lucję z Lamermoor” Donizettiego. Repertuar eklektyczny, jak widzimy. Jedno dzieło werystyczne — „Manon” jest jedną z pierwszych oper Pucciniego — jeden dramat muzyczny, jeden ukłon w stronę klasycznej kultury pięknego śpiewu. Premiera te pójdą dzień po dniu: wysilek nielada, włożony w przygotowanie.

Obsada „Manon” już znana. W partji tytułowej Rosetta Pampanini (nieporównana Butterfly), kawalera des Grieux śpiewa Aureliano Pertile, sierzanta Lescaut barytonista Ghirardini, basa Cirino, dryguje Gino Marinuzzi, inscenizował Rosjanin Aleksander Sanin, któremu powierzono także „Zmierzenie Bogów”. Otwarcie Opery Królewskiej będzie wielkiem świętem muzycznym i towarzyskiem a melomani już dzisiaj entuzjastycznie się na myśl o tem, co ich czeka. (ro)

Książki nadesłane

Ludwik Villat: „Rola Węgiei w wojnie polsko-bolszewickiej w roku 1920”. Warszawa, 1930.

Józef Maciejewski: „Kadeci”. Biblioteka Nowości. Wydawca Sł. Cukrowski, Warszawa 1930.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z churili

„Locarno“ cukrowe

Przedziwną jest historia cukrownictwa! Któżby pomyślał, że na przeszłości tego słodkiego artykułu pierwszej potrzeby cięża wspomnienia handlu niewolnikami, blokady kontynentalnej, Napoleona, J. Chamberlaina, konkurencji Stanów Zjednoczonych i Anglii o posiadłości indyjskie itd. itd. Warto historię tę opowiedzieć.

Przypuszczalną ojczyzną trzciny cukrowej są Indie Wschodnie. Do Europy pierwszą trzcinę przywieźć miało z Persji w 755 r. Jedną z pierwszych czynności Hiszpanów po odkryciu Ameryki było założenie plantacji cukru trzcinowego na wyspie San Domingo. Nieprzyzwyczajona do forsownej pracy ludność tubylcza zostaje wytopiona, i zaczyna się import „hebanu“, t. j. czarnych niewolników. W miarę wzrostu ich przywozu, rośnie eksport cukru z Kuby, Jamajki i Porto Rico do Europy. Z artykułu zbytku cukier staje się artykułem codziennej potrzeby.

Temu swojemu charakterowi takomy towar zawdzięcza uwagę Napoleona. Mianowicie, pragnąc odizolować Europę od Anglii i jej kolonij, wydaje on w r. 1811 zakaz importu cukru pochodzenia angielsko-zamorskiego. W zamian za cukier trzcinowy Napoleon daje Europie cukier buraczany, wynaleziony przez berlińczyka Marggrafa i paryżanina Acharda. Przy pomocy rządowej rozwijają się wprawdzie we Francji, a później i w innych państwach europejskich plantacje buraków cukrowych.

Jednak, mimo protekcji państwowej, cukier buraczany nie wytrzymałby konkurencji trzciny cukrowej, gdyby nie stopniowe znoszenie niewolnictwa w kolonjach i wynikające stąd trudności, a przede wszystkim brak rąk roboczych.

Nadto jeden jeszcze czynnik hamuje rozwój produkcji cukru trzcinowego na rzecz buraków. Oto wartość premij wypłacanych przez rządy cukrowni rośnie w miarę tego, jak ulepsza się technika cukrownicza, obniżająca koszty produkcji. Premie obliczone według starego klucza „rendement“, t. j. stosunku cukru do buraka, produktu do surowca, coraz większe odrzucały zyski, na skutek czego rosła produkcja i eksport cukru buraczanego ze stratą dla skarbu państwa i cukru zamorskiego.

Niemcy w r. 1891 chciały temu stanowić rzeczy zaradzić, jednak reforma nie doszła do skutku, ponieważ U. S. A. zaczęły zalewać Europę tanim zbożem, wskutek czego, chcąc niechcąc, musiano sadzić buraki. Premie pozostały niezmiennione.

Dopiero stanowcze wystąpienie kolonij wobec metropolij zadecydowało o zmianie kierunku na rzecz cukru trzcinowego. Po kilku nieudanych próbach, z inicjatywy Anglii doszło wreszcie w r. 1902 do podpisania słynnej konwencji brukselskiej, w której strony podpisujące zobowiązały się do zniesienia wszelkich premij i utworzenia stałego komitetu wykonawczego. Konwencja brukselska uporządkowała stosunki cukrownicze, stawiając sztucznie wysrubowaną produkcję cukru buraczanego na jej właściwe miejsce i przesadzając zwycięstwo cukru trzcinowego.

Zwycięstwo to utrwaliła wielka wojna, w czasie której Kuba podwoiła swoją produkcję. Konwencja brukselska została oczywiście rozbита. Konkurencja cukru trzcinowego stawała się coraz groźniejsza i dopiero przed kilkunastu dniami doszło w Brukseli do zawarcia paktu, inaugurującego nowy etap w rozwoju cukrownictwa.

U podstaw tego paktu znajduje się uprzednio osiągnięte porozumienie między producentami cukru trzcinowego (Kuba, U. S. A., Filipiny, Hawaje i Porto-Rico), które wszakże zawarte zostało pod tym warunkiem, że cukrownictwo krajów europejskich, produkujących na wywóz, również do niego przystąpi. W wyniku pertraktacji 4 państwa (Polska, Belgja, Czechosłowacja i Węgry) przystąpiły do porozumienia, tylko — jak zawsze — Niemcy pozostali chwilowo „outsiderami“. Ciekawe jest, że Niemcy zażądali kwoty 800 tys. tonn, podczas gdy według danych statystycznych przysługuje im zaledwie 200 tys. tonn. Niemniej istnieją widoki, że również i cukrownictwo Rzeszy w najbliższym czasie

przystąpi do „Locarno cukrowego“. Na zakończenie wypada zaznaczyć, że Polska z pertraktacji brukselskich wyszła obronną ręką, tracąc tylko skrom-

ny odsetek swego eksportu, łatwy do przeboleń, pod warunkiem, że konsumpcja krajowa wzrośnie o kilka procent.

Komunikacja autobusowa w Polsce

Od pewnego czasu coraz częściej daje się słyszeć, że rząd zamierza wprowadzić system koncesjonowania przedsiębiorstw autobusowych, ponieważ ich rozwój ma jakoby zagrażać kolejom państwowym. Żeby ocenić właściwość tego zamierzenia i jego przyczy-

ny, należy je rozpatrzyć na tle stanu komunikacji autobusowej w Polsce i doświadczeń zagranicznych.

O roli komunikacji autobusowej najlepiej mówi poniższe porównanie jej z innymi środkami komunikacyjnymi:

Rodzaj komunikacji	Długość linii w klm.	Przewieziono osób w milionach	Wpływy w milj. zł
Normalnotorowe P. K. P. 1927	17.184	158	318
1928	17.257	174	367
1929	17.902	167	388
Wąskotorowe P. K. P. 1927	2.268	1,5	2,4
1928	2.318	1,6	2,4
1929	2.472	1,1	2,1
Wąskotorowe i normalnotorowe Z. P. K. 1927	1.085	30,5	16,4
1928	1.131	40,5	20,4
1929	ca 1.150	49,9	ca 25,1
Tramwaje Z. P. K. 1927	227	381	65,6
1928	240	468	83,3
1929	250	456	ca 93
Autobusy 1927	14.050	30	—
1928	20.281	41	—
1929	29.042	57	270

Do tego trzeba dodać, że ilość pasażero-kilometrów w r. 1929 (w milionach) wynosiła na kolejach — 7.138, w tramwajach — 500 i autobusach — 2.164.

Jest charakterystycznym, że w ciągu 3 lat długość linii autobusowych przekroczyła o 8.000 klm. długość wszystkich linii o torze stałym i zajmuje pierwsze miejsce przy tendencji do wzrostu. Pod względem stosunku długości linii kolejowych do autobusowych, prześcignęliśmy nawet U. S. A., gdzie stosunek ten przedstawiał się jak 2,7 : 2,5, podczas gdy u nas 2,1 : 2,9.

Autobusy, przekraczając pod względem długości eksploatowanych linii wszystkie środki lokomocji o torze stałym, zajmują w Polsce pod względem ilości przewożonych w państwie osób — trzecie, a pod względem wpływów — drugie miejsce. W r. 1929 ilość osób przewiezionych przez autobusy stanowi trzecią część frekwencji na kolejach normalno-torowych P. K. P., przekracza natomiast nieznacznie ilość osób przewiezionych przez koleje wąsko- i normalno-torowe, reprezentowane przez Związek Przedsiębiorstw Komunikacyjnych. Wpływy natomiast firm autobusowych wynosiły w r. 1929 85 proc. wpływów P. K. P. Jest to wynik znacznego udziału autobusów w ilości pasażero-kilometrów, dokonanych w Polsce w r. 1929.

Z przytoczonego zestawienia wynika, że długość wszystkich torów stałych zwiększała się w ciągu ostatnich trzech lat o 100 do 150 km rocznie, a linii autobusowych o 6—10 tys. km. rocznie oraz, że ilość przewiezionych osób na kolejach normalno-torowych w latach największego wzrostu przewozu osób, a więc w 1927 i 1928 wzrastała odpowiednio o 12 i 16 milionów osób, w roku zaś 1929 zmalała o 7 milionów osób, podczas gdy w przewozie autobusami ilość przewiezionych osób wzrosła w latach 1928 i 1929 odpowiednio o 11 i 16 milionów osób. Gdy się nadto doda, że ilość pasażero-kilometrów przerobionych przez koleje normalno-torowe P. K. P. powiększyła się w latach 1927 i 1928 odpowiednio o 340 milionów oraz o 770 milionów, w 1929 r. zaś zmalała zaledwie o 3 miliony pasażero-kilometrów, podczas, gdy autobusy przerobiły w r. 1929 — 2.164 milionów pasażero-kilometrów, to narzu-

ca się wniosek, że rozwój komunikacji autobusowej w Polsce nie jest wynikiem konkurencji z kolejami państwowymi (koleje bowiem prywatne wykazują stały wzrost przewozu pasażerów) a odpowiada on tylko nowym potrzebom lokomocji zwłaszcza na odcinkach zupełnie pozbawionych komunikacji, których istniejące środki lokomocji obsłużyć nie mogą. Statystyka potwierdza to i wykazuje, że najwyższą ilość autobusów kursuje na tych polaciach Polski, gdzie jest najrzadsza sieć kolejowa. Jest rzeczą znaną, że komunikacja prywatnymi autobusami rozwija się, mimo że opłaty za przewóz osób autobusami są przeszło dwukrotnie wyższe niż za przewóz kolejami normalno-torowymi (12,1 i 5,5 gr z jednego pasażero-kilometra) i mimo że przeciętny wpływ z pasażero-kilometra jest mniejszy o 25 proc. od takiegoż w plywu np. w autobusach warszawskich, pracujących, jak na nasze stosunki, w warunkach idealnych.

Z powyższego wynika, że gospodarka prywatnych przedsiębiorstw autobusowych jest ekonomiczna. Dlatego też zagranicą, jak zresztą już i u nas w Polsce, przedsiębiorstwa kolejowe uzupełniają swój zakres działania liniami autobusowymi, gdyż, mimo iż autobusy są pod względem eksploatacyjnym droższe od kolei, zyski dają one większe. Wynika to przede wszystkim z tego, iż na jeden wozokilometr autobusowy przypada więcej pasażerów niż na jeden wozokilometr kolejowy. Przy wyższych więc kosztach eksploatacyjnych i nawet przy wyższych opłatach za pasażero-kilometr autobus daje relatywnie wyższe zyski, a współczynnik eksploatacji, który waha się dla kolejek i kolei w granicach od 83 do 87, dla autobusów wynosi 60—70.

W okresie tak wielkiego rozwoju komunikacji autobusowej w Polsce słyszy się głosy, domagające się interwencji czynnika rządowego, by ten rozwój zahamował. I oto zjawiają się poza generalnym postulatem ministerstwa komunikacji — koncesjonowania przedsiębiorstw autobusowych, dwa konkretne projekty ustaw: jeden ministerstwa robót publicznych, a drugi, do jednakowego celu zmierzający, projekt ministerstwa poczt i telegrafów.

K. M.

O dach i chleb dla robotników rolnych

Otrzymałmy z kół robotników rolnych poniższe uwagi godne zastanowienia:

Ziemiańskie ogłaszają w „Kurjerze Poznańskim“ (Nr. 594 — Dział Gosp.) i w Poradniku Gosp. zalecenie, ażeby na 31 grudnia dawać jak najwięcej robotnikom terminatki, i to na piśmie, ażeby zmniejszyć swoje wydatki. — A co mają zrobić zwolnieni robotnicy? Czy mają się stać złodziejami i rabusiami? Czy my nie mamy prawa do

dachu i chleba czy żony swoje i dzieci mamy sprzedać czy zabić? — Pracowaliśmy w tłuste lata u pp. dziedziców za bardzo skromne wynagrodzenie — niechżeż teraz z nami przetrwają lata chude; jesteśmy też chrześcijanami i Polakami i mamy prawo do życia, do sprawiedliwości i miłości chrześcijańskiej. To co piszą w Poradniku Gosp. nie jest ani polskie, ani chrześcijańskie, ani ludzkie.

Dość już bezrobotnych po miastach — biedy i kradzieży — czy ta kleska ma się rozszerzyć i na wieś?

KRONIKA GOSPODARCZA PODATKI I OPŁATY

(p) **Nabywanie świadectw przemysłowych.** Termin nabywania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1931 upływa z dniem 31 grudnia 1930 r. Bezwzględnie po upływie tego terminu, t. j. z dniem 2 stycznia 1931 r., rozpocznie się systematyczna lustracja przedsiębiorstw i zajęć obowiązków do nabycia świadectw przemysłowych, a to celem nałożenia na opieszale platników kar pieniężnych, przewidzianych ustawą o państ. podatku przemysłowym. Zaznacza się, że przewidziany w art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. (Dziennik Ustaw R. P. Nr. 73, poz. 721) 14-dniowy ulgowy termin nie ma zastosowania przy uiszczeniu należności za świadectwa przemysłowe.

Z KRAJU

(k) **Młynarstwo w obliczu nowych trudności.** Krajowy przemysł młynarski korzystał do niedawna z kredytów Banku Polskiego i Banku Gospodarstwa Krajowego, dochodzących do 10 milj. zł., przy czym kredyty te rozprowadzono przez prowincjonalne oddziały wymienionych instytucji kredytowych. W ostatnim czasie trudności kredytowe dały się młynarstwu szczególnie we znaki: za pośrednictwem wspólnej reprezentacji Zw. przemysłu młynarskiego w Polsce uzyskało ono prolongatę zaległych w dniu 1 stycznia 1931 kredytów na okres półroczny. Wierzytelności te zostaną umorzony w ten sposób, że dłużnik winien w odstępiach dwumiesięcznych uiszczyć po 25 proc. należności. Zaległości rozłożone na spłaty wynoszą przeszło 3 miliony złotych. Zredukowanie tej pomocy kredytowej wyłącznie do prolongaty obecnego zadłużenia młynarstwa, z wyłączeniem reaktywowania dawnego 10 milj. kredytu młynarskiego stawia młynarstwo w obliczu bardzo krytycznych powikłań. Nieudzielenie nowych kredytów jest tem bardziej niezrozumiałe, że w bieżącym roku gospodarczym młynarstwo mogłoby skutecznie rozwinąć działalność produkcyjną zarówno dla wewnętrznej konsumpcji, jak i dla eksportu. Nie pozostawałoby to oczywiście bez skutku na kształtowanie się cen surowca zbożowego.

(k) **„Lewjatan“ przejmuje „Kurjer Polski“.** Dowiadujemy się, iż z dniem 1 stycznia 1931 r. wydawnictwo „Kurjera Polskiego“ w Warszawie przechodzi w ręce poważnej grupy gospodarczej ściśle związanej z Centralnym Związkiem Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów (t. zw. „Lewjatanem“). Naczelną redakcją obejmuje prof. Zygm. Lempicki, kierownictwo działu gospodarczego zaś prof. Feliks Młynarski, b. wiceprezes Banku Polskiego. Wskutek przejścia w nowe ręce „Kurjer Polski“, którego znaczenie w ostatnim czasie podupadło, zyskuje silne oparcie finansowe i moralne i będzie, jak należy sądzić, poważnym wyrazicielem poglądów kół gospodarczych.

Z ZAGRANICZY

(z) **Federal Reserve Bank“ obniżył stopę dyskontową.** Wielką sensację w amerykańskim świecie finansowym spowodowało ostatnie posunięcie „Federal Reserve Banku“ w Nowym Jorku, który obniżył stopę dyskontową z 2 i pół procent do 2 proc. W dziejach Federal Reserve Banku obniżenie stopy dyskontowej do dwóch procent jest najniższą z pośród dotąd notowanych. Utrzymują, że na krok ten powodowany motywami gospodarczymi, wpłynęły również momenty moralne. W związku bowiem z krachem licznych banków amerykańskich obniżenie stopy dyskontowej ma zadokumentować o dużej płynności rynku pieniężnego i umocnić zaufanie klienteli.

(z) **Fiasko polityki interwencyjnej na rynku kawy.** W kwietniu rb. rząd brazylijski w celu sfinansowania zbiorów kawy i zaradzenia kryzysowi zaciągnął na rynek londyński pożyczkę w wysokości 20 milj. £. Obecnie donoszą z Rio de Janeiro, że pożyczka ta nie osiągnęła celu z powodu b. dużych urodzajów kawy, których rząd nie jest w stanie sfinansować. Największe ilości kawy dostarczyły stany Minas Geraes, Rio de Janeiro i Espirito Santo. Ze względu na to, rząd brazylijski nie może dotrzymać warunków pożyczki.

(z) **Premier australijski o konwencji imperjalnej.** Prezes ministrów australijskich Scullin ogłosił oświadczenie na temat konferencji imperjalnej i przyszłej polityki celnej dominijów. Premier podkreślił, iż dominia uzyskały przynajmniej zapewnienie, iż dotychczasowa preferencja będzie utrzymana przez trzy lata i wyraził nadzieję, iż przyszła konferencja w Ottawie posunie naprzód ideę współpracy gospodarczej imperjum. Australia jednak będzie rozwijała swój przemysł, co nie wyklucza współpracy jej z Anglią. W latach normalnych Australia sprowadzała bowiem za 40—45 milj. £. z zagranicy takich wytworów, które mogłaby dostarczać W. Brytania.

Popierając wytwórczość krajową, budujesz niezależność i potęgę gospodarczą i polityczną Polski!

Nowy Sejm a rzemiosło

Ono to obietnic byliśmy świadkami w czasie ostatnich wyborów w sprawie — poprawy doli rzemiosła, o ile — większość głosów padnie na listy „prorządowe”, czyli popostru sanacyjne.

Jeździli różni agitatorzy z „sfer rzemieślniczych” po prowincji, urządzając w niejedną niedzielę nawet po trzy zebrania, a wszędzie głoszone jedno i to samo w kółko: nie głosujcie na listy „partyjne”, „nie rzucajcie głosów na tych, którzy podszywają się pod miano opiekunów rzemiosła”, „wszyscy głosujcie — na listę „prorządową”.

Czem to wówczas nie operowano! Mówiono rzemiosłu, że o ile będzie większość sejmowa, wówczas dla rzemiosła odmieni się wszystko, jakby za dotknięciem różdżki czarodziejskiej, albowiem — „dotychczasowe Sejmy i dotychczasowi posłowie, zajmowali się tylko „partyjnosciami”, nie dbając zupełnie o rzemiosło i jego rozwój.”

Dalej — operowano „obniżeniem podatków”, „ulgami kredytami dla rzemiosła”, „zniesieniem podatku obrotowego” i tylu innymi pięknymi obietnicami.

A dzisiaj? Mamy nowy Sejm! Zasiada w nim olbrzymia większość — bo na 444 aż 250 posłów „prorządowych”. Są oni więc dzisiaj władni przeprowadzić wszystko, czego tylko dusza zapragnie.

Wśród grona takich posłów, „broniących” rzemiosła, zasiadają dzisiaj w klubie B. B. i p. Ciszak, i p. Surzyński, i p. Boczoń, i p. Jeszke, dalej — zasiadają p. Karkoszka, i p. Idzikowski (specjalny obrońca cukierników i piekarzy!), i p. Snopczyński, i p. Rubel — słowem — któż tych wszystkich „obrońców” i „opiekunów” wymienić potrafi...

A wszakże — jakoś bardzo cienko śpiewają dziś ci wszyscy, którzy przed kilku jeszcze tygodniami pełne mieli usta słodkich obietnic, a w zanadrzu pełno różowych nadziei...

Bo oto posłuchajmy chociażby, co pisze w tych sprawach ostatni numer organu t. zw. „Namyślidów”, znany z swych tygodniowych występów, „Głos Rzemieślnika”.

Po stwierdzeniu, że na nowy Sejm (czemu nie na jego większość?) spadną „zagadnienia koniecznych reform życia gospodarczego”, tak oto kwili dzisiaj to pisemko:

„Zagadnienia te i potrzeby są palące i nie ograniczają się do strony materialnej. Tani kredyt może bowiem działać wiele, lecz nie zdola usunąć tych wszystkich przeszkód, jakie utrudniają rozwój polskiego rzemiosła (?). Jedną z zasadniczych konieczności jest zmiana wzgl.

nowelizacja istniejącej ustawy przemysłowej, która w ciągu ostatnich lat okazała się praktycznie nieprzystosowana do potrzeb naszego życia gospodarczego. Błędy jej, nieuniknione przy redakcji, należy po dostatecznym ich sprawdzeniu usunąć. Zagadnienie reformy tej ustawy będzie pracą bardzo trudną.

Jakto? skąd taka zmiana po wyborach? Przecież mówiono tak dużo o kredytach! Mówiono, że są one rzemiosłu konieczne. Ba! twierdzono nawet, że jeżeli głosowanie nie wypadnie tak, jak wypaść powinno, wówczas rzemiosło pozbędzie się „łatwości zdobycia kredytów”.

A dzisiaj aż tak? Kredyt nie usunie przeszkód?

Albo z tą ustawą przemysłową. Gdyśmy ją w swoim czasie krytykowali, wówczas była dobrą, dzisiaj twierdzi się nagle, że jest zła i wymaga nowelizacji? A przecież tej ustawy dawne sejmy nawet nie opracowywały!

Lecz czytamy dalej:

„W międzyczasie, ponieważ usunięcie niedomagań ustawy przemysłowej zabierze sporo czasu (!), należy dopomóc rzemiosłu do przetrzymania kryzysu gospodarczego tem bardziej, że niejednokrotnie na łamach „Głosu” przytaczane statystyki wykazują żywo, że chwila krytyczna dla rzemiosła polskiego zbliża się nieubłagania.”

Dzisiaj? po wyborach to widzicie, kiedy my o to wolamy od lat? Oczywiście! Zawsze łatwiej demagogicznie krytykować, niż przeprowadzić coś, mając po temu siłę i władzę.

A macie, panowie sanatorzy, dzisiaj 250 posłów! Skarżyliście się niby na dolę rzemiosła w pierwszych latach po zmarłych wstąpieniu Polski, a po roku 1926 aż po dzień dzisiejszy jakże wygląda? I taką smutną piosnkę po zwyczajnych wyborach nuciacie?

O innych sprawach już pisać nie warto, bo poco wyjaśniać np., że — „przeciętny obywatel rzemiosłem się nie interesuje”, a wyjaśniać chociażby dlatego, że to niezgodne jest z prawdą, albowiem — nie było „Namyślidów” jeszcze przed rokiem, a zato przed 80 już przeszło laty był „Stary Przemysł”, przed 56 laty istniał „Młody Przemysł”, były dziesiątki i setki towarzystw i cechów przemysłowych i rzemieślniczych, a od 35 lat pracują rzemieślnicy w Zw. Tow. Przemysłowych i Rzemieślniczych.

Ze nie wiedzą o tem panowie „Namyślidzi” i nawołują do organizowania się, nie znaczy to jeszcze, „aby przeciętny obywatel rzemiosłem się nie interesował”.

łożyłem na ten cel sumę 2500 dolarów.

Bez wypadku udało mi się zawinąć do portu w Kłajpedzie. Był to poranek dnia 24 grudnia. W porcie czekali już odbiorcy koni, majetni właściciele ziemscy w grubych futrach i baranich czapkach. Prawie każdy miał sumiaste wasy. Między sobą rozmawiali po polsku.

Rozpocząłem wyładunek koni i udalem się do władz litewskich po odbiór należnej mi sumy 2500 dolarów. Z jednego urzędu posyłano mnie do drugiego, wreszcie oświadczone mi, żebym zaczekał, bo niema kasjera. Chodzę, czekam, wreszcie to zwlekanie z zapłatą zaczęło mi się nie podobać. Widzę, że Litwini grają na zwłokę.

Biegnę szybko do portu i z radością stwierdzam, że na pokładzie jest jeszcze dwadzieścia koni. Rozkazuję natychmiast wstrzymać wyładunek i nie opuszczam już statku. Właściciele ziemscy indagują mnie o przyczynę, więc im mówię, że władze litewskie nie chcą mi zwrócić wydatkowanej sumy 2500 dolarów. Panowie szepczą między sobą i kiwają głowami.

Po godzinie przychodzi na statek wysłannik gubernatora Kłajpedy. Wywiązuje się następująca rozmowa:

— Dlaczego przerwał pan wyładunek?

— Bo nie płacicie tego, co mi się należy.

— To nasze konie.

— Tak, ale ciąży na nich moje 2500 dolarów.

— Wyda pan konie?

— Nie.

— Obłożymy aresztem statek.

— Spróbujcie.

Wysłannik litewskiego gubernatora opuścił moją kajutę.

Po pięciu minutach był z powrotem i wręczył mi czek na 2500 dolarów. Po pieniądzu do banku posłałem pierwszego oficera. Po odebraniu należności wydałem konie. Dzień Bożego Narodzenia spędziłem już w domu, w Rydze.

F. o. b.

Prawo do anteny

Zdarzają się jeszcze dziś przypadki, że właściciel domu odmawia lokatorowi zezwoleni na założenie zewnętrznej anteny radiowej. W większości przypadków lokator, który do założenia anteny przystąpił już po nabyciu odbiornika i instalacji odbiorczej radiowej, staje bezradny wobec tej odmowy, choć istnieje w wielu przypadkach możliwość skłonienia gospodarza do udzielenia tej zgody.

Z punktu widzenia prawnego — czytamy w „Kurjerze Warszawskim” — założenie stacji radioodbiorczej wraz z potrzebami dla niej przyrządami, w lokalu wynajętym od właściciela nieruchomości, należy według warunków i potrzeb czasów dzisiejszych, poczytywać za wchodzące w zakres normalnego sposobu używania mieszkania. To też, jak twierdzi sąd najwyższy w swem orzecznictwie: Rozstrzygając spór pomiędzy lokatorem, a właścicielem nieruchomości, powstały z przyczyni nieudzielenia przez właściciela nieruchomości pozwolenia na założenie anteny, sądy powinny w każdym poszczególnym przypadku rozważyć, czy zachodzą okoliczności usprawiedliwiające odmowę właściciela, czy yteż przeciwnie — odmowa zezwolenia na założenie anteny niema poważniejszych podstaw i stanowi przejaw nadużycia prawa.

W tym ostatnim przypadku sądy mogą skłonić właściciela domu do udzielenia zezwolenia na założenie anteny, wychodząc z założenia, że instalacja radiowa, podobnie jak woda, gaz, elektryczność, telefon, są przedmiotami powszechnego użytku i stanowią integralną część użytkowanego przez lokatora mieszkania. Oczywiście natomiast rzeczą jest, że antena powinna odpowiadać odpowiednim przepisom technicznym i estetycznym.

Drugim, dość często niestety spotykanym przypadkiem, jest bądź samowolne zerwanie przez właściciela domu założonej już i funkcjonującej anteny, bądź też nieudzielenie zezwolenia na ponowne jej założenie, lub żądanie zdjęcia instalacji, w celu remontu domu, czy innym. W tym przypadku lokator ma całkowite prawo odmówić zdjęcia anteny, którą przez czas pewien właściciel domu tolerował, a samowolne zerwanie anteny przez właściciela domu jest zwykłym pogwałceniem cudzej własności, karaniem przez prawo, i zobowiązaniem sprawcę do pokrycia wszelkich strat, wyrządzonych poszkodowanemu.

Jak z powyższego wynika, lokator w przypadku, gdy właściciel domu nie pozwala na założenie anteny zewnętrznej, lub zrywa antenę już istniejącą, winien zwrócić się do sądu z prośbą o skłonienie właściciela domu do udzielenia zezwolenia na założenie anteny, o ile sąd uzna, że nie zachodzą rzeczywiste i dostatecznie umotywowane przyczyny odmowy ze strony właściciela nieruchomości.

Używany często, jako motyw odmowy przez właścicieli domów fakt słabej konstrukcji lub ewentualnych uszkodzeń dachu, nie może być motywem dostatecznym do odmówienia prawa założenia anteny, gdyż właściciel domu obowiązany jest utrzymywać swoją nieruchomość w stanie zdającym do użytku. Jednakże, wszelkie u-

Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe

tygodnik 8-stronny

bezpłatny

dodatek dla naszych abonentów.

szkodzenia dachu, spowodowane założeniem anteny przez lokatora, ten ostatni obowiązuje jest wynagrodzić.

Na ewentualną rozprawę sądową należy zwołać rzeczoznawcę radjotechnika, celem zbadania, czy antena jest do danego odbiornika potrzebna i czy była, lub miała być, założona prawidłowo.

Beatyfikacja chirurga Giuseppe Moscatti

(KAP) W Neapolu rozpoczęto wstępne kroki do procesu beatyfikacyjnego zmarłego przed trzema laty w opinii świętości profesora królewskiego uniwersytetu w Neapolu, znanego chirurga Giuseppe Moscatti. W kołach naukowych uważany był za wybitny autorytet, ludność zaś wszystkich klas i stanów považała go jeszcze jako człowieka, który całe swoje życie poświęcał dobru bliźnich, ratując nie tylko zdrowie, ale i stan duchowy. Obecnie pod kierunkiem kardynała Ascalesi, w obecności dostojników kościelnych i świeckich oraz około 400 lekarzy dokonano ekshumacji ciała i badania jego. Istnieje ogólne przekonanie, że proces beatyfikacji nie potrwa długo i będzie miał pomyślny przebieg.

Seminarjum duchowne dla murzynów

W dniu Wszystkich Świętych sześciu młodych kleryków amerykańskich rasy czarnej otrzymało tonsurę w wielkim seminarjum św. Augustyna w Bay Saint Louis nad Missisipi. Konsekratorem był mgr. Ryszard Olivier Gerow, biskup z Natchez.

Seminarjum w Bay Saint Louis jest jedynym zakładem w Stanach Zjednoczonych przeznaczonym do edukacji młodszych kandydatów do stanu kapłańskiego, a wspomniany studenci teologii są pierwszymi wychowankami tego instytutu. Seminarjum znajduje się pod kierownictwem księży ze zgromadzenia Słowa Bożego. (KAP)

Miejsce ostatniego spoczynku Pucciniego

celem licznych pielgrzymek.

Pamięć Pucciniego nie zamiera pośród licznych rzesz jego wielbicieli, bezustannie też dają pielgrzymki z całego świata do „Torre del Lago” — posiadłości wiejskiej wielkiego kompozytora i jednocześnie miejsca jego spoczynku. Na całym świecie niema chyba nic, co by dało się porównać z tym grobowcem — pracownią. W pokoju willed, przeznaczonym na pracownię, którą wielki muzyk urządził za pierwszą pieniądze uzyskane z „Manon Lescaut”, tego pierwszego wielkiego sukcesu swego życia, stoi pianino, zakrywane grobowiec. U drzwi leży Maks, stary, biały, szkocki terrier, nasłuchujący daremnie kroków swego pana, który już nigdy tu nie wejdzie. Na stole leżą okulary Pucciniego, ostatnia korespondencja już nieodpiewczotwana, zbiór indyjskich piosenek ludowych i nieukończona partytura „Turandot”, na której pierwszym akcie widnieje data 1 sierpnia 1921 r. Naprzeciw pianina, za którym wpuszczona w ścianę znajduje się trumna, w niszy ściennej umieszczone są figury marmurowe. Figury te wyobrażają „Madame Butterfly”, „Dziewczynę złotego zachodu” i „Manon”. Ściany są bogato wyłożone mozaiką. W przyległym pokoju umieszczono trofea myśliwskie Pucciniego. (wl)

O grób Cromwella

W Anglii stała się znowu aktualna kwestja odszukania prochów Olivera Cromwella, władcy rewolucyjnego Wielkiej Brytanji, zmarłego dnia 3 września 1658 r. Pochowany on został początkowo w kaplicy króla Henryka VII w Opactwie Westminster, ale w trzy lata potem dn. 30 stycznia 1661 r. t. j. w dwunastą rocznicę ścięcia w Whitehallu Karola I, zwłoki Cromwella wywieziono z grobu i ku uciesze gawiedzi wleczono na ławkach wraz ze zwłokami Iretona i Bradshawa z Holborn do Tyborn, gdzie zgnie już ciało Cromwella powieszono. Wieczorem tego samego dnia po odrąbaniu głowy rzucono je podobno do napręde wykopanego na miejscu grobu.

Od tej pory nie wiadomo nic pewnego, o miejscu pochowania głowy i reszty zwłok Cromwella. Istniały jedynie dwa prawdopodobieństwa, że zwłoki Lorda Protektora złożono na cmentarzu w Chasey Field al-

Gawędy kapitańskie

Wizyta w Archangielsku — Sztuczki Litwinów

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Gdynia, w grudniu.

Rozmowę w kajucie, przy angielskim dżynie i holenderskich cygarach, przerywa co kilka chwil głuchy łoskot węgla, spadającego do ładowni statku.

Kapitan, czerstwy Norweg bez zarostu, wodzi po nas wzrokiem i mówi:

— Miesiąc temu byłem u bolszewików, w Archangielsku. Przez tydzień ładowałem drzewo dla Anglii. Tam jest prawdziwe piekło.

— Niech kapitan opowie. Jak tam żyją ludzie?

— Wcale nie żyją. Robotnicy pracują w porcie pod dozorem uzbrojonych w karabiny żołnierzy czerwonej armji. Mówią, że pracują bez wynagrodzenia. Gdy nie czują się śledzeni, błagają o resztki jedzenia. Dostają na cały dzień mały bochenek czarnego chleba i surową rybę, wielkości śledzia. Drożyzna żywności w Archangielsku jest szalona. Jedno jajko kosztuje 50 kopiejek, czyli na polskie pieniądze 2 i pół złotego. Sklepów prywatnych niema, są tylko urzędowe kooperatywy, gdzie brak zupełnie towarów.

— A cudzoziemcy w Archangielsku?

— Niema ich, są tylko załogi zagranicznych okrętów. Ja siedziałem na ład tylko wtedy, gdy miałem sprawę w urzędzie.

— A władze bolszewickie?

— Grzeczne, ale zachowują bardzo wielką zęzerwę. Przed odjazdem zrewidowano mi statek od góry do dołu, czy nie mam „pasażerów na gapę”, uciekinierów z raju sowieckiego.

— Znalezli kogo?

— Nie, ale ludzie uciekają z Archangielska na zagranicznych statkach, mimo kontroli i rewizyj. Kolega mój, również Norweg, gdy opuścił Archangielsk

z ładunkiem drzewa dla Harstad w Norwegji, stwierdził, że ma nie mniej ni więcej tylko dziesięciu pasażerów „na gapę”. Czterech z nich ukryło się pod pokładem i krzykiem przez wentylator dało o sobie znać. Pokład był założony ładunkiem drzewa i nie można było się do nich dostać. Aż do Harstad spuszczano im żywność i wodę przez wentylator. Dopiero po przybyciu na miejsce i wyładowaniu drzewa, mogli wyjść z wnętrza statku. Było to 2 Polaków i 8 Rosjan Polacy wrócili do swojego kraju, zaś Rosjanie pozostali w Norwegji, za zgodą rządu. Odesłanie ich z powrotem do Rosji byłoby równe ze skazaniem ich na śmierć. Pracują u nas jako robotnicy.

— Kiedy to było?

— Niedawno; może dwa, trzy miesiące temu.

Kapitan uznał, że w przeciągu ostatniej pół godziny powiedział więcej, aniżeli często w przeciągu tygodnia. Zaciął się i milczał już uparcie.

W „Grand Café”, przy marmurowym stoliku, jesteśmy w towarzystwie kapitana łotewskiego transportowca, bardzo inteligentnego Łotysza. Towarzysz nasz był przez kilka lat łotewskim attaché marynarki w Moskwie.

Bardzo zabawnie opowiada pewną przygodę, którą miał przed rokiem z Litwinami w Kłajpedzie.

— W jednym z portów szwedzkich załadowałem dla Litwy ładunek rasowych koni wyścigowych. Transportowi towarzyszyli litewski weterynarz i przedstawiciel litewskiego ministerstwa rolnictwa. Bałtyk był bardzo burzliwy i spodziewałem się ciężkiej przeprawy. Z obowiązku ubezpieczyłem konie, a ponieważ Litwini nie mieli pieniędzy, wy-

bo w Nowhourgh Priory. Za tem ostatniem przemawiają pewne ślady, kryjące się w sklepieniu pod dworkiem drewnianym, należącym obecnie do rodziny sir Georga Tombwella. Obecny właściciel willi, wnuk sir Georga kpt. Menzles Tombwell, oświadczył dziennikarzom angielskim, że pod kaplicą domową znajduje się istotnie grobowiec nakryty płytą, z napisem: „Pod tą płytą spoczywają zwłoki Cromwella, sprowadzone w dobie Restauracji z Opactwa westminsterskiego przez córkę Margaretę, hrab. of Fancinberg”. Kpt. Tombwell dodał, że jeszcze król Edward VII, jako księż Walji wyraził chęć odkrycia grobowca, ale sir George Tombwell prosił księcia, aby pozwolił mu nie czynić temu pragnieniu zadość.

Inaczej odnosi się do tajemnicy lat 270, obecny właściciel kaplicy. Z uwagi na to, że dworek wraz z kaplicą jako drewniany może spłonąć, a wtedy tajemnica zwłok bohaterki rewolucji angielskiej byłaby pogrzebana na wieki, zgodził się on na odkrycie grobowca w roku przyszłym, 1931, tembardziej, że zwłoki mają być potem pochowane w jednej z krypt Opactwa westminsterskiego.

O rehabilitację Rembrandta

Bardzo ciekawa rozprawa odbędzie się niedługo przed sądem amsterdamskim. Chodzi mianowicie o rehabilitację Rembrandta, który zbankrutował przed 265 laty. A cały jego majątek został zlicytowany za długi. Proces ten odbędzie się z inicjatywą pisarza Van Loona, który postanowił za wszelką cenę przywrócić wielkiemu malarzowi cześć obywatelską.

Jak chłop w Rosji sowieckiej zdobył działkę ziemi

W Rosji sowieckiej co pięć lat odbywa się po wsiach podział ziemi pomiędzy chłopów w ten sposób, że każdy członek rodziny otrzymuje jedną działkę. Właśnie zbliżał się termin nowego podziału. Rodzina pewnego chłopca miała powiększyć się o jedną głowę, ale na nieszczęście, dopiero mniej więcej w dwa tygodnie po owym terminie. Chłop, nieświadom rzeczy, nalegał na swą żonę, żeby przyspieszyła w jakikolwiek sposób poród, a gdy żona wyśmiała go, pobiegł do wiejskiego siewitu zarejestrować nowonarodzone dziecko. „Jak mu na imię?” — zapytał urzędnik. Chłop pomyślał chwilę i rzekł: „Mikołaj Pietrowicz”. Wkrótce potem dokonano podziału ziemi i chłop otrzymał działkę dla swego syna, który był jeszcze w łonie matki. Los chciał, że w kilka dni potem przyszło na świat dziecko, ale pici... żeńskie! Oczywiście, wielki skandal, i chłop musiał zapłacić grzywnę — ale działkę zatrzymał!

Królowa nocy paryskich

W Paryżu znana była w pewnych kołach właścicielka luksusowej willi, pięknego auta, która prowadziła sama i prawdopodobnie znacznego majątku. W pismach ilustrowanych niejednokrotnie ukazywały się portrety pięknej pani, laureatki wielu konkursów piękności i elegancji. A jednocześnie ta sama kobieta, piękna i bogata, wytworna i podziwiana, była... królową żebraków paryskich. Umiała się przetrwać za tak niezrównaną doskonałością, że nikt jej nie poznawał.

Na bulwarach, nad Sekwaną, stara, przygarbiona kobiecina w lachmanach, wsparta na kij, wyciągała drżącą ręką do przechodniów, po jałmużnę. Obdarzano ją hojnie, bo żebraczka umiała swym wyglądem i jęklivymi prośbami budzić litość. O godz. 9 rano zjawiała się punktualnie na stanowisku. Wyjątek stanowił poniedziałek — wtedy w wspaniałej willi pięknej pani odbywały się tygodniowe przyjęcia z orkiestrą cygańską, tańcami i hazardową grą, w której gospodyni miała zazwyczaj fenomenalne szczęście. Pani Floris tak brzmia nazwisko tej damy — żebraczki — grywała nie tylko u siebie w domu, ale także w potajemnych klubach gry, a szczęście sprzyjało jej zawsze zadziwiająco. Nazywano ją nawet z tego powodu „wampir hazardu”. Madame Floris odznaczała się ponadto wielką szczodroliwością, obdarowywała nieraz wielkimi sumami różnych włóczęgów, dawała poważne kwoty na cele dobroczynne, a jednocześnie udzielała subwencji... przestępcom i „finansowała” włamania na wielką skalę.

Ta właśnie szczodroliwość zaciążyła nad nią fatalnie. Kobieta, która nadaje ton nocnemu życiu Paryża, interesuje się zawsze ciekawą policją. Jeden z najbardziej znanych wywiadowców „Préfecture” zainteresował się tą sprawą i wkrótce przeniknął tajemnicę podwójnego życia „królowej nocy paryskich”. Aresztowana pani Floris odmówiła na razie wyjaśnień. S. F.

Fenomenalny palacz papierosów

W tych dniach odbył się w Sofji, z inicjatywy jednej z bułgarskich fabryk papierosów, konkurs palaczy papierosów, który trwał bez przerwy od godz. 10 rano do 1-szej w nocy. W konkursie przyjęło udział kilkadziesiąt osób a przysiadali się tysiące. Rekordowym palaczem papierosów okazał się p. Zankow, który w ciągu 15 godzin wypalił 202 papierosy, bijąc własny rekord zeszłoroczny o 60 sztuk. Drugie miejsce zajął p. Meczkarew, wypalwszy w ciągu

13 godzin 150 papierosów, trzecim zaś był p. Michajło, który przerwał walkę po 10 godzinach, wypalwszy 101 sztuk.

Z różnych stron Polski

Każdy cywil to opryszek!

W prasie łódzkiej znajdujemy sprawozdanie, z toczącego się w Łodzi procesu komunistów. Charakterystyczne jest zeznanie niejakiego plutonowego Nowaka, który „już zdala na rogu zauważył dwóch opryszków”.

Sędzia zapytuje świadka, dlaczego uważał, że to byli opryszkowie? Czy mieli rewolwery w rękę?

Świadek odpowiada: — Nie. Sędzia: Więc dlaczego robili wrażenie opryszków?

Świadek: — Ja jestem wojskowy i dla mnie każdy cywil to opryszek.

Przewodniczący polecił zaprotokółować dosłownie zeznanie.

Jedno z pism dodaje:

„Nie cytowalibyśmy tego niewątpliwie przykrego faktu, tembardziej, że, jak prasa łódzka podnosi, ten plut. Nowak „zdradza brak inteligencji”, — ale idzie nam o stronę zasadniczą. Czy tu się nie wyczuwa wpływu jakiejś nienawiści, inspirowanej, urabiającej ten nieszczęśliwy rozdźwięk między społecznością cywilną a wojskową?”

Istotnie rządy pomajowe zrobiły wszystko, aby wpoić żołnierzowi pogardę dla „cywilów”, niepomnie, że przecież ci „cywile” to przecież także cząstka społeczeństwa i narodu, którzy niemniej spełniają dla państwa obowiązki, którzy jako armja rezerwowa stają w czasie wojny na pierwszy zwód do szeregów, aby bronić całości Rzeczypospolitej. Jeśli dzisiaj podoficer twierdzi, że dla niego każdy cywil jest opryskiem, to przecież jest to nic innego jak system wychowawczy, którym od 1926 roku ćwiczy się „naród idiotów”, i który w 1930 r. doprowadził do Brześcia. (b. d.)

O zmianie nazwisk hańbiących.

Minister spraw wewnętrznych ogłosił rozporządzenie o zmianie nazwisk hańbiących, ośmieszających lub nieliczących z godnością człowieka. W myśl tego rozporządzenia za nazwiska hańbiące, ośmieszające lub nieliczące z godnością człowieka należy uważać nazwiska: urobione od słów używanych w potocznym języku na wyrażenie o kimś ujemnego mniemania o jego moralnej wartości, nazwiska o brzmieniu, powodującym ośmieszenie noszącego je Wreszcie nazwiska pochodzące od nazw takich zwierząt, roślin lub przedmiotów, które ze względu na pewne charakterystyczne właściwości tych zwierząt i roślin lub przeznaczanie użytkowe tych przedmiotów narażają osoby noszące je na żartobliwe uwagi otoczenia, w następstwie czego wymienione nazwiska dla osób używających ich są szczególnie przykre.

Podanie o zezwolenie na zmianę nazwiska podlega opłacie w wysokości 3 złotych oraz po 50 gr. od każdego załącznika. Akt zezwolenia na zmianę nazwiska podlega opłacie w wysokości 200 zł., jednakże władza udzielająca zezwolenia na zmianę nazwiska może zwolnić petenta od tej opłaty całkowicie lub częściowo, ze względu na stan majątkowy lub ze względów natury politycznej.

W dalszym ciągu rozporządzenie ustala sposób postępowania przy zgłaszaniu i rozpatrywaniu sprzeciwów osób zainteresowanych przeciwko przyznaniu petentowi prawa do nazwiska, które same noszą. W dalszym ciągu rozporządzenie ustala pojęcie nazwisk historycznych i popularnych, znanych i zasłużonych w historii, literaturze, nauce, sztuce, na polu zasług wojskowych, politycznych itp.

Powysze rozporządzenie prawomocne z dniem ogłoszenia, obowiązuje na całym obszarze Rzplitej Polskiej od dnia 23 stycznia 1940 r.

Ilość Żydów - rzemieślników w Polsce.

Wobec ustanowienia Izb rzemieślniczych w Polsce przeprowadzono ogólną rejestrację wszelkich kategorii rzemieślników. Według statystyk ministerstwa handlu i przemysłu mamy ogółem około 315.000 rzemieślników, jednakże zgłosiło się do rejestracji tylko około 197 tysięcy, czyli zaledwie dwie trzecie ogólnej liczby.

Wśród zarejestrowanych rzemieślników jest 78.499 Żydów, t. j. 39,7 proc. ogółu rzemieślników w Polsce. Pod względem ilości wykazuje najwięcej rzemieślników żydowskich Kongresówka (46.911), następnie Małopolska (15.900), dalej Kresy wschodnie (15.587), a na końcu Poznańskie i Pomorze (101).

Procentualnie najwięcej rzemieślników Żydów w stosunku do nieżydowskich wykonawców rzemiosła mamy na Kresach wschodnich (72,8 proc.), potem następuje Kongresówka (51,9 proc.), Małopolska (40,7 proc.), naostatnie ziemie zachodnie 0,2 proc.

Największy odsetek stanowią Żydzi w dziale skórzanym (24 proc.), w dziale żywnościowym 19,2 proc., w dziale metalowym 18,5 proc., w dziale drzewnym 17 proc.; znaczny odsetek poza tem stanowią Żydzi, jeszcze w konfekcji odzieżowej i w obuwnictwie.

Tragiczny zgon córki i ojca

Państwo Doleżałowice w Stanisławowie oczekiwali przyjazdu na święta swojej córki, 19-letniej studentki filozofii na uniwersytecie we Lwowie. W dniu zapowiedzianego przyjazdu doręczono rodzicom telegram, że córka w drodze do Stanisławowa na stacji Chodorów zaniemogła. Rodzice niezwłocznie wyjechali do Chodorowa, jed-

Ks. Ludwik Jarosz zamianowany przez J. Em. ks. Prymasa dyrektorem dla ruchu Akcji Katolickiej na terenie Archidiecezji Gnieźnieńsko - Poznańskiej.

nak nie zastali już córki przy życiu. Jak się okazało zachorowała ona w drodze i w Chodorowie nagle zmarła. Złamani tem rodzice musieli czynić starania na przewiezienie zwłok do Stanisławowa. W czasie załatwiania odpowiednich formalności serce ojcowskie czterdziestokilkuletniego Stanisława Doleżała, urzędnika Funduszu Bezrobocia, nie wytrzymało, zmarł nagle rażony apopleksją. Zrozpaczona matka i żona sprowadziła do Stanisławowa zwłoki córki i męża, których pogrzeb odbył się w poniedziałek dnia 21 bm.

Gimnazjum SS. Najśw. Rodziny z Nazaretu w Wilnie.

W Wilnie od roku 1915 istnieje Gimnazjum SS. Nazaretanek o typie humanistycznym. Na terenie wileńskim jest to jeden z najlepiej postawionych średnich zakładów naukowych żeńskich. O powodzeniu, jakim cieszy się gimnazjum i o zaufaniu, jakim obdarza społeczeństwo wileńskie zakład SS. Nazaretanek, niech świadczy stale rosnąca liczba uczennic, tak iż w roku bieżącym ogółem liczy 598 uczennic; z tego wyznania katolickiego 572, prawosławnego 16, ewangelickiego 6 i mahometanek 4. Gimnazjum obejmuje pełnych osiem klas i trzy przygotowawcze. Wskutek jednak wielkiej ilości uczennic praca prowadzona jest w 19 oddziałach. Również ilość kończących gimnazjum wzrasta. Przy zakładzie prowadzony jest internat, w którym zamieszkuje od 50 do 60 wychowanek. Personal pedagogiczny wynosi 33 osób. Wśród młodzieży uczącej się w wymienionym gimnazjum istnieją następujące organizacje, które mają na celu bądź to wyrobienie duchowe, bądź też wyrobienie obywatelskie i społeczne: 1. Sodalicja Marjańska, 2. Krucjata Eucharystyczna, 3. Koło humanistyczne, 4. Koło krajoznawcze, 5. Bratnia pomoc. W ciągu roku szkolnego odbywa się czterokrotna spowiedź i komunja św. i ponadto trydniowe wielkopostne rekolekcje. (KAP)

SPORT

Hokej na lodzie

Międzynarodowy turniej rozpoczął się w sobotę w Katowicach na torze sztuczny z udziałem wiedeńskiego „Eislaufvereinu”, oraz praskiej „Slavia”. Z polskiej strony w turnieju uczestniczą teamy A i B. Wyniki z soboty i niedzieli były następujące: „Slavia” — „Team A” 0:1. Polacy byli często pod bramką Czechów, zwłaszcza w ostatniej tercji, nie umieli jednak swej przewagi wyzyskać cyfrowo. Brak zgrania oraz celnych strzałów — to poważny minus hokeistów polskich. Wyróżnił się jedynie Stogowski w bramce, oraz Tupalski w ataku. Czesi również jeszcze nie są w formie, technicznie słabi, a walczą więcej siłą. Jedyny pkt. uzyskał w trzeciej tercji Sabiński.

„W. E. V.” — „Team B” 8:0 (3:0, 4:0, 1:0). Porażka drużyny polskiej w tym stosunku była niezastępowana, a winę ponosi jedynie słaby bramkarz Wiro - Kiro oraz sędzia czeski Kase. Debiut Wiedeńczyków wypadł doskonale. Znajdują się oni obecnie u szczytu swej formy. Gra ich wykazuje wysoki poziom techniczny i taktyczny. Polacy włożyli dużo inicjatywy i ambicji nie mogli się jednak uchronić od porażki.

„W. E. V.” — „Team A” 1:0 (1:0, 0:0, 0:0). Drużyna polska walczyła bardzo ambitnie, kombinowała jednak mało. Jedyną bramkę zdobył Kirchberger z pozycji spalonej w 3 minucie. Gra stała na wysokim poziomie chwilami jednak była ospała zwłaszcza ze strony polskiej. Wiedeńczycy tym razem ograniczyli się do akcji obronnej; wyróżnił się przedewszystkiem ich bramkarz Weiss, a poza tem Lederer, Sell i Kirchberger. Atak polski (Tupalski, Krygier i Sabiński) naogół wykazał mało jeszcze zgrania. Kombinacyjnie lepiej spisywał się rezerwowy napad (Hemmerling, Szenajch i Kasprzak). Z Polaków wyróżnił się Stogowski najlepszy gracz na boisku.

W drugiej i trzeciej tercji gospodarze chwilami mieli dużą przewagę, brak strzelców jednak uniemożliwił zdobycie punktu.

„Slavia” — „Team B” 4:2 (1:2, 0:0, 3:0). I tutaj zwycięstwo gości w tym stosunku jest niezbyt słuszne, gdyż gra naogół była równorzędna, chociaż dosyć nieciekawa. Jedynie w okresie 5-minutowym trzeciej tercji, w której Czesi zdobyli trzy bramki walka toczyła się na wysokim poziomie. Wyróżnili się po stronie polskiej Kowalski II, Dubowski i Pastecki. U gości Srubec, Korytko, oraz Viola. Bramki dla „Teamu B” uzyskali Dubowski i Kowalski z pięknych pozycji. Sędziował doskonale p. Ryck z Wiednia.

„AZS” — „Lechia” 7:2. Jedyny mecz w czasie świąt w Poznaniu.

Wyniki z kraju. Lwów. „Pogoń” — „Czarni” 2:1 (1:0, 0:0, 1:1); „Ukraina” — „Hasmonea” 4:1 (0:0, 2:0, 2:1); „Lechia” — „Lwowianka” 1:0 (0:0, 1:0, 0:0). Lwów jest w roku obecnym jedynym ośrodkiem, który na początku sezonu zdołał wystawić aż sześć zespołów hokejowych.

Narciarstwo

W Zakopanem panował nikły ruch sportowy. Odbyły się jedynie narciarskie wyścigi góralskie (zawody skjoeringowe, wyścig płaski i t. zw. kumoterki — wyścigi w saneczkach), które cieszyły stosunkowo dużym zainteresowaniem publicznością, gdyż zebrało się około 2.000 osób.

Pięściarstwo

„BKS” (Katowice) — „Makkabi” 10:6. Mecz odbył się w stolicy, a zwycięstwo odnieśli Katowiczanie, którzy byli lepsi technicznie. Wyniki są następujące (podajemy według kolejności wag): Rochmann (M) bije na pkt. Nebela (BKS); Moczko (BKS) zwycięża wysoko na pkt. Urkiewicz, mając, zwłaszcza w trzecim starciu, zdecydowaną przewagę; Borensztajn (M) pokonał na pkt. Michalskiego; Anders wygrywa na pkt. z Radwańskim (BKS); Wochnik zwycięża nieznacznie na pkt. Birencwajga po naogół wyrównanej walce; Wrazidło wygrywa przez dyskwalifikację za niskie uderzenie z Wysockim (M); Wieczorek zwycięża mimo ostrzeżenia z Garbarzem (M) na pkt.; Wocka wygrywa po nieciekawej walce wysoko na pkt. z Finnem (M). Spotkanie w wadze półciężkiej nie odbyło się.

Walka eliminacyjna odbyła się w Łodzi w ramach spotkania międzyklubowego organizowanego przez „Zjednoczone” przed meczem Łódź — Brno pomiędzy Klimczakiem (Sokół) i Banasiakiem w wadze lekkiej. Walka zakończyła się wynikiem nierozstrzygniętym. Wobec jednak większej rutyny Klimczaka etn ostatni został wyznaczony do reprezentacji łódzkiej.

Piłka nożna

O puchar „Juweli”: „Ślask” (Świętochł.) — „06 Myslowice” 6:1; „Ruch” — Pol. K. S. 9:3. Dzięki temu zwycięstwu „Ruch” wysunął się na czoło tabeli. „Slavia” Ruda — „Zgoda” Bielszowice 5:2 (3:0), mecz finałowy o wejście do kl. A. G. Z. O. P. N. (K)

Tennis

W ćwierćfinale turnieju gwiazkowego w Paryżu Combemale pokonał de Martino 9:7, 6:3; Desloges — Gasliniego 6:3, 6:3; Berthet — Maiera (Hiszp.) 6:8, 6:4, 9:7; Borotra — Thierryego 5:7, 6:3, 6:0.

Czesi Kozeluh, Macenauer i Marsalek, znajdujący się obecnie na objeździe po Południowej Afryce pokonali w Blomfotain reprezentację stanu Orania 5:0. Wyniki były następujące: Macenauer — Duplessis (A) 6:1, 2:6; Kozeluh — Condon 6:4, 3:6, 6:2; Sojka i Marsalek — Raymond i Murray 6:3, 6:3; Kozeluh i Macenauer — Condon i Duplessis 7:5, 6:4; Marsalek — Raymond 6:1, 6:4.

KLISZE CYNKOWE

DO REKLAM W GAZETACH, KATALOGACH, DRUKACH FIRMOWYCH I T. D.

WYKONUJE GUSTOWNIE

DRUKARNIA POLSKA S. A.

POZNAŃ — ŚW. MARCIN 70.

RADJO

Wtorek, dnia 30 grudnia 1930 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty PAT, notowania giełdy pien. i cen targ. Rzeźni miejskiej; godz. 17.45 popularny koncert symf. (transmisja z Warszawy); godz. 18.45 kronika europejska; godz. 19.00 interludjum gramofonowe; godzina 19.10 „Kuchnia i gospodarstwo (wygłosi p. Sabina Kazanowska); godz. 19.20 kurs elem. jez. franc.; godz. 19.50 operetka „Orfeusz w piekle” — J. Offenbacha (transmisja z Teatru Wielkiego w Warszawie); godz. 22.30 sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. 22.45 muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 koncert gramofonowy; godz. 15.00 komunikat gospodarczy; godz. 15.35 „Chwilka lotnicza”; godz. 16.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 „Kryzys szkoły średniej w Polsce” — wygł. dr. Zygmunt Fedorowicz; godz. 17.45 popularny koncert symfoniczny; godzina 19.10 giełda rolnicza; godz. 19.50 o-

peretka „Orfeusz w piekle” J. Offenbacha z Teatru Wielkiego w Warszawie. **Königsusterhausen (1635 m) 12.00 i 14.00 gramofon, 16.30 koncert — utw. Wagnera, 20.00 transm. koncertu z Langenbergu; Budapeszt (550 m) 19.40 gramofon, 20.40 koncert — muzyka polska; Wiedeń (516 m) 19.00 „Aida” op. Verdiego; Strasburg (345 m) 17.45 i 19.15 gramofon, 20.30 koncert instrumentalny; Rzym (441 m) transmisja z opery; Bukareszt (394 m) 20.45 koncert.**

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:
Na pomnik Serca Jezusowego: Br. Figasowa 10 zł. — L. Targowska 5 zł. — Helena Krupowa za wyleczenie bratanka z ciężkiego porażenia słonecznego z prośbą o dalszą opiekę dla siebie i całej rodziny 10 zł. — P. S. z prośbą o zdrowie dla matki i dzieci 10 zł. — W. Wiecheciowie, Poznań, 5 zł. — St. B. 1 zł. — Z. Muśkis, Pa-kosław, 1,50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1 791,25 zł.

Na chleb św. Antoniego: St. B. 0,50 zł. Razem z poprzednio pokwitowanymi 147,50 złotych.

Na kaplicę S. S. Karmelitank: St. B. 0,50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 12,50 zł.

Na ubogich m. Poznania: P. S. 10 zł. Razem z poprzednio pokwitowanymi 929,50 złotych.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— J. D. Przedawnienie dwuletnie, o ile właściciel nie uznał Pańskich pretensyj. Zato za dwa lata ostatnie jest Pan uprzywilejowany przed wszystkimi innymi wierzycielami. Pretensję trzeba zgłosić. (aK)

— M. Chw. Poznań. Nie pisze nam Pan, o jaki dochód w danym wypadku chodzi, czy mianowicie wskazano w nakazie sumę zeznanego dochodu, czy też ocenionego przez komisję szacunkową. Czy pobiera Pan od żony jaką dzierżawę? Czy ma Pan jeszcze jakie inne dochody? Jeżeli miałyby chodzić o dochód z kiosku, t. j. o dochód z obrotu, za który żona płaci poda-

tek obrotowy, to niewątpliwie nie Pan jest zobowiązany podatek płacić, lecz żona. W takim razie trzeba wnieść rekurs do Wielkopolskiej Izby Skarbowej. (aK)

Najtaniej na nowy rok

modne perfumy, najlepsze wody kolońskie i kwiatowe. Nowości na podarki nadeszły. Mydła toaletowe, wody do włosów, kremy, pudry, pomadki do ust i ołówki do brwi, jaknajtaniej. Dla przyszedłych specjalne ustępstwa.

Perfumerja Paryska, Gwarna 10

zw 27070

Pryw. Lecznica Chirurgiczna

Dr. Parczewskiego

Poznań

ul. Mickiewicza 22

zw 5087

tel. 18-99.

Dnia 27 grudnia 1930, zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, nasz ukochany duszpasterz, ś. p.

ks. Stanisław Podkomorski

proboszcz w Sławiu.

Pracując 29 lat w parafji sławskiej na chwałę Boga i dla dobra dusz, zaskarbił sobie naszą dozgonną wdzięczność.

Eksportacja zwłok odbędzie się we wtorek, 30. b. m., o godz. 4-tej po poł. od św. Józefa do Nowego Mostu w Poznaniu, nabożeństwo żałobne i spuszczenie zwłok do grobu nazajutrz w środę, o godz. 10-tej w Sławiu.

Pw 7 952-57,889

Kółko Rolnicze
w Sławiu.

Patron

Dozór Kościelny, Reprezentacja Parafjalna w Sławiu.

W sobotę, dnia 27 grudnia 1930 roku o godz. 4,30 po poł., umarł na udar serca, podczas modlitwy w kaplicy Sióstr Elżbietanek w Poznaniu, opatrzony Sakramentami św., w 58 roku życia a 34 roku kapłaństwa, ś. p.

ks. Stanisław Podkomorski

proboszcz w Sławiu.

Eksportacja zwłok z kaplicy św. Józefa w Poznaniu odbędzie się we wtorek, dnia 30 b. m. o godz. 4 po poł., nabożeństwo żałobne i pogrzeb nazajutrz w Sławiu o godzinie 10-tej.

O memento za duszę serdecznego konfratra prosi w imieniu dekanatu średzkiego

ks. Ludwik Rochalski,

Mączniki, p. Środa, 28. XII. 1930.

dziekan.

dw 2457

Dnia 29 grudnia 1930 roku, o godzinie 3,45 rano, zasnął w Bogu, po krótkiej chorobie, opatrzony dwukrotnie Sakramentami św., mój najdroższy i najukochańszy mąż, nasz najtroskliwszy i najlepszy ojciec, brat, szwagier, zięć, ś. p.

Stefan Odrowąż-Wilkoński

b. dyrektor cukrowni w Kruszwicy

przeżywszy lat 73. Eksportacja zwłok na omentarz Świętomarciański przy ulicy Bukowskiej odbędzie się w czwartek, dnia 1 stycznia 1931 roku, z domu żałoby przy ul. Dąbrowskiego 15 o godzinie 3 po południu, o czym Krewnym i Znajomym donoszą

w najgłębszym i nieutulonym bólu pogrążeni

żona z dziećmi i rodzina.

Msza św. za duszę ś. p. Stefana odbędzie się w poniedziałek, dnia 5 stycznia 1931 r. o godzinie 9 rano, w kościele parafjalnym na Jeźcach.

zw 27076

Po krótkich, z wielką cierpliwością znoszonych cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., zabrała mi nieublagana śmierć mojego naderwszystko ukochanego męża, naszego dobrego brata i wuja, ś. p.

Florjana Lorkiewicza

kupca

krótko przed ukończeniem 60 roku życia.

W głębokim żalu pogrążona

Otylia Lorkiewiczowa

z domu Krzyżowska.

Rawicz, dnia 27 grudnia 1930 r.

Eksportacja zwłok do kościoła Farnego w Rawiczu odbędzie się w środę, 31 b. m., o godz. 9, poczem pogrzeb.

nw 6641

Za złożone dewody współczucia, kwiaty, wieńce oraz oddanie ostatniej przysługi memu mężowi, ś. p.

Józefowi Polaczek'owi

składam wszystkim, a w szczególności Wielbnemu Duchowieństwu, Radzie Giełdy Zbożowej w Poznaniu, Związki Polaków Kupców Zbożowych w Poznaniu, Własn. Czesławowi Lisiewskiemu, personelowi firmy Polaczek i Lisiewski i wszystkim Znajomym najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

zw 27075

żona.

Wszystkim Krewnym i Znajomym oraz tym wszystkim, którzy wzięli udział w pogrzebie, ś. p.

Każmiery Kranzówny

składamy na tej drodze serdeczne

Bóg zapłać!

zw 27069

Matka i siostry.

Poznań, Franciszka Ratajczaka 2.

Dr. med. W. Gojowski

specjalista chorób kobiecych i chirurgii, rozpoczyna 2 stycznia 1931 r. w Wolsztynie, ul. Biała Góra 39 praktykę lekarską.

zw 6640

Nowo ustawiona

Stacja Benzynowa

Wolsztyn, ul. 5-go Stycznia 2

dostarcza benzynę oraz oleje

i smary samochodowe **GALKAR**

„KARPATY“

Sprzedaż Produktów Naftowych

Spółka z ogr. por.

Pw 7-93-51,168

Wielki zarząd przemysłowy koło Katowic poszukuje dla swego oddziału sprzedaży samodzielnie pracującego

pierwszorzędnego, młodszeo korespondenta

z odpowiedniem wykształceniem. Warunki: Obywatelstwo polskie, zupełne opanowanie języka polskiego i niemieckiego w słowie i piśmie, o ile możliwe znajomość języka angielskiego i francuskiego

W rachubę wchodzi tylko rzeczywicie pierwszorzędnie kwalifikowani kandydaci. Oferty z odpisami świadectw, dokładnymi życiorysami i fotografią pod dw 2458 do ekspedycji niniejszego pisma.

W sobotę, dnia 27 grudnia 1930 r., o godz. 18.30, rozstał się z tym światem, opatrzony Sakramentami św., po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, nasz najukochańszy ojciec, teść, dziadek, brat i stryj, ś. p.

Aleksander Nowacki

przeżywszy lat 77. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 31 grudnia r. b. o godz. 15-tej, z Zakładu św. Józefa na cmentarz farny przy ulicy Bukowskiej.

W ciężkim smutku pogrążeni
dzieci i rodzina.

Poznań, ul. Mostowa 3, ul. Fr. Ratajczaka 2.
Borszczów, Żnin, Mieścisko.

zw 26 075

W środę, dnia 31 b. m. w drugą bolesną rocznicę śmierci naszego nieodżałowanego męża i drogiego ojca, ś. p.

Romana Jaśkiewicza

odprawi się za spokój Jego duszy

msza św.

w kościele św. Marcina o godz. 8,30 o czym zawiadamia
rodzina.

Pw 7951-52,63

Za oddanie ostatniej przystugi, złożone dowody współczucia oraz liczne wieńce i kwiaty, jak i uczestnictwo w pogrzebie męża mego, ś. p.

Józefa Jarockiego

składam na tej drodze wszystkim, w szczególności zaś Przewielbionym Księżom, kanonikowi J. Schulzowi, ks. prof. Bączkiewiczowi, ks. dyr. Sulkowi, ks. dyr. Cieszyńskiemu, ks. Joachimowskiemu, ks. dyr. Kasprzykowi, wszystkim licznym Towarzystwom i Organizacjom, przedewszystkiem Bractwu Kurkowemu, Towarzystwu Powstańców i Wojaków, Towarzystwu Uczestników Powstania, Związki i Towarzystwu Restauratorów, Cechom, Chórowi „Arion” i jej dyrygentowi p. prof. Klichowskiemu, Krewnym, Przyjaciołom i Znajomym najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Żona z rodziną.

dw 2459

Restauracja - Winiarnia

plac Wolności 14a, dawniej Hungaria
poleca

**pierwszorzędną kolację
Sylwestrową**

5 dań Zł 8,—. Różne niespodzianki.

KONCERT Pw 7952-53,65

Uprasza się o zamówienie stołów.

Każdy uspołeczniony Obywatel winien być członkiem Poznańskiego Okręgu „CARITAS”. Tabliczki jałmużnicze

na najskuteczniejszym sposobem walki z żebractwem i włóczęgostwem.

Składka miesięczna wynosi minimalnie 1.— zł. Po tabliczki jałmużnicze należy się zgłosić do biura Poznańskiego Okręgu „CARITAS”. Nowy Rynek 13, parter. Tabliczki emalowane obowiązują do minimalnej składki 5 zł miesięcznie.

KSIEGI HANDLOWE

DRUKARNIA POLKA

Spółka Akcyjna
BYDGOSZCZ, MARZĄTKA FOCNA 10
Telefon 352

Kierownika

poszukuje dla mojej filii w Poznaniu. Język polski i niemiecki pożądanym. Posada być samodzielną i dobrze opłacaną. Kaucja potrzebna. Zgłoszenia piśm. lub osob. zw 27050

Fabryka Fortepianów W. Jähne,
Filia Poznań, Gwarna 10. Telef. 35-57.

Poszukuje się

2 elegancko umeblowanych pokoi

o ile możliwości w śródmieściu, z osobnym zupełnie niekierującym wejściem dla dwóch panów. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 27 072

Noc Sylwestrowa

Bal - Atrakcje - Występy

Uprasza się o rychłe zamawianie stołów

PALAIS ROYAL

Pw 7 955-57,890

Noc sylwestrowa można najprz. jęmniej spędzić

w „Moulin Rouge”

Restauracja - Winiarnia - Dancing
Kantaka 8/9 Tel. 33-69

12 atrakcyj — moc niespodzianek

Rendez-vous eleganckiego świata

w salach parterowych początek o godz. 9-tej wieczorem

na I. piętrze początek o godzinie 11-tej wieczorem.

Uprasza się osobiście o wcześnie zamawianie stolików

Wyborowa kuchnia!

Wyborowa kuchnia!

Pw 7 954-52,66

Tancerki

(parkietówki)

natychmiast mogą się zgłosić lub od 1 stycznia

„Trocadero”

Poznań, plac Nowomiejski 10a

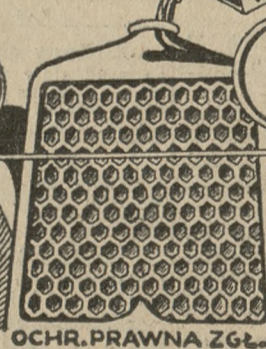
miedzy 8 a 9 wieczór.

zw 27 071

SZOFR mechanik, inteligentny, trzeźwy, posiadający dobre świadectwa, obeznan w instalacji elektrycznej, wodociągach i różnych maszynach. **poszukuje posady.** zw 27 06
ALBIN GĄSIÓREK, Czechowice 19
pow. Bielsko, Śląsk Cieszyński.

Uwaga! Automobiliści!

Używajcie

Wyl. dostawca: Adam Kotliński, Poznań, tel. 10-39

DYREKTOR

do dobrze prosp. Sp. Akc. w Poznaniu poszukiwany z 20 000 dla przejęcia udziału. Fachowe znajomości niepotrzebne. Zgłoszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 52,62. Pp 7945-52,62

PRZEMYSŁAWKA WODA KOŁONSKA DLA ZNAWCÓW

2. Nn. 2/30. **UCHWAŁA.** Postępowanie zapobiegawcze, wdrożone co do majątku Bernarda Seydaka, kupca w Nackle, umarza się, z powodu upływu terminu odroczenia wyplat. Nakło, dnia 21 listopada 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 6570

PRZETARG PUBLICZNY

W dniu 30 grudnia 1930 r., o godz. 11 przed poł., sprzedam w Splawiu powiat poznański za gotówkę największą dającym:

8 świań 4 100 kg. nw 6637
Zbiórka 10 minut przed przetargiem w Splawiu przed sołectwem.

Gabrysiak, urzędnik egz. Wydz. Pow. pow. poznańskiego.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Ślubne
obraczki, podarki imieninowe poleca Chwilkowski, św. Marcin 40, zdw 51 112

Dla Pana
koszule białe płócienne od 3.90 zł, smokingowe od 8.90, zefirowe od 6.50, nocne od 6.90 poleca Fabryka Bielizny J. Schubert, ul. Wrocławska 3. Pw 7479-49.110

Piekarnia
zdrojowa w Truskawcu częściowo zmechanizowana zaraz do sprzedania. Zgłoszenia L. Gerstman, Truskawiec. zdw 50 434

Antyki
wielki wybór. Poczta 22, sklep Pw 7699-57.858

Smoking
jak nowy wzrost 1.80 m tanio sprzedam. Górna Wilda 60, II, pfr., prawo. zdw 49 437

Kołdry
puchowe, wełniane. Materace wiosenne, wełniane i z włókna najtańszej. Używane przerabia zregulowaniem. Gnońska, Plac Świątokrzyski 1. zdw 50 623

Skład
kolonialny z towarami w urządzeniach, porcelaną i szkłem konkurencyjnie, z światłem elektrycznym oraz 2 pokojami i kuchnią z powodu stosunków rodzinnych zaraz do sprzedania. Adres wskaże Kurjer Poznański. zdw 50 782

Wózki
dziecięce dla tatek i rowerki: tanio. 27 Grudnia 15, podwórze. zdw 48 932

Sypialnie
bardzo tanio sprzedam stolarnia. Kwiatowa 6. zdpw 50 836

Praktyka dentystryczna
dobrze prosperująca w mieście powiat Wielkopolski do sprzedania lub wydzierżawienia z powodu zmian osobistych. Warunki dogodnie. Blizsze dane ustnie. — Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 50 784

Piekarnia
dobrze zaprowadzona w pełnym biegu od zaraz do sprzedania — Strzech Franciszek, Gniezno, ul. Wawrzyńska 30. zdw 50 175

Ładnie będzie w mieszkaniu
gdzie ozdobić je obrazami firmy Witold Leworski, Wrocławska 34, "specjalność" — oprawa obrazów. Pw 6021 43 134

Dla Pani
koszule płócienne od 1.90 trykotowe do 2.25, nocne od 5.90 poleca Fabryka Bielizny J. Schubert, ul. Wrocławska 3, Wykonanie solidne. Pw 7478-49.108

Skład
nażający się na każdą branżę sprzedam. Woźna 21. zdw 50 826

Dom
ze składem kolonialnym, 7 pokoi, budynki masywne, 5 mórg ogrodu w dużej wsi, sprzedam. Oferty Kurjer zdw 50 807

Pies (wilk)
na sprzedaż, św. Wojciech 31, tylny dom, Solarski. zdw 50 808

Skład
kolonialny z mieszkaniem wolny od pierwszego. Adres wskaże Kurjer zdw 50 854

Przedsiębiorstwo handlowe
bezkonkurencyjne, centrum Poznania, 2 pokojowym mieszkaniem, tylko katolikowi zaraz z powodu wyjazdu zagranicę sprzedam. Cena 20 000. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 426

Najlepszym dostawcą
jest i będzie Hurtownia Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. — Tamże sprzedaje się bez wyjątku każdemu najtańszej — garnitury na umywalkę 7 1/2 złotego — szklanki kolorowe 8 1/2 złotego — szklanki tylko 10 groszy. — Noże widelce kokosowe alpakowe — serwisy stołowe — szkło, kieliszki na Sylwestra zupełnie tanio. zdw 50 905

Jadalnię
dębowa oraz fortepian sprzedam. Zgłoszenia od 6-8. Sienna 14, III, lewo. zdw 50 904

Skórki
blamy, futra męskie ceny hurtowe. Hankiewicz, Wielka 9, wchód Szewska. zdw 51 102-3

2 maszyny
śmieskie Singera okrągłe członka sprzedam tanio Warsztat Mechaniczny, Kraszewskiego 5. zdw 50 955-6

Gramofony
Płyty gramofonowe mechanizmy
ceny najniższe Feliks Balof, ul. Woźna 12. Pw 7483-4-49.139/40

Ładne
antykowe 10/10 z nocnym stolikiem, wieczorowy szal, waga decymalna na sprzedaż. Frankowski, Bawerzyna Mielżyńskiego 22, wprost, podwórze. zdw 50 947

Planino
krzyżowe. Półwiejska 11, podwórze lewo, III, prawo. zdw 51 074

Dom
z ogrodem sprzedam. — Mosina, Garbarska 28. zdw 51 131

Zamiana
740 morgowy majątek, najwyższa kultura, żywy i mądry inwentarz nadkompletny, żniwo, gorzelnia w biegu, zamknięcie na czynszową kamienicę Poznań lub inne większe miasto. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 063

Skład
duży, mieszkanie, w Poznaniu, 24 lata w jednym rekach, z powodu choroby zaraz sprzedam. Adres Kurjer zdw 51 086

Gospodarstwo
110 mórg, ziemia pszenna, z pełnym uprawieniem, w tem 32 morgi łąk nadtopielich, z wydobyciem torfu, budynki masywne, w roku 1926 budowane, twarde kryte, natychmiast do nabycia po cenie bardzo korzystnej. Zgłoszenia Kurjer Poznań zdw 50 890

Nuty
na salonówkę 120 utworów za 250 zł sprzedam. Brzeziński, Ostrów, Kolejowa 39. zdw 50 888

Gramofon
szafkowy ładny, dwusprężynowy tanio sprzedam. Marszałka Focha 29, I, lewo, front. jw 5 276

Meble — antyki
brzozowe, mahoniowe, orzechowe korzystnie na sprzedaż zarazem odnawiam fachowo meble wszelkiego rodzaju. Magazyn mebli, Strzelecka 80, przez podwórze. zdw 51 142

W Poznaniu
plac z bocznicą przy szosie do sprzedania lub na składnicę do wydzierżawienia. Oferty do Kurjera zdw 51 127

Gramofony
płyty, przybory
najniższe ceny
Bruzdziński i S-ka, Wielka 18. zdw 51 150

Opony
wzmocnione 32 x 6 tanio sprzedam. Poznańska 27, rzeźnictwo. zdw 51 032

Futro
męskie pierwszorzędne sprzedam. Skarbowska 14, parter, prawo. zdw 50 995

"Informator" poleca składy
Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 51 000

Fuzje
120 i 160 zł. Dybalska, Górna Wilda 15. zdw 51 019

Angielski
szpilki tanio na sprzedaż. Staszcza 17, tylny dom, parter. zdw 51 109

Skład
kolonialny z urządzeniem, towarami, pokój, kuchnia, 6 000 zł sprzedam. Klos, Poczta 30. zdw 51 095

Motory elektryczne
na prad stały 220 i 440 volt A. E. G. Siemens 1, 4, 5 i 7 K. M. korzystnie sprzedam Franpol, Grobla 27, telefon 32-65. zdw 51 165

Restauracje
z pełnym wyszynkiem z powodu wyjazdu natychmiast sprzedam. Adres Kurjer zdw 51 184

Skład i motocykl
tanio sprzedam zaraz. Św. Marcin 78a, Liebek. zdw 51 176

5 KUPNA

Opony i detki
samochodowe wszelkich rozmiarów naprawia wskupuje i zamienia "Wulka", parowy zakład wulkanizacyjny, Poznań, ul. Długa 10. zdw 50 122

Kupię
wilki 5-8 pokrój w pobliżu tramwaju. Szczegółowe oferty upraszam pod zdw 49 354 Kurjer.

Maszyny
do szycia używane kupię, dobrze zaplacie. Wolnica 4-5, I, lewo. zdw 51 171-2

Kupię
dom z ogrodem lub bez, w Poznaniu lub w okolicy, przy wpłacie 15-20 tys. zł. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera zdw 50 983-4

Gramofon
walizkowy kupię. Restauracja, Fredry 6. Pw 7 949-52.56

Koncesje
na dorozkę samochodową kupię zaraz. Oferty Kurjer zdw 51 148

6 KAMIENICE

Willę
pieciopokojową z ogrodem, cena 15 000, zaraz sprzedam. Czarnacki, Ratajczaka 13. zdw 51 045

7 PIENIĄDZ

55-60
tysięcy zł. pożyczki poszukuje I. hipoteka realności miejskiej, popularna pewność (pośredniczy wykluczeni) Zgłoszenia Kurjer zdw 50 432

Wspólnik
szofer z gotówką 3 000 zł poszukiwany. Oferty Kurjer zdw 50 828

200.—
pożyczki poszukuje natychmiast. Warunki Kurjer zdw 50 930

5 000 do 7 000
złoty potrzebuję na pierwszą hipotekę na gospodarstwo 130 morgowe. Gdzie? wskaże Kurjer Poznański zdw 50 802

4-8 tysięcy
poszukuje na I. hipotekę na prow. 2 1/2% zysku mies. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 008

Komu
procenty nie wystarczają na utrzymanie i przeżywa resztkę kapitału, proponuję tylko inteligentnym i solidnym, kobiecie lub mężczyźnie, przystąpić kapitałem do 15 000 zł do spółki nowopowstałego bezkonkurencyjnego przedsiębiorstwa codziennej potrzeby, sprzedaż tylko gotówkowa, utrzymanie zabezpieczone oraz wysokie zyski. Kurjer zdw 51 010

Poszukuję
kierownika młyn, kancja 6-10 tys., inkasenta kancja 3-8 000. Oferty: Młyn parowy, Lubasz. zdw 50 102

8 DO WYNAJĘCIA

Skład
mieszkanie rynek, Ostrów Wielkopolska, korzystnie do oddania Agencja Kurjera, Ostrów Rynek 35. nw 6 557

Mieszkanie
5 pokojowe nowoczesny komfort, willa, zachodnia dzielnica Poznania zaraz do wynajęcia wprost od właściciela za czynszem 3000 zł. Oferty poważnych reflektantów pod zdw 50 661

Pokój
kuchnia 500 zł w tem półrocza dzierżawa od gospodarza. Wskaże Kurjer zdw 50 794

Pokój próżny
z urządzeniem kuchni do wynajęcia, oświetlenie elektryczne, łazienka. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 798

Lokal handlowy
przy ul. Półwiejskiej 20, z przyległymi 2 ubikacjami od 1 stycznia do wydzierżawienia Zgłoszenia przyjmuje gospodarz domu. zdw 50 797

Pokój
kuchnia centrum za miesięczną dzierżawę dwupokojowe. Mroczkowski, W. Król, Jadwigi 11, skład. zdw 50 924

Dwa
pokoje kuchnia, wygodny na Wildzie, zwrot dzierżawy za 15 miesięcy. Adres Kurjer zdw 50 915

Mieszkanie
4 pokojowe komfortowe na II. piętrze, słoneczne wprost od gospodarza do wynajęcia zaraz. — Adres Kurjer zdw 50 936

Pokój
kuchnia 700 złotych w tem rok czynsz zaplacił, wynajmie "Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 50 967-8

2
pokoje kuchnia, łazienka 2 500 rok dzierżawa. Jeżyce, Sołtyśki, Prusa 18. zdw 51 144

Pokój
kuchnia, piwnica, ogród, światło elektryczne, przy dworcu Luboń pod Poznaniem, Roczny czynsz. Informacja — szkoła Luboń. zdw 51 137

Mieszkania
pokój i dwa pokoje, kuchnia, korzystnie odda Biuro Handlowe, Kantaka 1, II. zdw 51 052

Mieszkanie
Willi 7 pokoi kuchnia z ogrodem korzystnie odda Biuro Handlowe, Kantaka 1, II, piętro. zdw 51 051

Mieszkanie
3 pokoje kuchnia od właściciela blisko centrum, zaraz. Adres Kurjer zdw 51 049

Mieszkanie
trzy-pokojowe, dzierżawa tania, odda Czarnacki Ratajczaka 13. zdw 51 044

Mieszkanie
6 pokojowe, komfort, willi Sołacz z ogrodem wolne. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 186

Mieszkania
1, 2, 3, 5 pokojowe od gospodarza Klos, Poczta 30. zdw 51 006

Mieszkanie
4 pokojowe z kuchnią i przynależnościami do wynajęcia wprost od właściciela. Wiadomość w biurze adw. H. Kwicziński w Poznaniu, Fredry 1, I, p. zdw 51 025

"Informator" poleca mieszkania
Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 50 998

9 SZUKA MIESZK.
Pokoju
i kuchni wprost od gospodarza poszukuje, dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer zdw 50 852

Poszukuję
3-5 pokoi wprost od gospodarza Agencji wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 848

Pokoju
i kuchni od gospodarza poszukuje młode małżeństwo na posadzie. Dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer zdw 50 843

3 pokoi
komfortowych poszukuje. Oddam wzajemnie podwórzowe dwupokojowe kuchnia, śródmieście. Bez pośrednictwa. Oferty Kurjer zdw 51 066

3 pokojowego
mieszkania z kuchnią wprost od gospodarza poszukuje dzierżawa zgóry. Pośrednicy wykluczeni. — Oferty Kurjer zdw 51 048

Do
3 500 dam za mieszkanie. Oferty Kurjer zdw 51 117

2 pokoi
kuchnia, łazienka, możliwość śródmieścia, najwyżej drugie piętro, poszukuje bezdzietne małżeństwo zaraz lub 1 lutego. Zgłoszenia "Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57.872. Pw 7 921-57.872

11 POKOJE UMEBL.
Elegancki
niekrepujący 2 ózka, panie, panowie panowie przyjezdni Dąbrowskiego 49 podwórze, II pfr. Relewicz. zdw 50 256

Pokój
dwom osobom, Śniadeckich 1, III, lewo. zdw 50 270

Pana
na wspólny pokój Półwiejska 29, parter, prawo. zdw 50 546

Pokój
frontowy, jasny bez pościeli panu wynajmie. Przemysłowa 31, II, piętro, prawo. zdw 50 776

Słowackiego
34, I, lewo, pokój. zdw 50 837

Pokój
wynajmie, Mickiewicza 17 parter, lewo. zdw 50 835

Pokój
wolny, Adama Jeskego 2, parter, prawo. zdw 50 834

Pokój
wynajmie 1 lub 2 osobom Szewska 12, III. zdw 50 770

Wynajmę
pokój od zaraz małżeństwu. — Wspólna 12 lewo, koniec Górnej Wildy. zdw 50 767

Centrum
pokój frontowy dobrze sytuowanemu panu oddam. Marcin 18, III, lewo. zdw 50 766

Pokój
wynajmie, Kościelna 15, III, prawo. zdw 50 781

Pokój
wynajmie, Czesława 12, drugie piętro, lewo. zdw 50 792

Pokój
z centralnem ogrzewaniem od 1. I. 31, Jasna 16, III, piętro zdw 50 817

Pokój
dla panów, Nowak, Wielkie Garbary 21. zdw 50 814

Pokój
lepsze panu Szamarszewskiego 23, III, prawo. jw 5 269

Pokój
umeblowany, duży frontowy, elektryczność, łazienka centralne ogrzewanie od 1. I, wynajmie panu. Poczta 5, II, prawo. zdw 50 877

Pokój
dla dwóch panów, Wierzbicice 18, parter, prawo. zdw 50 873

Niekrepujący
komfortowy, Orzeszkowej 16, III zdw 50 872

Pokój
ładny, 3 Maja 5, III, lewo, front. zdw 50 870

Pokój
klatki schodowej, elektryczność, ewentualnie utrzymanie Małeczkiego 27, III. zdw 50 867

Pokój
dla 1 lub 2 lepszych panów. — Wrocławska 3, III zdw 50 864

Pokój
umeblowany, Niegolewskich 6, IV, lewo. zdw 50 860

Pokój
duży umeblowany, pościel pożałana. Fr. Ratajczaka 13, III. zdw 50 738

Inteligentnym
dwuosobowy pokój Wielka 15, wysoki parter prawo. zdw 50 856

Pokój
czysty, oddzielny, Kopernika 3, IV., prawe schody. zdw 50 543

2 pokoje
łącznie, sypialnia i gabinet, ładne, jasne, wynajmie dwom panom najchętniej z utrzymaniem, ewentualnie z pościelą. Małeżństwo z dzieckiem nie wykluczone Okolica Parku Wilsona Zgłoszenia do Kurjera zdw 50 804

Pokój
wejście z klatki schodowej, elektryczność. Strzelecka 5, II., pr. zdw 50 937

Wynajmę
pokój z telefonem. Św. Marcin 14, III, prawo. zdw 50 928

Pokój
2 panom. Wielkie Garbary 55, I, lewo. zdw 50 927

Pokój
1. 1. Wielkie Garbary 5, III, lewo. zdw 50 926

Pokój
do wynajęcia z osobnym wejściem zaraz. Św. Wojciech 1, I. zdw 50 921

Centrum
pokój front., umebl. wynajmie od 1. 1. 31, z utrzymaniem częściowo lub bez. Murna 3, parter, prawo. zdw 50 929

Niekrepujący
klatki schodowej panom Wysoka 4, I, prawo. zdw 50 919

Dwuosobowy
tani. 27. Grudnia 19, Strzelecka. zdw 50 912

Pokój
elegancki tylko dla pana. Wały Jana 11, parter, prawo. zdw 50 911

Pokój
dwuosobowy, elektryczność. — Wrocławska 10-11, III, lewo, na różnik Golebiew. zdw 50 916

Pokój
słoneczny do wynajęcia, Frynkowski, Patr. Jackowskiego 29, III., lewo. zdw 50 917

Pokój
duży 2 osoby zaraz. Ul. Poznańska 58, II., lewo. zdw 50 918

Pokoje
umeblowane zaraz. Aleje Marcinkowskiego 2 a, II. zdw 50 803

Dwuosobowy
Kozłowska, Focha 38. zdw 50 806

Pokój
wspólny jednemu panu, Nowak Grunwaldzka 25, I, piętro. zdw 50 855

Pokój
dla pana, Jeżyce, Zórawia 13, I., prawo, front. zdw 50 850

Przyjmę
panienki na pokój. Winklerowa, Grobla 6. zdw 50 849

Dla
dwóch panów pokój 1. I., II. piętro, prawo, Aleje Marcinkowskiego 1. zdw 50 845

Pokój
próżny zaraz wynajmie. Patrona Jackowskiego 30, II., w podwórze. zdw 50 931

Pokój
wynajmie, Czesława 12, drugie piętro, lewo. zdw 50 914

Centrum
wspólny, frontowy utrzymaniem, Marcina 29, III. zdw 50 906

Pokój
dwom panom lub paniom, elektryczność, Mickiewicza 15, III., lewo. zdw 50 896

Pokój
wynajmie, Mickiewicza 24, podwórze, Czekanowska. zdw 50 899

Pokój
dla 2 panów, Rybaki 8, front. II., prawo. zdw 50 898

Zielona 1
I., lewo, frontowy, elektryczność jedno - lub dwuosobowy. zdw 50 902

Drugiego
pana pierwszego. Plac Nowomiejski 10b, I. zdw 50 901

Pokój
dobrze umeblowany niekrepujący. Nowak, Młyńska 3, IV. zdw 50 900

1-2

Pokój
Kraszewskiego 7, III, lewo.
jw 5 277

2 pokoje
gabinet mebli, sypialnie, wy-
naje. Oferty Kurjer jw 5 271

Pokój
umeblowany 1-2 osobom wynaj-
me. Słowackiego 48, II, prawo.
jw 5 275

Słoneczny
łazienka, elektryczność, Langie-
wicza 8, I, lewo. zdw 51 145

Łazarz
elegancki pokój. Maleckiego 17,
I, lewo. zdw 51 203

Jeżyce
eleganckie pokoje utrzymaniem,
bez wspólny. Jackowskiego 21,
III, lewo. zdw 51 202

Pokój
frontowy solidnemu panu. Górna
Wilda 45, I, lewo. zdw 51 143

Pokój
utrzymanie. Różana 23, II,
zdw 51 140

Pokój
dla pana. Wielkie Garbary 8, II,
lewo, podwórze. zdw 51 080

Pokój
lepszymu panu. Grobla 30, II,
lewo, narożnik Wielkich Garbar.
zdw 51 075

Pani
czysty pokój. Sew. Mielżyńskiego
22, Świątkowska. zdw 51 126

Pokój
frontowy, elektryczność. Skryta
1, I, prawo. zdw 51 121

Pokój
wynajme starszemu panu lub pa-
ni. Strzelecka 11, II, lewo.
zdw 51 139

Pokój
panu, elektryczność, ogrzewanie.
27 Grudnia 19, III, prawo.
zdw 51 135

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Gro-
bla 9, parter, lewo. zdw 51 134

Pokój
dla pań. Zupańskiego 3, I, wprost
zdw 51 132

Przy
dworcem pokój. Focha 27, IV,
II, piętro, lewo. zdw 51 160

Wspólny
pokój dla dwóch panów do wy-
najęcia od 1. I. 31. Za Grobla 6,
II, piętro, prawo. zdw 51 159

Małżeństwu
lub panom wynajme. Przybylska,
Traugutta 5. zdw 51 158

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Ma-
leckiego 33, I, prawo. zdw 51 157

Pokój
wynajme od 1. I. 31. Garncarska
10, II, Grzeszkowiak. zdw 51 156

Przyjmę
2 panów na pokój zaraz. Światło
elektryczne. Grobla 1 a, III.
zdw 51 155

Mały
pokój solidnemu panu. Kocha-
nowskiego 1, Tomczak. zdw 51 153

Małżeństwu
pokój umeblowany z urządzeniem
kuchni zaraz. Adres Kurjer
zdw 51 147

Pokój
umeblowany Prusa 19, III, lewo
jw 5 273

Komfortowy
frontowy 1-2 wynajme. Pocztowa
21, I, prawo. zdw 51 053

Panią
na wspólny pokój osobne wejście.
Św. Wojciech 25, III, lewo.
zdw 51 035

Pokój
umeblowany od 1 wynajme. Mo-
stowa 37, IV, piętro. zdw 51 040

Pokój
ewentualnie dwa ładnie umeblo-
wane przy Parku Wilsona. tele-
fon, centralne ogrzewanie, łazien-
ka. Wyspiańskiego 10, III, pra-
wo. zdw 51 038

Pokój
z klatki schodowej. Kanałowa 17,
Lesiewiczowa. zdw 51 037

Pana
na wspólny, sympatyczny, balko-
nowy, I piętro. Zielonacka, Mo-
stowa 14. zdw 51 031

Skromny
pokój wynajme Szyperka 17, II,
piętro, lewo. zdw 51 046

Pokój
niekrepujący spokojnemu panu
wynajme Wierzbiciele 59, I, le-
wo. zdw 51 064

Pokój
dwóm panom 1 stycznia wynajme.
Kańciak, Wierzbiciele 66.
zdw 51 053

Dwa
pokoje, telefon także na biuro.
Działyskich 3, II, prawo.
zdw 51 056

Pokoje
umeblowane dla małżeństw odda
Biuro, Kantaka 1, II. zdw 51 050

Pokój
umeblowany małżeństwu od 1.
Górna Wilda 31, Wiatr.
zdw 51 173

Pokój
dwuosobowy, frontowy z utrzy-
maniem lub bez. Górna Wilda
80, II, prawo. zdw 50 883

Panience
wspólny pokój. Szewska 20, III,
lewo. rw 12 641

Pokój
czysty panu wynajme Grobla 26,
I, prawo, wchód lewy rw 12 634

2
pokoje wynajme zaraz i mały na
parterze. Łakowa 10, Bodzan.
zdw 51 173

Tani
dwuosobowy. Matejki 45, II, le-
wo. zdw 51 179

Pokój
umebl. elektr. dla 2 pań za-
raz. Wszystkich Świętych 8, II,
piętro. zdw 51 182

Panom lub małżeństwu
bez kuchni, frontowy, śródmie-
ście. Mostowa 5, III, prawo.
zdw 51 181

Pokój
wynajme. Śniadeckich 4, wysoki
parter, lewo. zdw 51 133

Dwuosobowy
pościel pożądana, Wielkie Gar-
bary 50, parter, lewo rw 12 636

Pokój
wolny, obiady. Góralska, Domi-
nikańska 7, III. rw 12 643

Pokój
Mostowa 37, I, piętro, prawa.
rw 12 639

Ładnie
umeblowany pokój od 1 stycznia
1931 wynajme. Mickiewicza 5, I,
prawo. rw 12 631

Pokój
wynajme. Wielkie Garbary 33,
III, prawo. rw 12 637

Pokój
wspólny dla panienki z własną
pościelą od zaraz. Dobrowolska,
Wodna 5, II, piętro. zdw 51 253

Pokój
2 panów osobne wejście. Chwa-
liszewo 67, IV. zdw 51 163

Pokój
elektryczność, łazienka, Rataj-
czaka 11a, 3 wejście, Haufta.
zdw 50 882

Pokój
wynajme. Kopernika 8, parter,
lewo. zdw 50 880

Mielżyńskiego 25 a
II, prawa, pokój bez pościeli.
zdw 51 047

Pokoik
wynajme. Św. Czesława 17, IV,
lewy wchód. zdw 51 042

Pokój
frontowy niekrepujący 1. I. wy-
najme. Grablajanova, Kana-
łowa 4, I. zdw 50 936

Duży
pokój używanie kuchni. Chel-
mońskiego 2, parter. zdw 50 991

Pokój
umeblowany dla pani lub pana.
Kraszewskiego 9 a, I, piętro
zdw 51 105

Pana
przyjme na pokój wspólny. Po-
dorecka, Św. Marcina 41, IV.
zdw 51 014

Pokój
dwuosobowy, ładnie umeblowany
osobne wejście, elektryczność.
Aleje Marcinkowskiego 23, Ba-
czykowska. zdw 51 011

"Informator"
polecą pokoje
Ratajczaka 15 (Pasaż).
zdw 50 997

Panienka
na pokój. Adamczyk, Ratajczaka
14. zdw 51 017

Pokój
dla panów. Ginterowicz, Ogrodowa
5. zdw 51 077

Pokój
panu 27 Grudnia 5, front, Nadol-
ny. zdw 51 076

Lepszy
pokój dla panów. Szyperka 1,
III. zdw 51 116

Pokój
Aleje Marcinkowskiego 20, po-
dwórze, prawo, II. zdw 51 115

Pokój
2 osoby utrzymaniem (najchętniej
panienki) od 1. I. Grottera 14,
inżynierowa Nowicka, od 2-4.
zdw 51 114

Pokój
do wynajęcia. Strusia 2, III, pra-
wo. zdw 51 113

Pokój
balkonowy utrzymaniem 1, 2 oso-
bom. Słowackiego 25, I, lewo.
zdw 51 111

Pokój
do wynajęcia 2 panom lub mał-
żeństwu bezdzietnemu. Ul. Ma-
leckiego 17, III, lewo. zdw 51 108

Pokój
dla dwóch panów zaraz. Hendel,
Długa 4, front, III, piętro.
zdw 51 106

2 pokoje
umeblowane do wynajęcia od 1.
I. na wysokim parterze, elek-
tryczność, front, łazienka. Adres
Waly Jagielly 3, Bodzan.
zdw 51 023

Pokój
z klatki schodowej elektryczność
od 1. I. 31. do wynajęcia. Róż-
rowa. Zamkowa 4b, wejście z
Pocztowej. zdw 51 002

Elegancki pokój
ewentualnie dwa urządzeniem ku-
chni, telefonem, zaraz osobie so-
lidnej wynajme Kochanowskiego
5, II, lewo, telefon 16-50.
zdw 51 104

Pokój
umeblowany. Św. Marcina 13, III,
prawo, front. zdw 51 180

Pokój
dwóm osobom lub małżeństwu.
Mostowa 26, IV wchód, Nowak.
zdw 51 124

Pokój
1 lub 2 osobom. Jankowa, Wiel-
ka 17, II. zdw 50 977

Pokój
Przemysłowa 12, III, prawo.
zdw 51 120

Pokój
1-2 osobowy. Za Grobla 2, I.
zdw 51 052

Elegancki
pokój solidnemu panu. Wielkie
Garbary 29, III, lewo.
zdw 51 018

Pokój
Grobla 9, I, prawo. zdw 51 026

Pokój
2 panom lub pań. Krzyżowa 5,
II, lewo. zdw 50 996

Pokój
umeblowany bez pościeli ewentl.
małżeństwu. Krzyżowa, Spo-
kojna 27. zdw 51 027

2
panom. Łakowa 13, Bielawska.
zdw 51 024

Pani
wspólny pokój. Czaplińska, Wiel-
kie Garbary 14. zdw 50 941

Pana
na wspólny pokój. Rybaki 26,
Dabert. zdw 50 948

Drugiego
pana, frontowy. Piekary 4, III.
zdw 50 949

Elegancki
pokój zaraz. Patschowska, Pod-
górna 13. zdw 50 950

Elegancki
pokój dla 1-2 panów zaraz. —
Wierzbiciele 37a, parter, prawo.
zdw 50 952

12 SZUKA POKOJU

Klatki
schodowej pokoju bardzo dobrze
umeblowanego zupełnie niekre-
pującego poszukuje dyrektor fa-
bryki. Oferty Kurjer zdw 50 596

Pokój
niekrepujący dla pani potrzebny
piśmiennie z podaniem ceny do
Kurjera zdw 50 647

Poszukuje
2 próżnych pokoi urządzeniem ku-
chni, centrum, zaraz bezdzietnej
inteligentnej małżeństwo. Oferty
Kurjer zdw 50 863

Małżeństwu
bezdzielne poszukuje pokoju od
1 stycznia urządzeniem kuchni, e-
lektryczność, osobnym wejściem,
okolicy Dąbrowskiego. Oferty
Kurjer zdw 50 901

Pokoju
bezdzielne małżeństwu poszukuje.
Oferty Kurjer zdw 50 932

Pokoju
umeblowanego ze światłem elek-
trycznym i ogrzewaniem poszuku-
je od 1 stycznia spokojny młody
pan. Oferty z podaniem ceny Ku-
rjer zdw 50 813

Małżeństwu
szuka pokoju do 40 zł, pościel
własna. Oferty Kurjer
zdw 50 908

Wspólnego
pokoju od 1. okolica pl. Wolno-
ści do 50 zł miesięcznie. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 50 938

Poszukuje
dobrze umeblowanego pokoju. —
Oferty Kurjer zdw 50 844

Pokoju
zupełnie niekrepującego szukam.
Oferty wraz z podaniem ceny
Kurjer Poznański zdw 51 133

Oficer
emer. szuka pokoju umebl. z ca-
łodziennem ewentl. częściowym u-
trzymaniem. Oferty z ceną Ku-
rjer jw 5 272

Pokoju
poszukuje krawiec, człowiek spo-
kojny i uczciwy, równocześnie na
pracownię, najchętniej w śród-
mieściu. Łaskawe zgłoszenia pro-
szę do Kurjera zdw 51 070

"Informator"
poszukuje pokój
Ratajczaka 15 (Pasaż).
zdw 50 999

Pokoiku
umeblowanego (bez pościeli) śród-
mieściu nie drogo od 1. poszuku-
je spokojny pan. Oferty z poda-
niem ceny Kurjer pod zdw 51 013

Pokoiku
niekrepującego szukają brat, sio-
stra (śródmieście). Zgłoszenia
zdw 51 023

51000

nakładu posiada tygodnik
Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe.
OGŁOSZENIA

przedsiębiorstw z masową produkcją, przeznaczoną dla naj-
szerszych warstw, znajdują w nim najodpowiedniejszy organ.
Zamówienia wprost i przez wszystkie agencje ogłoszeniowe
upraszamy do każdego poniedziałku godziny 10 przed poł.

Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu
Św. Marcina 70.

13 LOKALE

Większe
przedsiębiorstwo przemysłowe po-
szukuje w Poznaniu ca 250 m
kw. ubikacji nadających się na
ubikacje fabryczne i biuro Oferty
pod dw 2444

Ładny biurowy
3 pokojowy osobne wejście zaraz
do wynajęcia. Św. Marcina 66 I,
prawo. Pw 7705-52.20

Skład
z piwnicą odstąpię zwrot kosztów
2 000. Ślusarska 5, (skład).
zdw 50 909

Garaż
przy Starym Rynku do wynaję-
cia. Zgłoszenia: Karaś, Pocztowa
3. zdw 51 152

Duży
pokój na biuro parter z telefo-
nem do wynajęcia. Telefon 24-47
zdw 51 007

14 DZIERŻAWY

Skład
przy ruchliwej ulicy w Inow-
clawiu, obszerny z przyległymi
dwoma ubikacjami i dużą piw-
nicą od 1. I. 31. do wynajęcia.
Zgłoszenia przyjmuje B. Lemon.
Chelmno n/Wisłą, ul. Frankisz-
kańska 4 II zdw 50 788

Wydzierżawie
od 1. I. 31. skład żelaza w pel-
nym biegu, dobrze prosperujący
pod dogodnymi warunkami. Zgło-
szenia pod Fr. Bartz, Lubin II,
p. Wydartowo, pow. Mogilno.
zdw 50 891

Dzierżawy
170 mórg i 400 mórg probostwo
na Kujawach żywym martwym
inventarzem, udzieli informacji
Kłos, Pocztowa 30. zdw 51 093

15 UZDROWISKA

Krynica pensjonat "Flora"
komfortowo urządzone, centralne
ogrzewanie wodne, bieżąca ciepła
i zimna woda, 3 min. pieśno do
Nowych Łazienek, kuchnia wy-
bora, kierownictwo i obsługa
solidna. zdw 49 360

Krynica
Pensjonat Reduta" Heleny No-
wackiej centrum miasta otwar-
ty od 15 grudnia poleca ciepłe
pokoje całodziennym wykwin-
tem utrzymaniem od 11 zł
dw 2281

Krynica
pensjonat Lotos vis a vis No-
wych Łazienek, bieżąca ciepła
i zimna woda, komfort, kuchnia
wykwintna, ceny niskie.
zdw 50 985

17 PODZIĘKOWANIA

Związek
Zachodniego Polskiego Przemysłu
Cukrowniczego ofiarował na ubo-
gi miasta Poznania kwotę 500
złotych. Za hojny dar składam
ofiarodawcy imieniem ubogich
miasta Poznania serdeczne po-
dziękowanie. Prezydent stoł. mi-
asta Poznania (—) Ratajski.
zdw 50 832a

16 OSOBISTE

Za
długi żony mej Teresy z domu
Trzepak nie odpowiadam. Mi-
chał Sitek. zdw 51 151

Panią
siedzącą w kawiarni Hoffmanna
przy moście Chwaliszewskim w
dniu 24. 12. 30 o godz. 6 wiecz.
prosi pan z sąsiedztwa o spotka-
nie. Kurjer zdw 50 841

Nieznajomemu
panu Z. W. z Miłosna dziękuję
za życzenia świąteczne, proszę o
kilka słów. Maryja M. zdw 51 041

Unieważniam
weksle na sumę 750 zł, płatne do
22. 9. 31. dane firmie „Radjoton”.
Półwiejska 4. Klementyna, Cze-
sław Mielcarzewicz, żyrant D.
Rosłński. zdw 51 160

Dawn
ślicznie... Proszę pisać Kurjer
zdw 50 769

21 ZGUBY

Zgubiłem
książeczkę wojskową na nazwi-
sko Heller Wacław Poznań
Chwaliszewo '38. zdw 50 793

22 ROZMAITE

Chiromantka
Focha 29, III, prawo, przepowia-
da przyszłość systemem Lenor-
mand. zdw 51 170

Maskowe
kostjumy oryginalne nowe wypo-
życzam. Olszańska, Św. Marcina
33, dom boczny, prawo, III.
zdw 50 622

Kostjumy
maskowe nowe wypożyczam. —
Stankiewicz, Mostowa 26.
zdw 50 624

Maskowe
kostjumy tania wypożyczam „Ja-
nina”. Górna Wilda 13.
zdw 50 677

Przerabiam
naprawiam garsonki, swetry, pu-
lowery itp. „Tricot”. Szymań-
skiego 10, III. Pw 7502-50.52

Łyżwy
do ostrzenia i niklowania przy-
jmuje szlifiernia Ed. Karge. Po-
znań, ul. Nowa 7. Pw 7 697-51.119

Baczność p. lekarze wet.
W większym mieście powiatow-
em, węzeł kolejowy kilkadzie-
siąt majątków ziemskich w po-
wiecie, wielka praktyka dla le-
karza wet., ponieważ lekarz wet.
dla osobistych względów wypro-
wadził się do Niemiec. Miejska
nie 4 pokojowe tanie, przy ku-
ku zapewnione. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 50 795

Maskowe
kostjumy wypożyczam, wielki wy-
bór. Pawlikowska, Poznań, Woź-
na 15. zdw 12 600

Maskowe
kostjumy jedwabne wypożyczam.
Szymańska, Nowa wchód Murza
2. zdw 51 003

Kostjumy
maskowe nowe
najoryginalniejsze mo-
dele wypożyczam, ceny
przystępne równocześ-
nie wykonuje suknie
balowe, wieczorowe —
pierwszorzędnie w 24
godzinach. Salon Mód
Modes de Paris, Św.
Marcina 34, II, piętro.
zdw 50 674

Maskowe
kostjumy wypożyczam. Półwiejska
6, I, lewo. zdw 51 123

Maskowe
kostjumy męskie, damskie (tur-
bany) wypożyczam. Półwiejska
24, parter, prawo. zdw 51 187

Chłopczyka
półrocznego oddam na własne bez
wynagrodzenia. Oferty Kurjer
rw 12 630

Kostjumy maskowe
najoryginalniejsze modele dla Pań
z towarzysztwa wypożyczam „Fę-
mina”. Fredry 3. zdw 51 162

23 OZENKI

Suknie
balowe, wieczorowe, wizytowe
oraz wszelką garderobę damską
wykonuje bardzo elegancko i po
cenach przystępnych. M. Smu-
ra, Podgórna 12b, parter, prawo.
zdw 51 005

Kostjumy
maskowe, suknie balowe wykona-
je. Kopernika 7. zdw 51 012

Dentystki
panny do lat 28, dobrze syntowa-
na, szukam dla mego krewnego,
erzaminowanego dentysty, posia-
dającego dobrze prosperującą
praktykę. Cel matrymonjalny.
Pośrednictwo krewnych mile wi-
dziane. Oferty Kurjer zdw 51 161

Kawaler
lat 32, przystojny z gotówką 30
tysięcy zł szuka zgrabnej panny,
posiadającej skład. Cel matrymo-
njalny. Oferty Kurjer zdw 50 790

Tysiące
bogatych pań pragnie wyjść za-
mąż za inteligentnych panów,
nawet bez majątku. Kto chce
się szybko i dobrze ożenić niech
się zwróci do największego bu-
ra matrymonjalnego „Postęp”.
Warszawa Senatorska 38 N° 2.
Zgłoszenia wysyłamy kilkaset ofert
do wyboru. nw 6 401

Młody
nieskalanej przeszłości poszukuje
przyjaciółki, która by dopomogła
ukończyć studia. Cel matrymo-
njalny. Oferty Kurjer zdw 50 810

Dwie
koleżanki lat 85. Wielkopolska
posiad gotówkę i wyprawę. Kreso-
wianka mająca umeblowane miesz-
kanie, poznają panów Cel ma-
trymonjalny. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 50 863

Wdowa
skromnym mieszkaniem poszukuje
pana na stanowisku Cel matry-
monjalny. Oferty Kurjer
zdw 50 853

Poszukuje
meza dla krewniej mej panny, po-
siadającej komfortowe mieszka-
nie i większą gotówkę. Panowie
od lat 50 na wyższych stanow-
kach lub emeryci zechcą zgłosić
się do Kurjera zdw 50 846. Tylko
poważne oferty uwzględnia się.

Elegant
pragnie się ożenić z paniąka o
dobrym charakterze, posiad. 30
tys. zł gotówki. Oferty Kurjer
zdw 50 889

Brunetka
i blondynka, lat 30, wysokiego
wzrostu, własne mieszkanie, z
braku znajomości poszukują me-
żów na stałych stanowiskach. —
Oferty wraz z fotografią Kurjer
Poznański zdw 51 141

24 NAUKA

Kursy
stenoграфии, pisania na maszyn-
kach, kstęgowości rozpoczynam
5 stycznia. — Tyran-Zaworska,
Strzelecka 33. zdw 49 897/8

Tańców modnych
wycza Ola Antoszevska Zieło-
na 3. Pw 7 474-49.141

Kursy stenoграфии
pisania na maszynach Kantaka
1 II. zdw 47 934

Angielka
rodowita udziela lekcji konwe-
sacji. Zgłoszenia Kurjer
zdw 50 459

Lekcje tańca
Kurs dla początkujących rozpo-
czynam 8 stycznia Udzielam le-
kcje prywatne. Specjalne lekcje
dla osób starszych, Mikołajczak
Pocztowa 29. Pp 7 944-52.57

Akademja Tańców
5 stycznia rozpoczyna nowy
kurs, daje pełną gwarancję i
rekordową szybkość nauczania
w jednej lekcji trzech tańcy. —
Kreacja sezonu, dobór towarzy-
stwa. Dom Rzemieślnicy, Fr.
Ratajczaka, Witaszkowsky.
Pw 7 713-52.54

Tanie
kursy tańców. — Opaliński, 27
Grudnia 19, II. 6-9. zdw 50 818

25 MUZYKA

Skrzypek
pierwszorzędny rutynowany od
1. I. 31. wolny. Fraskiewicz,
Kalisz, Pulaskiego 14 u p. Front.
zdw 50 742

Lekcyj
gry na fortepianie udziela tancio
dyplomowana nauczycielka Waly
Jagielly 20, III, lewo. Zgłosze-
nia od godz. 16-19. zdw 50 774

Lekcyj
gry na fortepianie
udziela Halina Malinowska, b.
prof. Państwowego Konserwa-
torjum w Poznaniu i Konserwa-
torjum Wrocławskiego. Zgłosze-
nia ul. Seweryna Mielżyńskiego
1, III zdw 50 925

26 ROZRYWKA

Kino „Aurora“
Córka Zorry i Buffalo Bill w walce z Czerwonoskórzymi
zdw 51 129

Kino „Corso“
„Dziecko cyrku“, dramat w 10 aktach.
zdw 51 079

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Krawiec
żonaty, pierwszorzędną siłą z kilkoletnią praktyką z akademją kroju, poszukuje posady w charakterze krawca służącego do wielkiego dworu. Przyjmuje posadę zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego
zdw 50 786

Maszynistka
biegła polsko niemiecka szuka od zaraz posady ewentualnie kasjerki. Oferty Kurjer zdw 50 509

Kawaler
lat 27, z kilkoletnią praktyką poszukuje posady jako szofer, stangret, dobre referencje. Oferty Kurjer zdw 50 542

Książkowa
samodzielną maszynistka z polskim i niemieckim, znajomość wszelkich spraw biurowych, 8 lat praktyki szuka posady. Oferty Kurjer zdw 50 184

Służąca
młodsza, uczciwa, pracowita, poświęci własną, poszukuje posady od 1. lub 15. stycznia. Oferty Kurjer zdw 50 885

Mleczarska
pomocnicza obeznana z prowadzeniem maszyn mleczarskich jak i masłarni, także jako ekspedientka czynna, szuka zaraz lub od 15. posady. Oferty Kurjer zdw 50 893

Wychowawczyni
poszukuje posady do niemowlęcia lub do starszych dzieci, wymagania skromne. Zgłoszenia do Kurjera zdw 51 146

Książkowa
biuralistka, z dłuższą praktyką poszukuje posady, posiadam gwarancje. Oferty Kurjer zdw 51 133

Panienska
skromna, inteligentna poszukuje posady w piekarni. — Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 51 123

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem poszukuje posady do mniejszej rodziny od 1. 1. 31. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 51 122

Kucharka
do wszystkiego poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 51 135

Pracznica
szuka prania i posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 51 149

Dziewczyna
z gotowaniem szuka posady, ostateczna 4 lata najchętniej do bezdzietnego państwa. Oferty Kurjer zdw 51 039

Gospodyni - kucharka
z dobrem gotowaniem, prasowaniem aktywnej bielizny poszukuje posady w lepszym domu. Oferty Kurjer zdw 50 598

Inteligentna
panna przyjmie posadę jako wychowawczyni dzieci. — Tylko w lepszej rodzinie. Oferty Kurjer pod zdw 50 653

Aptekarska
pomocnicza poszukuje posady zaraz. Rogalska, Wąły Królowej Jędrzejki 3 z III. piętro.
zdp 50 799

DZISIAJ W KINIE

- Apollo: „Król żebaków“.
Aurora: „Córka Zorry i Buffalo Bill w walce z Czerwonoskórzymi“.
Colosseum: „Ród La Rocque jako hultaj“.
Corso: „Dziecko Cyrku“.
Casino: Pat i Patachon wśród ludożerców.
Edison: „Kobieta i tywiol“.
Harfa: Dziecięce dusze oskarżają was.
Kapitol: „W miłosnym objęciu“.
Metropolis: „Sztabskapitan Gubaniew“.
Odeon: „Hadzi-Murat Biały Szatan“.
Orzel: „Ruch w interesie“.
Renaissance: „Płonące Piaski“ i „Mama nie pozwala“.
Słońce: „Na Sybir“.
Stylowe — Teatr Rowja: „Cyrk świąteczny“.
Teęza: „Czarny Pierrot“.
Wilona: „Nibelungi“.

Inteligentna
pani z rodziny ziemianki poszukuje posady jako zarządczyni domu u samotnej osoby. Oferty Kurjer pod zdw 50 654

Inteligentna
młoda panienska (wykształcenie gimnazjalne i pensjonat), muzykalna, przyjmie posadę jako towarzyszkę do starszych państwa ewentualnie starszej pani. Oferty uprasza się pod „E. A.“ do „Par“, Bydgoszcz.
Pw 7 932 63.817

Służąca
młodsza szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 50 778

Kucharka
z bardzo dobrem gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 50 831

Kucharka
pierwszorzędną poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 50 880

Ogrodnik
kawaler, znający wszelkie prace wchodzące w zakres ogrodnictwa poszukuje posady od 1. III lub 1. IV. 1931. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 50 829

Książkowa kasjerka
biegła w sprawach biurowych władająca językiem polskim i niemieckim, poszukuje posady od 1. II, względnie później. Łaskawe oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego zdw 50 821

Szofer mechanik
z 9 letnią praktyką posiadający dobre świadectwa z poważnych posad, obeznany z samochodami suwakowymi, znający wszelkie naprawy samochodów poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 50 815

Gospodyni kucharka
z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 1 lub zaraz. Zgłoszenia obojętnie do miasta lub na wieś. Oferty Kurjer zdw 50 899

Osoba
średnim wieku szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 50 866

Dziewczyna
poszukuje posady z gotowaniem od 1 stycznia. Oferty Kurjer zdw 50 862

Gospośnia kucharka
samodzielną z dobrem gotowaniem szuka posady od 1 lub 15 stycznia najchętniej do samotnej osoby. Łaskawe oferty Kurjer zdw 50 861

Gospośnia
wiejska, która pełniła obowiązki w lepszych domach, przyjmie posadę na probostwie lub w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 50 859

Dziewczyna
skromna, uczciwa z gotowaniem poszukuje posady 1 stycznia. — Oferty Kurjer zdw 50 893

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 50 857

Prasowaczka
biegła w swym zawodzie poszukuje posady jako początkująca od zaraz lub 15. 1. 31. Oferty Kurjer zdw 50 922

Samodzielną
książkowa i kasjerka zna również prace biurowe. Poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer Poznański pod zdw 50 812

Pomocnik
gastronomiczny (kelner) trzeźwy sumienny i pracowity w swym zawodzie, polski francuskim i niemieckim, świadectwa dużych firm, szuka posady jako kelner wzgl. podróżujący brzoży gastronomicznej. Oferty Kurjer zdw 50 846

Dziewczyna
uczciwa, czysta sumienna poszukuje posady od 1 stycznia do wszelkich prac domowych i do dzieci. Oferty Kurjer zdw 50 833

Pokojowa
hotelowa poszukuje posady od 1 lub 15 stycznia. Oferty Kurjer zdw 50 842

Sumienny
i uczciwy kupiec poszukuje posady magazyniera lub inkasenta. Może także zastąpić szefa. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 50 847

Gospośnia
umiejąca dobrze i smacznie gotować, poszukuje posady od 1. 1. 31. w ostatnim miesiącu 10 lat. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 50 897

Kto
przyjmie młodą dziewczynę lat 17 w dalszą naukę do szycia. Oferty Kurjer zdw 50 933

Dziewczyna
wiejska do prac polnych i gospodarskich szuka służby od 1. I. na wieś. Zgłoszenia do Kurjera zdw 50 822/3

Kucharka
z prowincji z dobrem gotowaniem poszukuje zaraz posady. Zajmie się również gospodarstwem domowym. Oferty Kurjer zdw 50 989

Panna
inteligentna (sierota) szuka posady do dzieci. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 50 945

Panienska
z miejską szkołą handlową i samodzielną praktyką poszukuje posady. Miejscowość obojętna. — Oferty Kurjer zdw 50 980

Student
biegły w księgowości wszystkich systemów, stenografii, korespondencji, kalkulacji handlowej, poszukuje zajęcia w godzinach popołudniowych za niskim wynagrodzeniem, także udziela lekcji powyższych. Oferty Kurjer zdw 51 118

Posługaczka
poszukuje posługi z dobrymi świadectwami. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 001

Dziewczyna
znająca prace domową, zna gotowanie, poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 51 091

Panienska
inteligentna, pisząca na maszynie, poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer zdw 51 089

Stangret szofer
biegły w swym zawodzie z dwoma czeladnikami posiadający dobre świadectwa szuka posady od 1. I. lub później. Franciszek Adamski, Bardo, powiat wrzesiński.
zdw 51 096

Uczciwa
porządna dziewczyna z dobrem gotowaniem poszukuje posady — Oferty Kurjer zdw 51 059

Ekspedjentka
biegła szuka posady cukierni, piekarni, kolonjalki, dobre świadectwa ewentualnie polecenia bankowe. Oferty Kurjer zdw 50 992

Drogerzystka
z egzaminem farmakologicznym, poważna, szuka zajęcia lub zastępstwa. Oferty Kurjer zdw 50 994

Panienska
z prowincji, lat 20, z szkołą gospodarczą, zna gospodarstwo domowe, szycie i robotki, szuka odpowiedniej posady. Oferty Kurjer zdw 50 993

Młodsza
osoba, poszukuje całodzienną posługę ze spaniem za skromnym wynagrodzeniem, najchętniej do dzieci. Oferty Kurjer zdw 51 020

Poszukuje
posługi lub prania zaraz. Oferty Kurjer zdw 51 110

Posługi
śródmieściu na cały dzień od 1 stycznia poszukuje. Oferty Kurjer zdw 51 043

Biuralistka
młodsza z praktyką szuka posady. Oferty Kurjer zdw 51 119

Kucharka
z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 1 stycznia. Oferty Kurjer zdw 51 084

Osoba
w średnim wieku, poszukuje posady kucharki, gospodyni zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 51 030

Panienska
z lepszej rodziny, poszukuje posady do dzieci, znając szycie i dłuższą praktykę poza sobą, zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 51 029

Dziewczyna
uczciwa, pracowita do wszelkich prac z gotowaniem, kochająca dzieci, poszukuje dobrej posady od 1. 1. 31. Oferty Kurjer zdw 51 021

Poszukuje
posługi, dobre świadectwa. Zgłoszenia do Kurjera zdw 50 940

Inteligentna
panienka z dobrego domu, z wykształceniem gimnazjalnym, pisząca biegle na maszynie i władająca dobrze jęz. francuskim, ze znajomością jęz. angielskiego i niemieckiego, poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 50 939

Siodlarz tapicer
i szofer, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 50 879

Murarz
dobry fachowiec, 12 lat samodzielnie pracujący, poszukuje miejsca za murarza w większym majątku, gdzieby mógł złożyć skład kolonjalny, albo takowy objąć. Zgłoszenia do Kurjera zdw 50 892

Sierota
dobrze polecona przyjmie zarząd domu u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 12 633

Student
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 51 189

Panienska
inteligentna, z dobrego domu, znająca szycie i robotki ręczne, przyjmie posadę do dzieci. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 51 177

28 WOLNE MIEJSCA

Chłopiec
do posyłek uczciwy, inteligentny poszukujący. Gozimirski i Ska, Gwarna 9.
zdw 50 775

Podróżujący
z kaucją 100 zł potrzebny do sprzedaży artykułu brzoży krawieckiej. Zgłoszenia fabryka nici i twystu „Sokol“, Małe Garbary 1a.
zdw 50 832

Kucharka
najchętniej wiejska, dobrze polecona od 1. 1. 31. potrzebna. Groszkiewicz, Mickiewicza 36.
zdw 50 643

Poszukuje się stenotypistki
obznajmionej z buchalterią ewtl. stenografią w języku polskim, możliwie i niemieckim. Oferty z odpisami świadectw, fotografią podaniem pensji oraz daty wstępu pod adresem Zaki Przem Winkelhausen T. A., Starogard (Pomorze)
dw 2434

Gospośnia
do prowadzenia domu samotnego pana poszukiwana. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 51 054

Uczennice
do szycia potrzebne. Podgórna 12b, parter, prawo.
zdw 51 004

Młodsza
czysta dziewczyna potrzebna. — Maleckiego 8, II.
zdw 51 001

Dziewczyna
do posyłek, porządne, uczciwe i zdrowe może się zaraz zgłosić z świadectwem szkolnym lub innym. Walerja Patek, skład cukrów i cokolady, Aleje Marcinkowskiego 6.
zdw 51 101

Młynarz
do młyna parowego z pożyczką 2 tys. zł potrzebny zaraz. Oferty Kurjer zdw 51 098

Maszynista
do młyna parowego z pożyczką 1500 zł potrzebny zaraz. Oferty Kurjer zdw 51 097

Poszukuje
się starszej czystej kobiety do jednorocznego dziecka Gryniczki, Dąbrowskiego 36.
zdw 51 125

Uczeń
uczniwych rodziców może się zgłosić zaraz. Mistrz piekarski A. Chmielnik, św. Wojciecha 25.
zdw 50 583

Służąca
czysta z gotowaniem od 1. 1. 31. potrzebna. Zgłoszenia Stary Rynek 45, winiarnia Goldenring,
zdw 50 773

Magazyniera
i ekspedienta do działu rowerowego. Oferty do Kurjera zdw 50 876

Szofer
z własnym krytym samochodem potrzebny na wieś na deputat i zwrot materiału lub na kilometry. Zgłoszenia Dom. Zielono p. Lubin poznański.
zdw 50 865

Robotnik
młodszy, dobrze polecony potrzebny. Adres wskaże Kurjer zdw 50 923

Wychowawczyni
dobrze władająca po niemiecku potrzebna zaraz na wieś do 2 dziewczynek (6-4 lata). Odpisy świadectw oraz podanie żądanej pensji proszę przysłać listownie: p. Tadeuszowa Kurnatowska, maj. Sobiańkovo, poczta Miejska Górka. Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.
zdw 50 910

Służąca
potrzebna od 1. 1. 31. Górna Wilda 13, I. lewo.
zdw 51 085

Potrzebna
inteligentniejsza służąca do wszelkich prac domowych u dwóch osób. Składowa 1, trzecie wejście, pierwsze piętro, Dobrowolska.
zdw 51 081

Bufetowa
obsługa gości, kaucją oraz służąc praniem szew. Restauracja, Mostowa 32.
zdw 51 028

Potrzebna
nauczycielka - wychowawczyni do dziewczynki i chłopca od 1. 1. 1931., konwersacja francuska wymagana, pensja 100 zł. Dom. Górki Dąbskie, pow. Szubin.
Pw 7 948 57.885

Dziewczyna
z gotowaniem i wszelkich prac od zaraz Restauracja, ul. Wroniecka 6.
rw 12 642

Służąca
skromna z gotowaniem potrzebna 1. 1. 31. Wielkie Garbary 6, skład
rw 12 635

Służąca
młodsza bez spania potrzebna. Poznańska 28/30, parter, prawo. Zgłoszenia od godz. 4.
zdw 51 176

Oddam
pokój umeblowany, elektryczność za obsługę dziewczynie uczciwej, umiejacej prac. Wskaże Kurjer zdw 51 183

Ekspedjentka
młodsza, fachowa, do składu papieru potrzebna zaraz. Kulińska Mickiewicza 13. Pw 7 956-52.68

Służąca
młodsza z gotowaniem i praniem potrzebna od 1. I. Wozna 13b, parter, prawo.
rw 12 638

Posługaczka
może się zaraz zgłosić. Mickiewicza 5, I., prawo
rw 12 632

Fryzjerski
pomocnik może się zgłosić zaraz. Zamkowa 7
rw 12 640

Fryzjerka
lub fryzjer damski potrzebny zaraz. M. Scheller, Poczta 31.
zdw 51 167

Młodsza
książkowa - maszynistka z szyciem i świadectwami oraz pracownik do obsługi stacji benzynowej z kaucją 500 zł mogą się zgłosić. Oferty do Kurjera zdw 51 166

Potrzebna
służąca, młoda, silna zaraz. Zgłoszenia Restauracja, Wierzbicie 20.
zdw 51 164

500 — 1 000 zł
miesięcznie może zarobić panie i panowie przez lekkie podróżowanie na zupełnie nowy artykuł. Zgłoszenia osobiste dziś i jutro od 5-6 po poł. Długa 13 III., lewo.
zdw 51 191

Potrzebna
1. I. 31 r dziewczyna do wszystkiego z szyciem. Aleje Marcinkowskiego 2a II.
zdw 50 905

Silę
pomocniczą przyjmie zaraz. Zgłoszenia od godz. 12-15 Popowski, Marsz. Focha 155.
zdw 50 810

Dziewczyna
czystej, zdrowej, uczciwej z gotowaniem od 1. 1. poszukuje. Maleckiego 27 III., prawo
zdw 50 811

Maszynistka
która pracowała w kancelarii adwokackiej, może się zgłosić od godziny 18.30-19. Adwokat Frackowiak, Stary Rynek 46/47.
zdw 50 982

Towarzystwo ubezpieczeń
poszukuje stenotypistki z dokładną znajomością pisania na maszynie, stenografią i prac ubezpieczeniowych. Szczegółowe oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 50 851

Służąca
potrzebna z dobrem gotowaniem uczciwa, czysta, pracowita. Wielkie Garbary 53, Raclawska.
zdw 50 955

Służąca
potrzebna 1. 1. starsza z gotowaniem bez dużego prania. Dydarska, Marsz. Focha 87.
zdw 51 055-a

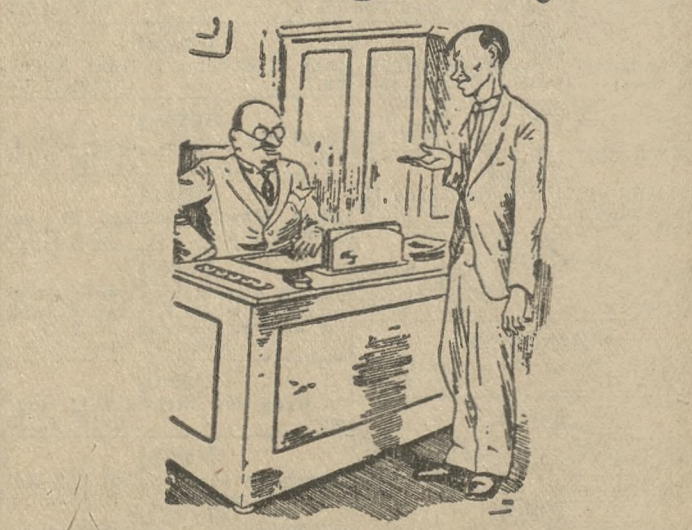
Służąca
do wszystkiego z dobrem gotowaniem potrzebna. Skład cukrów, Św. Marcin 19.
zdw 50 954

Służąca
potrzebna do wszystkiego dwóch osób. Gensler, Koczyńskiego 63
zdw 50 963

Służąca
potrzebna od 1. Patrona Jackowskiego 36, parter, lewo.
zdw 50 966

Wina Krajowe
Kantorowicza:
przedmiotem podziwu

Humor zagraniczny

— Człowiek, który nie potrafi wypowiedzieć się w sposób zrozumiały, jest idjotą. Zrozumiał mnie pan? (London Opinion). S. F.

Przedpiata
na styczeń 1931, za obsy wydania razem z datką ilustr. „Ilustracja Poznańska“ i „Nowiny Sportowe“ w Poznaniu w eksped. z 4.00, w agencjach w mieście z 4.50 z odnośnym znaniem miesięcznie z 5.00 w innych krajach z 11.00. Zakładz. strajków i t. p. nie mają prawa domaganie

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potoczными 240 gr. od 1-lamowej m. in. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 w stróż. do wydania wieczornego do godz. 10 w dni przedświąt. do godz. 9. Zredoludn Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tuzina) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada. część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości niedzieli, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.